

KHÁI-HƯNG

TRONG TỰ-LỰC VĂN-ĐOÀN

**thoát
ly**

TIỂU-THUYẾT

VĂN-NGHỆ

THOÁT LY KHÁI HƯNG

@TIEULUN 2024

PHẦN THỨ NHẤT

I

Xe hai người tới bờ hồ Hoàn Kiếm. Tiếng ồn ào cười nói ở vỉa hè bắt đầu làm cho Hồng chú ý. Nàng vừa bảo Nga được một câu : «Đông quá, chị nhỉ!» thì còi điện ô tô thét lên khiến anh phu kéo vội né sang một bên và đứng dừng lại. Xe hơi nghiêng, và đầu hai thiếu nữ chạm vào nhau. Hồng nhón nhác, thở hỏn hển bảo bạn :

- Tý nữa thì chết !

Nga cười vui vẻ, đáp :

- Bây giờ tính nét chị đổi khác. Ngày xa đi học trong trường nghịch ngợm liều lĩnh thế, mà này nay chị nhút nhát sợ hãi đến hay !

Hồng chữa thẹn :

- Chị tính xa Hà Nội năm năm còn gì.

Và nàng ngượng ngừng nói tiếp :

- Không thành một cô gái quê mùa đặc là còn khá lắm đấy !. .. Nhưng... Hà thành thay đổi mau quá, chị nhỉ !

- Chuyện ! nơi nghìn năm văn vật của người ta !

Thấy xe tiến rất chậm và khó khăn giữa đám người mỗi lúc mỗi đông hơn, Nga với Hồng liền xuống đi bộ.

Dãy hàng giải khát chật ních những khách ; các bàn kê gần sát nhau. Người qua lại phải đi rẽ xuống đường, trong khi các cô hàng tranh nhau vươn cổ gào : «Mời hai thầy, mời thầy mời cô vào hàng em xơi nước đã».

Hồng tò mò ngắm một bọn năm thiếu nữ tóc rẽ lệch, hoặc búi lỏng, ngồi cười đùa nói chuyện với ba thiếu niên đầu chải lật, bóng loáng, người nào người nấy lăm tẩm dính đầy những hoa giấy tròn nhỏ đủ các màu. Nàng bỗng bước hụt từ trên hè xuống đường và xuýt ngã, làm bọn kia cất tiếng cười rộ. Một thiếu nữ nói bông :

- Tý nữa thì vô ếch !

Một chàng gật gù đọc, ra vẻ tự đắc lắm :

Giơ tay với thử trời cao thấp

Xoạc căng đo xem đất vẫn dài.

Hồng xấu hổ đỏ bừng mặt, kéo Nga rảo bước.

Nàng lẩm bẩm :

- Đồ vô giáo dục !

Nga ghé tai bạn thì thầm :

- Dở hơi lắm, tức giận như thế thì tức giận đời ! Mặc kệ họ có được không ?

Hồng hậm hực lặng thinh, tai còn nghe vang tiếng cười và những câu chế nhạo. Thấy Nga thích kẻ khuỷu tay vào cạnh sườn, nàng hỏi :

- Cái gì thế, chị ?

- Không nghe thấy mấy tướng khoe tài ném confettis với nhau à ?

- Không, sao chị ?

Nga chưa kịp đáp câu hỏi thì hai thiếu niên vừa vượt qua, đã quay lại. Một người mặt đỏ như say rượu hăm hăm đi thẳng tới mặt nàng. Hồng lo sợ ngấm chàng và để ý ngay đến cái sẹo bóng chạy xiên từ thái dương bên trái lên cái trán gồ và rộng. Mắt chàng cười nheo một cách vô duyên trên ba cái gò thịt sù sù : lưỡng quyền và cái mũi sư tử.

Chàng dang tay toan ném thực mạnh nắm giấy hoa vào mặt Nga, bỗng chàng dừng lại đăm đăm nhìn Hồng rồi phá lên cười.

Hồng bị giấy vụn bay tới cả mắt, đưa tay lên phủi, thì nắm giấy thứ hai lại ném tiếp liền, khiến nàng cuống quýt ẩn vào sau lưng Nga.

- Ông Lương giỏi nhỉ !

Nghe gọi đến tên, người kia ngơ ngác nhìn hỏi :

- Thưa cô, cô biết tôi ? .. Cô quen tôi ?

Nga mỉm cười :

- Quen thì tôi không có hân hạnh được quen ông, nhưng năm ngoái tôi có được xem ông diễn kịch.

Hồng hỏi :

- Ông mà cũng diễn kịch ?

Chừng cho đó là một câu mỉa mai, Lương ngả mũ chào, rồi cùng bạn đi liền. Nga cười khúc khích hỏi với một câu ranh mãnh :

- Thế năm nay ông có đóng vai gì không ?

- Không !

Một lát sau, trên khoảng đất ven hồ người đứng đông quá, hai thiếu nữ thấy khó lòng tiến lên được. Giữa lúc ấy có tiếng reo âm ỷ từ phía hội quán «Khai Trí Tiến Đức» đưa lại. Rồi từ phố hàng Trống rẽ sang một cái ô tô kết bông trắng thành hình cái thuyền trên có tám cô thủy binh, tuổi từ mười bảy tới hai mươi, cầm dựng ngược tám cái mái chèo lấp lánh màu vàng trang kim.

Người ngồi cầm lái là một chàng thanh niên đầu đội mũ giấy, mặt đánh phấn, môi thoa son.

Trong làn không khí mờ bụi, ồn ào, đầy tiếng cười và tiếng vỗ tay, những hoa giấy, những giòng giấy ngũ sắc ném tung lên đầu, lên bọn lính thủy xinh xắn và như có lời giục các cô xuống đất. Nhưng chiếc ô tô với hàng răng trắng lớt qua, những sợi dây hồng, dây tím đứt rơi đầy đường.

- Xe trường nào đây ?

- Trường taxi girls.

Đáp lại câu trả lời ngộ nghĩnh, tiếng cười phá lên vang động. Nhưng đã theo liền sau một cái xe do bốn con bò nặng nề kéo. Trên xe đứng xếp hàng hai dãy bộ binh thời cổ, đầu đội mũ đầu mâu, chân đi hài sảo kiêu La Mã tết bằng rom. Họ luôn luôn múa mộc, khoa giáo hò la như một bọn mọi đen trong phim chiếu bóng. Người đứng xem trầm trồ khen ngợi và bàn tán :

- Trường Mỹ thuật ! Trường Mỹ thuật ! đẹp quá !

- Mỹ thuật lại chẳng đẹp !

- Nhưng phải cái ông kia hơi gầy !

- Ông kia bấp chân hơi nhỏ trông chẳng La mã tí nào!

Trong khi ấy thì hoa giấy, vòng giấy đua bay loạn xạ.
Hồng hỏi bạn :

- Họ làm trò gì thế ?

Nga gắt :

- Họ thi xe kết hoa chứ làm trò gì ! Rõ ngớ ngẩn như cô mán rừng ! Hỏi thế không sợ người ta cười cho.

Thì người ta cười thực : đứng sau lưng hai thiếu nữ, một bọn sinh viên đương che miệng cười khúc khích bảo nhau :

- Con bé hay tề !

- Phải cái răng đen không thì khá lắm.

Hồng quay lại, vừa chưa kịp nhìn, đã bị một nắm giấy vụn bắn toé vào mặt, và một vòng giấy quấn lộn vào cổ. Nàng bẽn lễn gỡ ra, rồi sợ hãi đứng sát lại Nga.

- Anh Lương, gớm thật.

Lương lơ lửng hỏi :

- Hai cô không mua hoa giấy để ném ?

Nga mỉm cười tinh quái hỏi lại :

- Ném ai được mà mua ?

Hồng thấy anh chàng xấu xí ấy cứ theo chân và trêu ghẹo mãi mình, liền cúi tiết nói một câu chua chát cho bõ ghét :

- Chắc hẳn là không phải để ném vào mặt ông.

Dứt lời, nàng lôi bạn đi chỗ khác. Nga thích chí cười ngất :

- Chị vẫn còn nghịch ngợm đáo để như xưa... Kìa chị trông xe trường Thuốc.

Nga vừa nói vừa trở một cái ô tô lớn trên có những sinh viên áo trắng dài rộng, ống tay vén đến khuỷu. Hồng hỏi :

- Sao chị biết ?

- Sao tôi biết ? Lại quê mùa rồi ! Chị không nhận thấy rằng đó là những ông đốc tờ à ? Kìa kìa ! Họ cầm những ống tiêm thuốc khổng lồ, ai mà không trông rõ ?

Theo liền xe trường Thuốc là xe trường Bào chế, kết thành hình con hạc trắng vỗ cánh đứng trên lưng con rùa vàng. Rồi đến xe trường Luật bài trí rất giản dị, bằng một hàng lan can vây bốn phía, nhưng trang hoàng rất rực rỡ bằng những ông cử luật tương lai dưới bộ y phục trang nghiêm màu đen. Trong số đó lại đứng xen vào một cô Pháp và ba cô An Nam xinh đẹp

- Sự thực những xe của các trường cao đẳng được người ta chú ý hơn những xe của các tư gia, tuy trong đám này cũng có nhiều cái trang hoàng rất khéo. Có lẽ hơn kém nhau chỉ ở chỗ trẻ trung và biết vui đùa.

Thoáng nghe mấy câu bình phẩm ở sau lưng, một người đã đứng tuổi quay lại. Người vừa nói vội cất mũ chào :

- Kìa ông đốc !

Ông này cười, nói :

- Ông Trần ! Ông cho thế là trẻ trung, là vui đùa, nhưng tôi, tôi cho thế là lố lồ, là dĩ thỏa. Tệ hại mấy cái ông vô công rồi nghề ngồi vẽ ra những kiểu quần áo mà họ cho là tân thời ông xem họ ăn mặc thế kia thì còn coi công chúng vào đâu nữa ? Sao không cởi trần hằn ra nhân thể.

Ông ta vừa nói vừa trở một thiếu nữ có bộ ngực nở phồng căng thẳng với cái áo kim tuyến màu hồng.

Bác sĩ hạ giọng nói tiếp :

- Giá ông đến gần mà nhìn thì ông sẽ thấy rõ gần đủ các thứ ở trong người cô ta.

Mấy tiếng cười kín đáo càng làm cho bác sĩ được thể, nhắc đi nhắc lại mãi :

- Cởi trần ra có hơn không ? Phải, sao không cởi trần hần ra ? Mà mới cuối xuân, đã nóng bức gì cho cam !

Rồi ông ta kể nhiều câu chuyện để tỏ rằng người Bắc kỳ tiến, tiến đến chỗ suy đồi, mau chóng hơn người Trung kỳ và cả người Nam kỳ.

- Một bà ở Nam kỳ - ông nói - ra đây chơi, bữa nọ đã phải lấy làm kinh ngạc về cách phục sức của các cô ngoài này.

Không ai lu ý nghe những lời chua chát của ông ta nữa, vì một cái xe bò kéo, đương đi qua, trên đứng một lũ mọi đen dũ tợn, dậm chân, khoa giáo và kêu la inh ỏi. Từng tràng vỗ tay. Tiếng hoan hô om sòm. Tiếng cười âm ý. Vòng giấy bay tua tủa.

- Các ông xì cút đấy ! Các ông xì cút đấy !

- Hay nhỉ !

- Ghê gớm quá !

- Vô lý ! Xe ấy mà bảo là xe hoa ! Hoa gì, hoa nhỏ nòi !

Tưởng bác sĩ vẫn đứng đấy, người tiếp chuyện ông lúc nãy nói :

- Ông xúi người ta cởi trần ra, thì người ta cởi trần ra

thực kia rồi, lại gần cõi truồng nữa.

Một bà y phục theo kiểu mới những kín đáo hơn, đứng đắn hơn, nhất là kém tha thướt hơn nhiều người khác, vội đáp :

- Thưa ông nhà tôi về rồi.

Người kia ngả mũ chào :

- Xin lỗi bà, tôi vô tình không thấy bà.

- Tha ông tôi cũng vừa đến đây ạ. Tôi đem áo tôi ra cho nhà tôi, sợ về chiều trời lạnh.

Tiếng máy truyền thanh ở cửa «Khai Trí» bắt đầu thét oang oang, khiến những câu truyện gần đây đều vụt im:

«Thưa các bà, tha các ông, thưa các cô, xin nhớ tối nay lại nhà hát tây coi diễn kịch «Tình lụy». Đó là một vở kịch rất hay, rất tức cười, rất lương tâm nữa của ông Huỳnh, một sinh viên trường Thuốc, soạn rất công phu, xin các ông, các bà, các cô thế nào tối nay cũng lại nhà hát tây lấy vé vào xem hát. Hay lắm, bỏ lỡ dịp này rất đáng tiếc...» Lời quảng cáo sang sảng, cứ một dịp kéo dài, bất tuyệt. Vì xong câu ấy, kế tiếp liền câu khác quảng cáo thuốc, quảng cáo sách, quảng cáo đủ các thứ hàng hóa.

Hồng vợ vẫn đứng lắng tai nghe. Bỗng nàng đỏ bừng

mặt bảo bạn :

- Thô bỉ quá !

Nga hỏi :

- Đứa nào trêu chị đấy ?

- Không, tôi bảo máy truyền thanh.

- Ô ! chị nghe làm gì !

Lời quảng cáo khoe khoang đến sự công hiệu của một «môn thuốc thần».

- Ê ! im ngay !

Đó là câu mắng của một người đàn ông, cùng đi với vợ và hai con nhỏ. Nhưng lời cổ động không im. Ông kia tức tối gọi xe, rồi cùng vợ con đi thẳng, để sau lưng những tiếng cười chế nhạo.

- Rõ đạo đức rớm !

Có người cãi lại :

- Ông ấy mắng thế không phải à ? Cũng tùy từng câu quảng cáo chứ.

Đoàn xe hoa vẫn cái nọ theo cái kia đi vòng quanh như trông đèn cù trên ba con đường Hàng Trống, Bờ hồ

và phố Bảo Khánh. Đến vòng thứ tư, thứ năm thì tiếng gào, tiếng hét cũng những người đứng trên xe đã nhỏ đi và trở nên rời rạc; những giấy, những hoa, những vải, những đồ trang hoàng đã rách, đã sút mẻ nhiều nơi, để lộ thân xe và giờ cốt xương phen cốt ra. Những chuỗi dây hoa quần đũa bánh xe bò của trường Mỹ thuật kéo lệt sệt dưới đường. Con rắn trong xe trường Thuốc đã đồ siêu và gầy mất đầu. Những nụ cười tươi sáng của các cô Nhật bản trên một chiếc xe tư gia đã mờ xạm vài phần.

Rồi dần dần các xe giải tán, người đi xem bỏ ra về. Còn trơ lại ba con đường sắc sỡ.

Hồng buồn rầu nhìn mái tóc Nga dính đầy hoa giấy, và hỏi :

- Hết rồi à, chị ?

- Hết rồi.

II

Khi Hồng cùng Nga và vợ chồng chị về đến căn nhà ở phố chợ Hôm thì đêm đã khuya lắm, hơn một giờ sáng.

Hảo, vợ Căn, một nhọc kéo lê đôi giày cao gót trên cầu thang, chiếc thang gỗ sơ sài, đặt sát tường trên cái bệ gạch và ngay sau cái tủ ngăn chia phòng dưới ra hai phần : cửa hàng và phòng ngủ của trẻ con cùng vú bõ.

Lên đến gác, nàng ngồi tựa vào một chiếc ghế dựa bằng cói bện, thở hắt hắt :

- Đã bảo không đi, lại cứ lôi người ta đi cho bằng được;

Căn nói mĩa :

- Ban nãy cười như nắc nẻ thì không sao.

Chàng đứng chống tay vào lưng ghế hỏi :

- Mợ có đói không, tôi bảo nó đi mua gì về ăn ?

Sau cái ngáp, Hảo trả lời :

- Bây giờ còn hàng gì mở cửa mà ăn với uống ?

Rồi nàng đứng dậy uể oải bước vào phòng nói tiếp :

- Chẳng ăn gì nữa, đi ngủ đây.

Đến cửa phòng, nàng quay lại bảo em gái và em chồng :

- Dì với cô cũng đi ngủ thôi, chẳng mệt. Mai còn đưa nhau đi sắm sửa các thứ chứ.

Hồng mỉm cười, đáp :

- Vâng chị cứ để mặc chúng em.

Vẻ mặt Hồng vẫn vui tươi hơn hở. Chờ cho anh rể và chị vào phòng trong, nàng thì thâm hỏi Nga :

- Buồn ngủ chưa ?

- Chưa.

- Vậy ra ngoài kia ngồi chơi mát nhé ?

- Vâng, cũng được.

Cái cửa hẹp ra bao lan vừa mở, một luồng ánh trăng ở phía tay phải chiếu xiên chéo vào sàn. Hồng không giữ nổi một tiếng «à» khoan khoái. Nga xách hai cái ghế mây, đặt gần kín khoảng vuông nhỏ, ba phía có lan can gỗ bao bọc. Rồi nàng rón rén bước vào tắt đèn.

Có tiếng ở trong phòng hỏi :

- Hai cô ngủ rồi đấy chứ ?

Nga cười láu lỉnh, đáp :

- Vâng, chúng em ngủ rồi.

Ra bao lan, nàng khẽ khép cửa lại, bảo Hồng :

- Chị phán chị ấy vừa ở cũ được hơn một tháng nay, nên người còn yếu lắm. Chứ chúng mình thì thức thẽ đã mùi mẩn gì, phải không chị ?

- Vâng, chính thế. ở nhà, nhiều khi tôi thức suốt đêm, sáng dậy cũng chẳng sao.

Nàng thở dài nói tiếp :

- Chỉ những cái khổ về tinh thần mới làm cho người ta gây mòn khô héo đi, chứ thức đêm mà trong lòng vẫn vui vẻ thì cũng chả sao.

Nga buồn rầu nhìn bạn và an ủi :

- Chị sắp sửa đi ở riêng còn cần gì nữa.

Hồng ngồi im mấy giây cúi nhìn phở vẳng, rồi nói lảng sang chuyện khác, chuyện diễn kịch, chuyện nhà hát. Nga lơ đãng nghe Hồng. Chờ khi bạn ngừng, nàng hỏi :

- Người ta vẫn cứ xử tệ với chị như thường ?

Hồng chép miệng :

- Trách người ta làm gì... Chỉ tại thầy tôi chiều người ta quá.

Cho là mình lỡ lời, Hồng cười đánh trống lập, hỏi Nga :

- À chị có trông thấy cái anh chàng ném hoa không ?

- Có Lương đấy chứ gì. Hắn trơ quá đi mất thôi. Có người bảo tôi rằng chính hắn nhắc mời chúng mình đến bán chương trình đấy.

Hồng cười ngất, nhớ đến những cử chỉ của Lương lúc thi xe hoa và trong khi diễn kịch :

- Hắn học cao đẳng đấy à, chị ?

- Hình như hắn học trường Luật có một hay hai năm gì đó. Nhưng bỏ rồi thì phải.

Nghe đâu bây giờ hắn dạy trường tư.

Sợ Nga gợi đến chuyện gia đình của mình, Hồng rủ bạn đi ngủ. Từ khi được tin chắc chắn sắp sửa về nhà chồng, Hồng không muốn ai nhắc đến người dì ghẻ nữa. Nàng cố quên, quên hết những sự khốn nạn nhỏ nhen trước khi thoát ly cái gia đình mà nàng cho là một nơi ngục tối.

Nằm bên cạnh Nga, nàng yên lặng vờ ngủ say, bạn hỏi cũng không đáp lại. Và muốn không nghĩ đến nhà, đến cha, đến dì ghẻ, đến lũ em láo xược, đến việc hôn nhân của mình, nàng cố ôn lại những điều mắt thấy tai nghe, những sự xảy ra trong nhà hát. Nàng tưởng như còn văng vẳng trong máy truyền thanh tiếng oang oang của người sinh viên trường Luật. Nàng nghĩ thầm: «Lần này là lần đầu mình được trông thấy cái máy truyền thanh. Tiếng to quá, mà chẳng còn giống tiếng người nữa, nghe như tiếng ma tiếng quỷ ấy.» Và nàng mỉm cười nghĩ tiếp : «Chả trách chị Nga bảo mình quê mùa. Thực chẳng oan tí nào.»

Rồi nàng nhớ đến nhân vật trong vở kịch. Nàng thấy người đóng vai thi sĩ hơi gàn, chẳng đáng được Thúy Lan yêu. Còn cái anh chàng công tử xinh đẹp, có duyên thì lại bị Thúy Lan coi thường chế giễu nữa. Nàng chưa chát tự nhủ : «Đó là ở trong kịch mà thôi, chứ ở đời vị tất đã thế.»

Tự nhiên hiện ra bức ảnh mà vị hôn phu của nàng gửi từ bên Pháp về mấy tháng trước. Vì Thân, người chồng tương lai của nàng, cũng có cái đầu chải lật giống giống như cái đầu của anh công tử trong vở kịch, tuy không đẹp trai bằng.

Điều nàng lấy làm lạ nhất, là những vai trò táo bạo quá. Họ nói với nhau, họ âu yếm nhau như ở chỗ vắng

người vậy. Bất giác nàng bật cười thành tiếng.

- Chị chưa ngủ à ?

Nghe tiếng Nga hỏi, Hồng luống cuống đáp :

- Không... tôi vừa thức giấc...

Nga cười khúc khích :

- Chừng nói mê phải không ?

Hồng ghé tai bạn thì thầm :

- Để cho anh chị ấy ngủ chứ.

Nga vẫn cười :

- Chà ! anh Căn mà anh ấy đã ngủ say thì dầu bắn súng bên tai, anh ấy cũng chẳng thức dậy đâu mà sợ. Còn chị Căn thì mệt nhoài cũng ngủ như chết. Hai người lại nói chuyện. Giữa những tiếng thì thảo, thỉnh thoảng điểm một dịp cười to. Gần một người vui tính như Nga, Hồng cảm thấy sự buồn nản trong lòng dần dần tiêu tán. Một luồng tư tưởng lạc quan như vút thổi vào tâm hồn nàng những sự sung sướng bông bột, không cỗi rễ. Nàng thấy tương lai hiện ra với đủ các trạng thái sáng lạn. Và thành thực đem những chuyện riêng, những hy vọng ra kể với bạn. Trong lúc sốt sắng yêu đời, nàng trở lại kính mến người cha đã rẽ rúng nàng và sẵn lòng tha

thứ người dì ghẻ đã ác nghiệt tàn nhẫn với nàng. Nàng cần gì, chậm lắm là một, hai tháng nữa nàng đã rời bỏ hẳn cái gia đình ấy để về nhà chồng; mẹ chồng dù cay độc đến bậc nào cũng không thâm vào đâu với người dì ghẻ của nàng được.

Cần người chồng, nàng biết chỉ đồ tú tài. Trong buổi kinh tế khủng hoảng này, cái bằng cấp ấy người ta cũng khó lòng mà tìm được việc. Nhưng điều đó nàng không ngại mấy, miễn là thoát ly cái gia đình đầy kẻ thù : vì ở đây không những nàng bị người dì ghẻ áp chế hành hạ mà còn phải luôn luôn chống lại một đàn em cùng bố khác mẹ. Nàng sẽ hết sức yêu chồng, cùng chồng lập nên một gia đình đầm ấm, quả quyết làm việc giúp đỡ chồng...

Hồng nói rất nhiều, chậm rãi se se. Nàng như say sưa với những sự sung sướng đâu đâu sung sướng không phải vì sắp có một tương lai tốt đẹp, nhưng vì sắp rời bỏ được cái hiện tại mà nàng cho là không thể sống nổi.

Nghe tiếng thở đều đều, nàng biết rằng Nga đã ngủ, liền nằm im. Nhưng nàng vẫn tỉnh như vừa uống một chén chè đặc. Nàng cố không nghĩ, song những tư tưởng cứ dồn dập lấn vào tâm hồn và những kỷ niệm cứ kế tiếp hiện mãi ra.

III

Trí nhớ Hồng đi ngược lên đến thời nàng sáu tuổi : năm ấy như một bức tường ngăn cản ký ức nàng lại. Không phải tuổi lên sáu là cái tuổi con người bắt đầu ghi nhớ, nhưng một sự đau đớn xảy ra làm rung chuyển cân não non nớt của nàng và có ảnh hưởng sâu xa tới đời nàng : Mẹ nàng chết.

Nàng tưởng như tự trông thấy mình kêu gào gọi mẹ. Người ta nói dối nàng bảo rằng mẹ nàng đi chơi xa, hôm sau sẽ trở về, và sẽ mua quà thật nhiều. Nhưng nàng hiểu chắc rằng mẹ nàng đi không về nữa, vì nếu không thế, sao Hảo, chị nàng, lại khóc lóc thảm thiết và kể lể những câu «Mẹ bỏ chúng con đi. Mẹ để chúng con bỏ cô bỏ cút ở đời...»

Trong lúc đưa ma mẹ, nàng chỉ nhớ có một điều là hôm ấy trời mưa...

Thế rồi nàng sống ở một tỉnh nhỏ, tỉnh Vĩnh Yên, trong một gia đình thờ ơ buồn tẻ.

Cha nàng ngày hai buổi đi làm, trưa về ăn cơm rồi ngủ. Chủ nhật nếu không đi chơi thì lại mời khách đến nhà đánh tổ tôm, tài bàn. Không mấy khi nàng được cùng cha chuyện trò thân mật âu yếm.

Người gần nàng nhất là người đàn bà mà nàng không hiểu tại sao lại là mẹ nàng được. Ngày xưa nàng kêu mẹ là mẹ, vậy người này có là mẹ nàng đâu mà dám nhận lấy cái tên gọi hiền từ ấy ?

Sau khi mẹ nàng chết, nàng còn được sống bốn năm hơi êm thấm, vì nàng luôn luôn được chị Hảo bênh vục, che chở cho. Nàng nhớ một lần nàng đánh vỡ cái chén Nhật Bản. Người di ghẻ mắng nhiếc nàng thậm tệ, rồi sấn lại toan tát nàng. Nàng khóc thét lên thì chị Hảo chạy đến bế nàng đi liền.

Nàng kính phục chị Hảo, cho chị Hảo là người can đảm nhất đời, nhiều khi dám cãi lại «mẹ» mà mẹ vẫn không đánh đập như thường đánh đập mình.

Nhưng năm Hồng mười tuổi thì Hảo về nhà chồng. Nàng khóc thảm thiết hơn khóc mẹ chết, vì nàng hiểu rằng nàng sẽ cô độc, sẽ khổ sở. Chị nàng cũng khóc và ôm nàng vào lòng dặn dò đủ mọi điều để đối phó với «người ta» - khi hai chị em trò chuyện riêng với nhau, Hảo thường dùng tiếng «người ta» để trở vờ lẽ của cha.

Từ đây chị Hảo đi, gần như đi biệt, vì mỗi năm chỉ về thăm nhà một, hai lần, mà mỗi lần chỉ ở nhà một, hai hôm. Hình như chị Hảo với «người ta» không thể chịu đựng được nhau, nên hề thấy mặt nhau là lườm, là nguýt, là tìm những câu bóng gió nói cạnh, nói mỉa

nhau.

Hồng thấy thế lấy làm sung sướng, mong mỗi chị về chơi nhà luôn, để mà kinh địch với «người ta», để nàng được thấy «người ta» tức sùi bọt mép và được nghe những tiếng thở dài đau đớn của cậu. Cậu không hẳn là kẻ thù của nàng, nhưng nàng coi cậu như thuộc vào cánh «người ta», một cánh rất đông và rất mạnh, có đủ các chiến tướng lắm mưu, nhiều kế. Đương đầu với cánh ấy, nàng chỉ một thân trơ trọi. Giá nàng can đảm, liệu lĩnh được như chị Hảo ?

Một hôm ở trường về - năm ấy nàng theo lớp nhì trường nữ học - nàng nghêu ngao hát câu ca dao vừa nghe lỏm được, mà nàng cho là hay lắm :

Mấy đời sấm trước có mưa

Mấy đời dì ghẻ có ưa con chồng !

Nàng thấy hai đứa em khác mẹ, thằng Yêm và cái Lan, bĩu môi thì thầm với nhau rất lâu. Bữa cơm chiều «người ta» dữ tợn nhìn nàng, tìm hết mọi cớ để mắng nhiếc nàng, để nói xấu nàng với cậu. Nàng nghĩ thầm : «Nếu phải chị Hảo thì chị ấy đã hát câu ca dao vào tận mặt cho. Không một lúc nào, Hồng không nhận thấy mình sống bên cạnh một bọn thù. Họ luôn luôn chế giễu nàng, xem xét từng cử chỉ, bắt bẻ từng lời nói của nàng,

ân núp chung quanh nàng để do thám, để đoán việc nàng định làm hay không bao giờ nghĩ tới...

Giữa một bữa cơm sáng, cha nàng hăm hăm tức giận, xia xói vào mặt nàng :

- Hồng, mày là một đứa con bất hiếu, mày đã biết chưa ?

Nàng ngồi im, cúi gằm mặt xuống, cổ nuột trôi miếng cơm nghẹn nào trong cuống họng. Cha nàng nói tiếp :

- Mẹ mày chết đi, lúc ấy mày mới lên sáu, mợ mày đây yêu quý mày... nuôi nấng mày... có khác gì mẹ đẻ không ? Đấy, mày xem thằng Yêm, con Lan, thằng Tý, con Thảo, cái Mùi có được mợ mày đây yêu mến bằng yêu mến mày không ? Không phải là người ta có sợ gì mày mà phải tử tế với mày, người ta chỉ thương hại mày là một đứa con mất mẹ, mày đã hiểu chưa ?

Hồng ngắt lời :

- Nhưng thưa cậu, con có dám gì đâu.

Ông phán dần cái bát xuống bàn :

- Không dám gì ? Mày còn cãi à ? Tao biết hết, tao đi guốc vào trong óc mày kia. Năm nay mày mới mười bốn tuổi đầu, mày đã tưởng mày khôn ngoan lắm đấy. Úi chà, cô nữ học sinh lớp nhất thông minh lắm đấy,

giỏi giang lắm đấy.

Người dì ghẻ vờ cười vui vẻ ngắt lời chồng :

- Cậu lười thôi lắm, có để cho chị ấy ăn xong bữa cơm đi không. Trời đánh còn tránh bữa ăn kia mà ?

Ông phán gắt :

- Mợ phải để tôi dạy bảo nó mới được chứ. Con gái lớn tuổi rồi. «Dưỡng nữ bắt giáo tât như dưỡng chư.»

Người dì ghẻ vẫn làm như bênh vực Hồng, kỳ thực chỉ nói để nhắc :

- Thì chị ấy có làm gì đâu ?

- Không làm gì ? Hồng, mày bảo mày không dám hỗn với mợ mày đây, vậy mày kể những gì với con vú già ?

Hồng giật mình, sợ hãi. Thì ra trong khi nàng trò chuyện với người vú già cũ đến thăm nàng, bọn «mật thám» đã nghe được hết, để đi thuật lại với «người ta». Nhưng nàng im lặng, ăn vội vàng rồi đứng dậy sang phòng bên đóng cửa ngồi khóc. Nàng khóc không phải vì bị cha mắng, nhưng vì nhớ lại những lời của vú già. Trước kia nàng chỉ nhận thấy «người ta» tàn nhẫn với nàng, nhưng nay nhờ có vú già mách, nàng lại biết thêm một điều ghê gớm hơn nhiều : «người ta» đã giết mẹ nàng. Vú già bảo nàng :

- Ông lấy cô ta về được ít lâu thì ông coi rẻ hẳn bà. Bà buồn quá sinh ốm đau rồi chết, buồn một phần vì bị ông tình phụ, một phần vì bị cô kia lấn át. Nhất từ khi cô ta sinh con trai đầu lòng, thì cô ta lại càng lăng loàn lắm, đến nơi một lần cô ta dám thui vào ngực bà. Nghe tới đó, Hồng kêu rú lên, bung mặt khóc.

Vú già nói tiếp :

- Chị tính, bà vốn người yếu đuối, sảy đến năm bận rồi, còn gì. Thế mà sức cô ta như voi vâm, cô ta xỉa quả đâm vào ngực, làm gì mà không thối ngực, hộc máu ra.

Luôn mấy hôm sau, Hồng buồn phiền, lúc nào cũng nghĩ đến cái chết của mẹ. Và từ đó, Hồng càng thêm khiếp sợ dì ghẻ như một kẻ sát nhân tàn ác...

Nhưng năm ấy nàng thi đậu tốt nghiệp, và nhờ có chị xin cho, được về Hà Nội, theo học trường Sư Phạm.

Gần hai năm Hồng sống trong không khí dễ thở, bên một người chị thương mến và những bạn trẻ đùa nghịch thẳng thắn. Người bạn hợp tính nhất với nàng là Nga, em chồng chị Hảo. Hai người học cùng lớp, lại cùng ở trọ nhà anh chị, nên tình thân một ngày một thêm khắng khít; Hồng đem hết chuyện nhà ra kể cho bạn nghe, chỉ giấu có một điều là cái chết oan của mẹ về tay người dì ghẻ tai ngược, tuy càng lớn lên, càng biết hơn, Hồng

càng tưởng thấy rõ rệt nguyên nhân cái chết thê thảm ấy. Nàng thường nghe các cô giáo khuyên nhủ học trò khi viết thư tình gửi vào bàn, sợ mắc bệnh lao. Đến thì ngực vào thành bàn còn có thể mắc bệnh lao được, huống hồ yếu ớt như mẹ nàng mà bị những quả đấm nặng nề của người dì ghẻ và có lẽ cả của người cha nữa.

Hồng giấu kỹ điều ấy là vì nàng sợ nếu biết chuyện thì bạn sẽ cười mẹ mình hiền lành quá nhu nhược quá. Đối với bạn thân, nàng muốn thành thực kể hết những nỗi đau đớn trong lòng, nhưng nàng vẫn nhút nhát, giữ gìn, che đậy. Hồng nhớ một lần nàng đã bịa đặt một câu chuyện âu yếm, đem trí tưởng tượng tả ra một gia đình êm ấm của nhà mình, để tỏ với bạn rằng khi vắng người dì ghẻ, cha nàng cũng đoái thương nàng.

Sự thực lại không thế. Cha nàng hình như chẳng biết có nàng nữa. Và nàng kinh ngạc, không hiểu sao ở trong tình thế ấy, nàng còn được theo học, được ra Hà Nội với anh chị, còn được vui hưởng những ngày tự do. Có khi nàng ngờ rằng chỉ vì sợ người vợ lẽ mà cha vờ ghét mình, vờ lãnh đạm với mình, chứ trong thâm tâm, cha vẫn yêu quý, vẫn săn sóc, vẫn tha thiết nghĩ đến tương lai của mình. Nàng cố đoán thấy tình phụ tử trong cặp mắt hiền từ... Nhưng cặp mắt ấy không bao giờ để tới cặp mắt sợ hãi của nàng.

Dẫu sao, nàng cũng cố tin như thế để tự an ủi thầm, mỗi khi nàng đến chơi những chị em bạn, trong những gia đình hòa thuận đầy lạc thú. Rồi những tiểu thuyết lãng mạn càng làm cho nàng sống với sự êm đềm mơ mộng, tưởng tượng. Có đêm nàng chiêm bao thấy cha hối hận, đánh đập dì ghẻ rồi gọi nàng đến bảo : «Hồng ơi, thầy thương con lắm, thầy đã ghét oan con, thầy đã hiểu hết cả lòng nham hiểm của người đàn bà ấy rồi. Từ nay thầy sẽ yêu mến con để vong linh mẹ con ở dưới suối vàng được sung sướng.»

Khi tỉnh mộng Hồng càng cảm thấy tình cảnh mình đáng thương. Và nàng sụt sùi nằm khóc.

Nhưng cái mộng nàng sợ nhất là cái mộng học tập vì những ngày khoáng đãng sống ở Hà Nội chỉ là một giấc mộng quá đẹp để đối với những ngày ảm đạm, ghê sợ, sống trong gia đình bên một người cha nghiêm khắc, gần một người dì ghẻ xảo quyệt, với lũ em thù ghét.

Mộng ấy mỗi năm hai lần đứt : một lần trong mười hôm vào dịp Nguyên đán và một lần rất dài trong ba tháng nghỉ hè. Nàng sợ hãi gia đình, trốn tránh gia đình, đến nỗi hôm gần được nghỉ tết, nàng dớ dẩn hỏi chị : «Thưa chị, em muốn ở đây ăn tết với anh chị và các cháu, chả biết chị có xin phép cậu được cho em không ? » Hảo buồn rầu bảo nàng : «Như thế không tiện, em ạ. Em chịu khó về thăm cậu, chỉ mười hôm rồi em lại ra

đây với chị thôi mà». Hồng ứa nước mắt không nói gì. Tâm trí nàng cảm thấy rõ rệt hết cả cái nghĩa giả dối của người đời, của cả những sự thiêng liêng. Người ta bảo trong mấy ngày tết, cha mẹ, anh em, chị em xum họp vui vẻ. Nhưng, họp thì có xum họp, chứ ở tình cảnh của nàng, nàng còn vui nổi gì ?

Nàng còn vui sao được, khi liếc thấy vẻ mặt lạnh lùng của cha, và cái cười yên lặng cay độc của dì ghẻ !

Vậy thì sao không để mặc nàng sống mấy ngày nghỉ của nàng gần những người mà nàng thực bụng yêu mến?

Hồng càng buồn rầu đau đớn khi thấy người ta tết được về nhà, ai cũng sung sướng, chỉ riêng mình nàng là khổ sở. Nàng cố tự an ủi nghĩ đến những người đồng cảnh với nàng, những thiếu nữ mồ côi mẹ trong những gia đình có dì ghẻ ác nghiệt. Tâm, một người bạn học của nàng, còn đáng thương hơn nhiều. Ngồi cùng xe ra ga để về Ninh Bình nghỉ tết, Tâm kể với nàng hết mọi sự nhục nhã đọa đầy sắp phải chịu đựng. Mà người hành hạ Tâm nào phải dì ghẻ cho cam. Đó chỉ là một người mẹ. Những giọt lệ chảy hai bên má bạn khi bạn thuật chuyện, Hồng có cảm giác như thấm mát dịu tim nàng. Và nàng thấy đỡ khổ. Nhưng một lát sau, khi lui thủi trên toa xe lửa, Hồng so sánh hai tình cảnh của mình và của bạn, nàng không khỏi thở dài tự nhủ : «Thà là mẹ thì đã đi một nhẽ ?»

Tới nhà vừa chào cậu và «mợ» buồng miệng, nàng đã bị dì ghẻ xui xiểm ngay : «Cậu trông cái Hồng nó bêu xấu bêu nhuốc tôi kia. Nó làm như tôi không may mặc cho nó nữa. Ai lại về nhà ăn tết mà tha bộ quần áo bạc théch bạc thác như thế kia ? « Lúc bấy giờ Hồng mới kịp nhận ra rằng vẫn mang bộ y phục ngày thường và buổi sáng vì buồn phải từ biệt anh chị, quên bẵng cả việc điếm trang. Ông phán lắc đầu đáp : «Tôi đã bảo mợ đừng nói đến cái con khốn nạn ấy với tôi nữa kia mà. Nó muốn đi, muốn về, muốn lành, muốn rách mặc xác nó ? « Thấy thế người dì ghẻ lại khéo lấy lòng nàng bằng một câu tử tế : «Góm cậu lúc nào mặt cũng hăm lên với các con. Thì cười với nó một tí xem sao nào».

* * *

Tới đây, trí Hồng bỏ một quãng xa, đến thời nàng không được học «chữ» nữa, phải ở nhà «học làm, học ăn» theo như lời người dì ghẻ.

Cái ý định bắt Hồng thôi học ở miệng cha thất ra, nhưng Hồng thừa biết rằng cha chỉ tuyên cái án mà người đàn bà đã kết.

Nào phải nàng lười biếng hay kém thông minh ? Năm thứ nhất nàng được phần thưởng nhì và năm bị ép bỏ học, nàng chiếm đầu lớp. Vì biết phận không ra gì, nàng vẫn chăm chỉ, ganh đua học tập để có thể tự gây lấy một

nền tương lai chắc chắn. Cái ý tưởng sau này ra làm cô giáo để tự nuôi thân không một lúc nào không lớn vồn trong trí nàng.

«Đến thế này là hết, là hết hy vọng» nàng nghĩ thầm.

Được lệnh thôi học có ba hôm trước ngày nhập trường. Hồng không kịp xoay sở, chỉ vào buồng nằm khóc rồi viết thư cho chị biết. Hảo tức tốc về nhà, đôi co với dì ghẻ, cãi lý với cha. Nhưng nàng chỉ làm cho cái ý định của cha thêm phần quả quyết, và cái đòi của em từ đây thêm phần khổ sở mà thôi.

Cha nàng mắng át :

- À mấy muốn em mày chơi bời lêu lổng, phải không? Con gái học nhiều để làm gì, để làm dĩ, phải không ?

Hồng có dịp được biết rõ thêm lòng nham hiểm của người dì ghẻ, nhất bây giờ nàng lại đã khôn lớn, biết nghĩ sâu xa hơn trước và không để người ta lừa dối mình một cách quá dễ dàng. Nàng đương buồn rầu ngồi khóc thút thít mà cũng phải bật cười khi nghe dì ghẻ phân trần với cha :

- Chết chữa ! cậu phải để cho nó học nữa chứ, về nhà thì làm nên trò trống gì ?

Cha nàng gắt dì ghẻ :

- Trời ơi ! mợ lại về bè với chúng nó ư ? Mợ định nổi giã cho giặc hay sao ?

Thế là việc học của Hồng đành xếp.

Đến đây một việc xảy ra trong đời Hồng, một sự an ủi trong những ngày buồn tẻ, ảm đạm. Nhưng đó cũng là nguồn gốc bao sự lôi thôi ghen tức, nhỏ nhen.

Hôm ấy nhà Hồng có khách đánh tổ tôm và trong bọn khách có bà án tỉnh Vĩnh Yên, bà phán Trinh, dì ghẻ Hồng, lầy làm tự hào đã mời được đến chơi.

Muốn hãnh diện với một bà quan, bà phán kéo dài tiếng, gọi Hồng ra để bảo sắp coi trầu và pha ấm trà mạn sen.

- Em chịu khó giúp mợ, chẳng chúng nó không biết pha làm phí cả chè.

Bà án lưu ý ngay đến Hồng, tấm tắc khen thầm cái nhan sắc thùỵ mị, và cái thông minh kín đáo của một thiếu nữ mới lớn lên. Lúc Hồng đặc chén nước bên cạnh bà, bà dăm dăm nhìn nàng và hỏi bà phán :

- Thừa bà lớn, cô này là con gái đầu lòng của bà lớn ?

Bà kia trả lời bằng một giọng vui vẻ và tự nhiên :

- Bầm cụ lớn, cháu thứ hai đây ạ. Chị cả cháu đã lấy chồng làm thơ ký phủ Thống sứ kia ạ. Bầm cụ lớn, cháu cả đã được hai trai một gái ạ.

Bà án khen :

- Phúc đức nhỉ, bà lớn còn trẻ thế mà đã có cháu rồi. Chả mấy lúc mà có chất.

Bà cười the thé hỏi tiếp :

- Còn cô này, bà lớn đã sắp cho đi ở riêng chưa ?

Bà phán cũng cười, đáp lại :

-Bầm cụ lớn, cháu còn nhỏ dại lắm ạ, cháu đã học hết hai năm ở trường Sư phạm. Tôi bảo cậu cháu cho cháu học nữa, nhưng cậu cháu nhất định bắt về nhà học làm học ăn ạ.

Ông phán Trình nói :

- Bầm cụ lớn, con gái lớn tuổi mà cho học ở Hà Nội thực là một sự nguy hiểm.

Hồng đứng nghe chuyện, tức uất người, nước mắt chỉ chực ứa ra. Lúc bấy giờ giá bà án hỏi nàng một câu gì thì nàng hănghen ngào không đáp lại được. Nhưng may cho Hồng, bà vừa gặp cây bài ù, nên nhãng quên nàng đi.

Hồng cảm giận, một phần vì nhớ tới việc bỏ học của mình, nhưng nhất vì thấy người dì ghẻ coi mình như một người con đẻ vậy.

Ngay từ lúc ấy Hồng đã có ý muốn bắt chước anh phán Căn, gọi cậu bằng thầy và đổi tiếng «mợ» ra tiếng «cô» để người ta khỏi tưởng tâm rằng mình là con người dì ghẻ. Nhưng nàng vẫn sợ hãi, rụt rè, cho mãi tới hai năm sau mới dám quả quyết làm theo ý định.

Chắc người dì ghẻ liếc mắt đoán thấy những tư tưởng ấy trên vẻ mặt khinh khỉnh của Hồng, nên tươi cười, trêu tức bảo nàng :

- Kìa em rót nước hầu cụ lớn.

Hồng ngậy người đứng nhìn. Bà án tường nàng có tính bền lễn lại càng yêu mến lắm.

Cách đó hai tháng, Hồng thoáng nghe vú già và thằng nhỏ thì thào bảo nhau, mỗi khi nàng đi qua : «Con dâu cụ án nay mai đây ? »

Thế rồi tết năm ấy, nàng thấy một cậu trai trẻ đến nhà nàng, với chiếc áo gấm lam, ngoài phủ chiếc áo sa tây...

Mãi khi ăn hỏi, nàng mới biết rằng cậu ta là vị hôn phu của mình. Nàng hơi lo sợ, vì chẳng hiểu tâm tính học lực, hạnh kiểm người ấy ra sao. Nhưng nàng chẳng

khỏi mừng thầm khi thấy người dì ghẻ dữ tợn tức tối với mình. Vì luôn luôn Hồng bị dì ghẻ nhiếc móc, nào những «ngũ ấy mà về làm dâu nhà người ta không khéo chỉ vào mừng ba ra mừng bảy thôi. Nó tưởng nó xinh đẹp lắm đấy, thử bỏ phần sấp ra xem».

Rồi người đàn bà hay ghen ghét, thù lây cả bên thông gia, tuy vẫn được người ta hết sức chiều chuộng và kính nể. Trước mặt Hồng người ấy tìm đủ mọi cớ để nói xấu quan trường, nêu ra những sự ăn tiền làm bậy, đổi trắng thay đen, thuật lại, có khi bịa đặt ra, những chuyện các viên phủ huyện tra khảo, ức hiếp dân quê. Hồng vô tình ngồi lắng tai nghe. Mãi đến sau nàng mới hiểu, khi dì ghẻ kết thúc bằng một câu nói với cha : «Tôi không hiểu sao ông lại nhận lời gả nó cho nhà quan. Đây, rồi ông xem, ngũ ấy thời chỉ biết chơi bời lêu lổng».

Hồng mỉm cười nhìn dì ghẻ như đắc thắng nhìn kẻ thất bại.

Trong bốn năm như thế, ngày ngày hai bên địch hằm hè với nhau, cái vui của người này là cái buồn của người kia. Một tin thành công về việc học của Thân làm khổ tâm dì ghẻ bao nhiêu thì Hồng sung sướng bấy nhiêu, tuy không một lúc nào nàng thành thật yêu Thân. Mà nàng yêu sao được. Ăn hỏi xong, Thân sang Pháp ngay, và từ đó, Hồng chẳng nhận được một lá thư của chàng. Đến về mặt Thân, Hồng cũng chỉ trông thấy một cách

lờ mờ trong bức ảnh chàng đứng chụp với những bạn người Âu cùng lớp.

Nàng nghĩ đến, nhớ đến, có khi nói đến vị hôn phu chỉ vì nàng muốn báo thù dì ghẻ.

IV

Ý tưởng ngộ nghĩnh, nhỏ nhen ấy làm Hồng bật cười lên tiếng.

- Chị cười gì thế ?

Nghe bạn hỏi, Hồng mới nhớ rằng mình nằm ở nhà anh chị. Nàng đương mãi mơ màng sống với cả một thời dĩ vãng.

- Không, chị ạ... tôi mê ngủ.

Nga cũng cười vui vẻ bảo bạn :

- Mê ngủ gì lại mê ngủ cười được ! Tôi mà động mê ngủ, động chiêm bao, thì toàn gặp những sự khiếp sợ, nên chỉ kêu rú lên... Chẳng hạn gặp hổ đói, gặp người bắt nạt...

Hồng buột miệng ngắt lời :

- Mơ thấy bị bắt nạt còn dễ chịu hơn bị bắt nạt thực.

Nàng vội nói lảng :

- Chị chưa ngủ à ?

- Không, tôi vừa thức giấc.

- Vì tôi cười phải không ?

- Không, quen lệ như thế, hôm nào cũng cứ năm giờ là tôi dậy, cho dầu đêm hôm trước thức khuya tới một, hai giờ sáng. Vì vậy tôi thường đi ngủ sớm.

Hồng thở dài :

- Chị sung sướng thật ! Ngủ sớm, dậy sớm ! Ước gì tôi được như chị !

Nga thương hại, phàn nàn :

- Chị bận công việc đến thế à ?

- Không tôi chỉ bận nghĩ. Có khi thức suốt đêm để nghĩ vợ vắn.

Thực vậy, không những sự buồn phiền lo lắng làm cho Hồng nhiều đêm không ngủ được mà có khi vì những sự sung sướng không đâu, nàng cũng rạo rực, bồn chồn trong hàng giờ. Nàng như cái máy mà những kích thích ở ngoài làm rung động và sai lạc, nên chạy một cách thất thường, khi mau quá, khi chậm quá. Nàng nhớ một lần bên nhà chồng chưa cưới của nàng cho đem đến tết nhà nàng những lễ vật hậu hĩ quá, khiến người dì ghẻ tức chảy nước mắt. Đêm hôm ấy là một đêm đông rét buốt đến xương, thế mà nàng ngồi thâu canh bên ngọn đèn dầu tù mù để đan xong cái áo «len» cho em. Nàng sung sướng quá, không nghĩ đến ngủ nữa, sung sướng không phải vì thấy cái lễ sêu long trọng, mà vì thấy cái

lễ sêu long trọng ấy đã làm cho dì ghẻ bỏ mất bữa cơm chiều.

- Dậy đi !

Hồng vội kêu :

- Dậy ! Điên à ! Đương đêm dậy làm gì ?

Nga cười :

- Đương đêm ! Bây giờ còn đương đêm ! Đây này !

Nàng giơ cổ tay dí vào gàn mắt bạn nói tiếp :

- Có trông thấy mấy giờ không ?

- Tôi mò mò, chẳng thấy gì cả.

- Mắt với mũi ! Đồng hồ dạ quang của người ta lại ! Năm giờ kém năm rồi. Ánh mặt trời kia kia.

Thực vậy, đã hiện ra một khoảng sáng mờ ở một góc đình màn vải tây màu đỏ, và cánh màn the màu hồng đào dần dần rõ ra trong cái phòng nhỏ hẹp.

- Hừ ! Chả còn mấy tháng nữa chị Hồng đã nằm trong chiếc màn the hồng mới. Hồng, hồng hay nhỉ !

Nga khoái chí, cười khanh khách. Hồng giọng mỉa mai, hỏi lại :

- Chị thích lấy chồng lắm hay sao ?

Nga cười to :

- Rõ khéo ! mình thích lấy chồng lại còn đồ vậy cho người ta.

Rồi Nga kể cho Hồng nghe cái mộng tương lai : Nàng đương chờ bỏ giáo học. Nàng sẽ tự do sống cái đời khoáng đãng của nàng, sẽ dạy dỗ, dìu dắt đàn em, sẽ không cần nhờ vả đến ai hết, và chẳng để ai làm phiền lụy tới mình.

Hồng buồn rầu, ngắt lời bạn :

- Phải, một đời thoát ly ! Đã bao năm tôi mơ màng cái đời ấy. Bây giờ thành hảo huyền cả !

- Hảo huyền là tại chị không quả quyết. Sao đương học chị lại bỏ về nhà ! Tại chị đấy chứ !

Hồng thở dài :

- Tại tôi ! Giá chị cũng có một người dì ghẻ như tôi.

Nga vội xin lỗi bạn, và an ủi bằng những lời thành thực.

Rồi hai người lại vui vẻ chuyện trò, cùng nhau ôn lại cái thời kỳ sung sướng theo học ở trường Nữ sư phạm.

Mãi lúc ánh sáng chiếu qua các khe cửa chớp, nhuộm hồng cái mái ngói mỏng và thấp, Nga mới giục Hồng dậy đi xuống nhà rửa mặt. Các vật trong gian phòng đã hiện ra bề bộn. Trên cái bàn sơn quang dầu màu đỏ kịch, mấy cái độn tóc để lò xo xoa bên chiếc đĩa tây đựng bốn cái chén bạch định câu chè, và cái giỏ ấm bằng mây cũ bóng. Dưới gầm bàn một cái xe rút của trẻ con nằm ngửa cạnh đôi guốc đứt quai. Ở một góc, dưới cái mắc nặng trĩu những áo đen và áo hàng mần, một cái va ly hé nắp để lộ ra những vật trắng trắng. Và trên tróc hai cái hòm da đặt chồng lên nhau, cái thùng khâu đựng đầy giẻ vụn đủ các màu, và một cuộn len đỏ mỗi sợi rơi lòng thòng xuống sàn gác.

Nga đứng nhìn quanh một vòng rồi ngượng ngùng bảo bạn :

- Cái buồng này trước kia là buồng các cháu. Từ hôm tôi lên Hà Nội, chị Căn mới đưa cháu xuống nhà để nhường cho tôi.

Hồng vừa với cái độn tóc vừa nói :

- Cái nhà trước sao anh chị lại không thuê nữa ? Rộng hơn nhà này nhiều, chứ ?

Nghe câu hỏi, Nga buồn rầu khẽ đáp :

- Chị tính, lương tháng có bảy chục bạc không buôn

bán thêm vào sao đủ nuôi hai vợ chồng với bốn con. Cái nhà này chật chội, nhưng tiện chỗ buôn bán. Với lại trước, vì có chúng mình, anh chị mới cần thuê cái nhà rộng rãi mát mẻ.

Hồng cảm động nghĩ đến lòng tốt của anh chị đối với Nga và mình. Và trong khoảng mấy phút nàng nhớ lại cả một thời học tập vui vẻ, sung sướng.

Nàng như trông thấy ánh sáng chói lọi cái nhà gác chia làm hai ngăn thuê chung với một bọn học sinh trường Bảo hộ, con một gia đình giàu sang. Phía trước một lối đi lát sỏi, ở giữa hai mảnh vườn vuông nhỏ trồng tấp nham nào vạn thọ, nào tóc tiên, nào mào gà. Trong đó có lẫn cả một cây cam không bao giờ nẩy quả và một cây lựu mỗi năm nở một hai bông hoa gầy yếu. Giáp tường và rất đối nhau, hai cây đu đủ cao gần tới nóc nhà. Cây về bên nhà anh chị phán Căn là một cây đu đủ cái, quả mọc đầy chi chít và to béo. Còn cây về bên kia là một cây đực với lòng thông nở đầu những cuống thực dài lơ thơ vài quả nhỏ không bao giờ chín.

Biết bao chuyện đùa nghịch trẻ thơ ở chung quanh hai cây đu đủ ấy, khiến nay nhớ tới, Hồng không khỏi tiếc cái đời học sinh tự do của mình.

Thời ấy Nga và nàng mới mười lăm tuổi. ở bên láng giềng, bọn học trò con trai cũng suýt soát tuổi ấy. Chiều

chiều, hai chị em ra hiên tì lan can nói chuyện, thì bên kia, ba bốn anh cũng ra hiên nô cười, hoặc bá cổ nhau vật, hoặc nhảy lên ngồi trên tường hoa, cúi nhìn vườn mà bô bô bàn luận văn chương như cốt để hai cô nữ học sinh nghe tiếng.

Rồi thế nào, rút cục, hai bên cũng đem cây đu đủ của nhau ra chế giễu, bên có cây cái chê cây được là cây vô tích sự; bên này chê lại bên kia rằng đem quả chơi cảnh về mà kho tương. Nhưng sự tình nghịch khó chịu nhất của bọn con trai là hễ cây đu đủ của hai cô nữ học sinh có một hai quả ương ương thì thế nào chờ đêm khuya họ cũng trèo lên lấy cho bằng được. Rồi chiều hôm sau, trước mặt hai cô họ khoe khoang với nhau những tính chất ngon thơm và bổ của các loài đu đủ.

Đằng sau nhà là hai cái sân đất cát dài cách nhau một bức tường thấp. Người ta đồn rằng vùng ấy xưa kia là bãi tha ma, sở đốc lý bắt dời hài cốt đi nơi khác để mở đường phố, vì thế thỉnh thoảng còn đào được xương người, hoặc một cái xương ống tay, ống chân hoặc một cái xương sọ hay quai hàm.

Bọn học trò quỷ quái lợi dụng ngay tin đồn ấy để dọa Hồng và Nga, bịa đặt ra rằng có khi đào được cả bím tóc của người Tàu. Hai cô sợ xanh mặt, tối đến không dám xuống sân nữa.

Một hôm đi học về, hai cô nhận được một gói người ta vừa gửi đến. Mở ra xem hai cô tái mặt và thét vang nhà, vì trong gói có một cái bím tóc và một bức thư : «Chúng tôi lại vừa đào được một cái bím nữa, xin biểu hai cô dùng làm độn tóc».

Cái tuổi không lo nghĩ ấy mới dễ tin sao ! Hồng chẳng ngờ vực một chút nào, khi nghe Diên thuật những câu chuyện gặp ma. Chẳng hạn Diên nói đêm khuya xuống sân sau chơi mát bị một thằng bé trần truồng vào khoảng ba bốn tuổi ôm chặt lấy chân, đập nó ra, nó lại sán đến liền...

Nay nghĩ tới câu chuyện vô lý ấy, Hồng không thể nhin cười được. Thất nhiên, nàng hỏi Nga :

- Chị còn nhớ Diên không ?

- Cái thằng quỷ sứ ấy, ai mà quên được ! Không biết bây giờ nó làm gì ?

Hồng cười :

- Những chuyện ma quỷ hoang đường của nó sao ngày ấy chúng mình cũng tin nhỉ ? Chị có nhớ câu chuyện ma Khách ôm chân không ?

Hai người cùng phá lên cười, khiến Căn phải thức giấc và ú ớ :

- Các cô thích chí điều gì thế ?

Hồng cũng tỉnh giấc mộng xưa.

Kể tiếp những ngày quang đãng ấy, Hồng đã sống biết bao ngày ử dật giữa một gia đình ử dật. Nàng buồn chán thở dài, cùng bạn bước xuống thang.

V

Lúc bấy giờ thằng nhỏ đã tháo dây cánh cửa bức bàn và bày xong hàng. Hàng, nghĩa là hai cái tủ giếp bằng gỗ quét qua một nướ sơn xanh nham nhở và khung cánh cửa lồng những miếng kính mờ như bám bụi, tuy sáng nào người ta cũng lau chùi thật kỹ. Hai cái tủ nhỏ ấy bày thước thợ - một cái giáp tường một cái ngăn hàng ra với gian buồng trong - và đựng lơ thơ đủ các thứ tạp hóa : những bao thuốc lá rẻ tiền, những miếng giấy gấp hình tam giác gói một xu thuốc Lào, những phong diêm còn nguyên hay bán dở, những hộp lơ, những bánh xà phòng, những dây giày treo vắt trên sợi gai căng ngang sau kính, những đồ dùng trong lớp học, như bút, mực, sách vở, thước, tẩy, trông lấp lánh nhiều màu sắc sỡ.

Trong cái khoảng thước thợ rộng chừng sáu, bảy thước vuông ấy, và sau một cái giậu lưới thép nhỏ mắt, bày những phễu thủy tinh đầy trám, Ô mai và kẹo mút, những thúng, những quả đen đựng miến, bột, bóng, mực, nắm, mộc nhĩ, những quả đựng đường, trên có đặt cái lồng bàn bằng dây thép. Tuy thế cũng có mấy con ong bình tĩnh bò ở phía trong lồng bàn hay chúc đầu vào đường cát mà chăm chú hút nước ngọt.

Kính tủ hàng phản chiếu tia nắng mặt trời buổi sáng vào mắt hấp háy của hai thiếu nữ vừa ở chỗ tối bước

xuống. Nga khum bàn tay che cho khỏi chói và gọi thằng nhỏ bảo buông cái màn nâu xuống, cái màn vá một miếng vụn màu trắng bản, làm lấp mắt nửa chữ G của cái tên hiệu TÂN HƯNG. Rồi nàng ghé tai Hồng khúc khích cười nói thầm :

- Chị à, hàng với họ trông chán ngắt !

Hồng cũng cười đáp :

- Thế mà chị phán nói mỗi tháng đồ đồng lãi được bốn, năm chục đấy. Hai tháng tết thì lãi tới vài trăm bạc là thường.

Nga nhìn qua một lượt các thứ hàng :

- Ừ chị Phán cũng bảo tôi thế, nhưng tôi không tin chị ạ, nhất gần tháng nay, nhiều hôm tôi ngồi bán hàng cho chị ấy có khi hàng giờ lơ thơ dăm người đến mua xu diêm, xu thuốc vài lạng miến, hay nửa cân đường.

Hồng mơ màng theo đuổi ý nghĩ của mình :

«Thêm mỗi tháng bốn, năm chục bạc thì cũng giúp đỡ cho anh Phán được tiền thuê nhà tiền tiêu vật vãn.»

Rửa mặt xong, Nga lên gác để trang điểm. Đứng trước chậu nước đặt trên tường hoa, Hồng vẫn miên man nghĩ tới cái cửa hàng của chị cùng là những phận sự người đàn bà trong gia đình. Nàng sắp về nhà chồng, khi về

nhà chồng nàng sẽ làm những gì ? Cố nhiên là nàng không thể hay không đứng chủ trương một cửa hàng con con luộm thuộm như cái cửa hàng của chị. Nhà chồng nàng, nàng đoán chắc là giàu có, sang trọng. Mà Thân lại là con út, nghĩa là người con được cha mẹ yêu mến, chiều chuộng hơn hai anh nhiều, nhất là trong hai anh, một người lại chỉ đậu có bằng thành chung, hiện làm giáo học, còn một người mới theo dở dang đến năm thứ hai trường Bảo hộ, thì phá ngang đi buôn.

Những tin ấy, Hồng biết được là nhờ có Nga mách. Chẳng chuyện nhà ai, Nga không thông tỏ ngõ tường. Hồng đã phải gọi đùa nàng là bà thổ công nước Nam.

Hồng thầm khen cái tính vui vẻ của bạn. Và một sự vui vẻ không đâu thấm vào tâm hồn nàng. Cái chậu men trắng đầy nước trong, im lặng in nền trời xuân tươi sáng. Đời nàng sao không sông sẻ bằng phẳng tươi sáng như thế ? Hồng cúi mặt trên chậu nước mỉm cười sung sướng. Tương lai ! Chỉ tương lai là đáng kể. Cái thời dĩ vãng buồn tẻ, đầy những thất vọng, chỉ việc quên nó đi.

Tương lai ấy, nàng cho là vững vàng, chắc chắn, là một sự sắp thực hiện rồi chứ không còn mộng ảo gì nữa. Cùng Thân lập gia đình, lập tiểu gia đình, riêng sống với nhau một giang sơn. Có thể thôi, giản dị biết bao ! Nàng chưa yêu Thân, rồi thì nàng yêu, mà nàng chắc sẽ

yêu. Sau này, khi nàng thoáng nhớ đến ký vãng, thì còn sự hy sinh, sự nhẫn nhục gì nàng sẽ không chịu nhận lấy để gây hạnh phúc cho gia đình nàng, cho những người sống chung quanh nàng ? Và nàng nghĩ : «Thế nào mình cũng sung sướng hay ít ra cũng không khổ như trước.»

- Không rửa mặt đi, rồi lên trang điểm, còn đứng mơ mộng gì thế ?

Hồng giặt mình, nhúng vội cái khăn bông vào chậu nước. Nước sóng sánh xóa tan màu trời trong xanh. Nga cười hỏi tiếp :

- Chị sao thế, chị Hồng ? Hay nghĩ đến đức anh chàng phu quân đây ?

Hồng bẽn lẽn đáp :

- Có thể. Nhưng nghe tiếng chị quát, tôi cứ tưởng là tiếng bà dì ghẻ của tôi.

Nga chau mày, khó chịu về nỗi bạn cứ dai dẳng mãi với câu chuyện gia đình.

- Cụ phán nhà đôi về Ninh Giang được bao lâu rồi nhỉ ?

Hồng vừa vắt khăn mặt lên giá thau vừa đáp :

- Gần một năm rồi chị ạ.

- Giá cụ ở Hải Dương, thì chị đi về Hà Nội gần hơn nhỉ ?

Hồng thở dài :

- Gần mà làm gì. Gần cũng chả được về đâu. Chị coi ngày ở Vĩnh Yên cũng như ngày ở Hải Dương, suốt một năm có khi tôi không biết mặt mũi Hà Nội ra sao. Lần này là vì phải sắm sửa các thức... nên mới được phép về đây.

- Nhưng sao đương ở Hải Dương, cụ lại xin đổi về Ninh Giang ?

- Vì quê tôi ở Ninh Giang. Thầy tôi bảo xin đổi về đây để đợi hưu trí cho tiện.

Hồng mỉm cười nói tiếp :

- Ấy «cô ta» kỳ kèo thầy tôi mãi về nổi đương làm thông phán tỉnh lại xin đổi về đại lý. Ở Ninh Giang thầy tôi vừa chữa xong nhà. Rộng rãi, mát mẻ lắm, ở bờ sông, mà lại ngay cạnh tòa Đại lý.

- Ô thế thì tiện lắm ? Nhưng Ninh Giang ở về phía nào, thế nhỉ ?

- Không biết Ninh Giang ở về đâu ? Địa dư kém thế

mà cũng đổ bằng thành chung được ? Ninh Giang ở trên sông Chanh ấy mà ? Sông Chanh nghĩa là Canal des Bambous biết chưa ? Hôm nào về chơi nhé ?

- Được hôm cưới chị thế nào tôi cũng về. Ấy tôi nhận một chân phù dâu rồi đấy nhé ?

Hồng cười gượng, Nga phá lên cười theo.

VI

Hồng về Ninh Giang sau mấy ngày vui vẻ, gần bọn thiếu niên Hà Thành.

Ngồi trên chiếc Ô tô đông ních hành khách, bên cạnh người tài xế và một cặp vợ chồng trẻ, nàng khó chịu về nỗi không nhúc nhích cử động được, nhất là bị người đàn bà béo quàng cái cánh tay nặng ở phía sau cổ, làm cho nàng cứ phải vươn thẳng đầu lên. Xe chạy được một quãng xa, lại thêm cái khó chịu về hơi dầu máy khét lẹt và hun nóng rát hai bàn chân. Hồng cảm che trước mũi chiếc ví da mới vừa mua còn mang cái nhãn giá tiền mà nàng quên chưa rút đi và ngả đầu, gối hẳn vào bắp tay bà láng giềng. Mắt nàng nhắm lim dim, và mỗi lúc xe gặp hố nhảy chồm lên, nàng lại chau mày chép miệng làu nhàu. Lúc đi, nàng cũng ở trong hoàn cảnh ấy, nhưng lòng nàng khoan khoái. Vì nàng mong chóng đến Hà Nội, nên không để ý tới những nỗi bức dọc giữa đường. Hôm nay trái lại, nàng trở về để sống những ngày buồn tẻ trong gia đình.

- Ý chừng cô dự hội Sinh viên về ?

Nghe người đàn bà hỏi, Hồng quay lại :

- Vâng... Tôi đi xem.

Người kia cười :

- Tôi biết là vì thấy áo cô hãy còn dính hoa giấy.

Hồng gương cười im lặng nhìn ra bên đường. Nàng lấy làm tự thẹn. Sáng nay, thay mặc cái áo nhung cũ để ngồi xe chen chúc được, nàng thấy có dính mấy mảnh hoa giấy mà nàng đã đánh rơi vào va ly lúc xếp áo cất. Nàng ngây người đứng ngẩn cái di tích vui, trẻ ấy trong lòng bùi ngùi nhớ tiếc, và trù trù không nỡ phủi đi. Vì thế, bây giờ mảnh hoa giấy như vô tình còn rục rở bám vào cái vạt áo nhung đen nhàu nát của nàng.

Người đàn bà lẳng lặng nhặt hết những chấm xanh đỏ vớt xuống chân, rồi như nói một mình :

- Rõ phí ! mỗi lần đùa nghịch chơi bời, họ tiêu tốn có hàng trăm hàng ngàn bạc về tiền giấy vụn ném đi.

Người chồng cười đáp :

- Mặc người ta chứ ! Người ta thừa tiền thì người ta vứt đi, việc gì đến mợ ?

Người vợ gắt lại :

- Cả cậu nữa, hôm nọ các cô ấy mời mà cũng bỏ tiền ra mua được !

Người đàn ông vẫn cười :

- Chuyện ! Người ta mời không mua sao tiện ?

Người đàn bà ngồi im, vẻ mặt hằm hằm, dữ tợn. Hồng liếc mắt thoáng nhìn thấy lại nhớ đến dì ghẻ, và tưởng tượng ra một cảnh gia đình âm ỹ, hỗn độn, chồng nhiếc vợ, vợ to tiếng với chồng, chửi mắng con cái. Và nàng nghĩ thầm để tự an ủi : «Gia đình nào cũng có những chuyện chẳng ra sao, chứ cứ gì một nhà mình, hay những gia đình có người dì ghẻ tàn ác».

Nàng bỗng vụt trở nên tinh nghịch, bảo bà lảng giềng:

- Thưa bà, chính tôi mời ông muaconfettis đây ạ.

- Chính cô ?

- Vâng, chính tôi, tôi bán hoa giấy và kẹo mút ở Khai Trí, trong động Bồng Lai.

Nàng vừa nói vừa mồm mỉm cười rất có duyên. Bà kia ngáy dài ngoảnh đi, rồi từ đó cho đến Hải Dương, bà ta luôn luôn nói chuyện với chồng về những việc đầu đầu làm như đã quên cô bán hoa giấy trong ngày hội Sinh viên.

Tới Hải Dương Ô tô hàng đỗ ở trước cửa hiệu bán dầu xăng. Vợ chồng người hành khách phải xuống để lấy lối cho Hồng đi ra. Người đàn bà lãnh đạm tỏ vẻ khinh bỉ. Thấy thế, Hồng càn thích chí, nghiêng đầu nói cảm ơn rồi nhờ người làm xe khuân chuyển va ly và cái bồ để ở trên nóc xe xuống.

Nửa giờ sau, nàng đã lên chiếc Ô tô hàng đi Ninh Giang và cũng ngồi bên người lái xe như trước. Chủ xe quen thân với ông phán, nên bọn người làm công ân cần chào hỏi Hồng, rồi kẻ xách va ly, người vác bồ.

Nhưng từ đấy, Hồng bắt đầu lo nghĩ. Xe càng gần nhà, Hồng càng sốt ruột buồn phiền đến nỗi người soát vé hỏi vé hai ba lượt, nàng mới nghe ra, mắt đăm đăm nhìn qua cái kính xe rung chuyển và xộc xệch.

Khi trông thấy nóc đèn Chanh, nàng nắm chặt hai bàn tay lại như ghì lấy hết can đảm sắp cần đến để đối phó với bên địch.

Nàng còn đương suy tính, tự đặt ra những câu hỏi của cha, của dì ghẻ, và tự nghĩ trước những câu trả lời để bất thần không bị luống cuống, thì xe đã dừng bên bức bình phong gạch trước cửa nhà Hội đồng.

Hồng thấy chân tay toát mồ hôi lạnh ra, và toàn thân run lên, tuy trời về cuối xuân không còn rét nữa. Nàng cố dènh dàng kiểm điểm hành lý cho chậm tới phút gặp gia đình.

Ngập ngừng nàng hỏi người tài xế :

- Máy giờ rồi... bác nhĩ ?

Người kia nhanh nhâu đáp :

- Thừa cô, mười một giờ rồi ạ. Cô về vừa vặn đúng bữa cơm.

Rồi người ấy quát :

- Kia thằng Tíu, mày không bê bồ lên xe tay cho cô à ?

Hồng đứng lặng, nghĩ đến bữa cơm sắp cùng ăn với gia đình, nghĩ đến những vẻ mặt nghiêm khắc, lãnh đạm. Và nàng mong rằng nhà ăn cơm rồi. Thà nhin đói một bữa còn hơn vừa về đến nhà đã phải nghe những lời mỉa mai hay mắng nhiếc.

Càng xe đặt mạnh lên vỉa hè. Tức thì Thảo, đưa em bé khác mẹ chạy ra cửa reo lớn :

- À chị Hồng đã về.

Theo liền ngay tiếng quát :

- Làm gì mà rồi lên như thế ? Chị ấy về thì mặc kệ chị ấy, có được không !

Thảo sợ hãi chạy thụt vào trong nhà. Hồng lắc đầu thở dài, rồi nhờ anh xe bê bồ hộ, còn mình thì xách va ly đi theo.

Quanh cái bàn ăn trải chiếc khăn sơn màu vàng kẻ dọc và vẽ hoa xanh, gia đình ông phán đang ngồi ăn

cơm. Hồng liếc thấy các món ăn đã hầu tàn, và ông phán đã dùng đến món chuối tráng miệng. Nghe tiếng Hồng chào, ông không ngừng đầu lên, thản nhiên hỏi :

- Đã về đây à ?

Bà phán gọi Nhài lấy đĩa bát :

- Để chị ấy ăn cho xong bữa, cả nhà cũng vừa ngồi vào bàn đây thôi, chị ạ.

Rồi chùng thấy câu nói của mình hơi vô lý, bà bảo lấy tiếp thêm một khúc cá kho và một đĩa dưa. Hồng vẫn chấp tay đứng yên lặng nhìn mọi người.

- Thế nào, chị đã sắm đủ các thứ rồi đấy chứ ?

Bà dùng cả mắt cười nheo, và cặp môi mỏng khít nhách ra hai mang tai để làm tăng cái nghĩa mỉa mai của câu nói mà bà cho là chua chát lắm. Chùng sợ Hồng không hiểu thấu, bà giải thích :

- Các cô bây giờ vẫn mình quá, đi sắm lấy đồ cưới cho mình. Chứ ngày tôi lấy thầy...

(Bà đã theo các con chồng mà thay tiếng thầy vào tiếng cậu, vì cái danh từ «cậu mợ» tuy có lợi cho bà hơn, nhưng không còn được tự nhiên và thích hợp với cái tuổi khá cao của hai người nữa). Bà liếc mắt nhìn chồng mỉm cười nói tiếp :

- Chứ ngày tôi lấy thầy, ông bà sắm cho hết, tôi chả biết một tí gì về việc cỗ bàn, cưới xin.

Hồng tức nóng bừng mặt. Nàng lạ gì việc cưới xin của dì ghẻ, của người vợ theo ấy. Nàng đã toan đáp lại một câu thực sâu sắc, nhưng một sự tủi cực làm cho nàng ứa lệ đứng im : nàng cảm thấy nàng cô độc quá. Người ta sắp về nhà chồng thì nào cha mẹ, nào chị em sẵn sóc từng li từng tí, nghĩ đến từng cái chần, cái màn cho chí cái gương, cái lược, hộp phấn, lọ kem. Còn nàng thì chỉ một mình tự lo liệu lấy. Nàng cũng biết thân biết phận lắm : Sợ khi về nhà người ta nhem nhuốc quá thì sẽ bị người ta chê cười và khinh bỉ, nàng đã hết sức làm ra mặt chiều chuộng và phục tòng dì ghẻ để nhờ dì ghẻ xin cha một món tiền để sắm đồ cưới kha khá một chút. Quả nhiên mưu mô của nàng đã có kết quả : Hôm nàng xin đi Hà Nội, dì ghẻ mở hộp lấy ra ba cái giấy một trăm và nói :

- Tôi đã cố xin cho chị ba trăm, nhưng thầy bảo chỉ có hai trăm thôi. Tôi phải bù vào một trăm tiền riêng của tôi để đủ số ba trăm đấy. Không tin chị hỏi thầy mà xem.

Ông phán ngồi đối diện với vợ, mắng át :

- Mà làm gì mà xin những ba trăm ? Sắm thì cũng sắm vừa vừa thôi chứ. Tao tiền đâu mà để mày trang

sức như một bà hoàng được ?

Rồi ông quay sang phía bà phán, chau mày gắt :

- Tôi cho nó hai trăm là đủ lắm rồi, sao bà còn cho riêng nó một trăm nữa ?

Bà phán cười :

- Nhưng chị ấy lại xin những ba trăm cơ !

Vừa nói bà vừa dúm vào tay Hồng ba tờ giấy bạc và tiếp luôn :

- Thôi ông ạ, người ta một đời chỉ có một lần đi ở riêng, ông cũng nên cho nó được rộng rãi một chút.

Hồng cảm động, tuy nàng thừa biết rằng đó chỉ là một lớp kịch khéo diễn.

Hôm nay nghe mấy lời mỉa mai của dì ghẻ, Hồng càng thấy rõ sự giả dối của người ấy đối với mình. Nhưng nàng tự an ủi nghĩ thầm : «Vả lại người ta yêu sao được mình ? « Một câu mắng của ông phán làm nàng giật mình, hết mơ mộng :

- Con kia không ngồi ăn cơm cho xong bữa đi à ? Còn đứng làm gì đấy ?

Hồng sợ hãi khẽ thưa :

- Bẩm thầy, con còn no lắm.

Bà phán bữu môi, kéo dài từng tiếng :

- Hay chị ấy chê cơm thừa không thèm ăn ? Vậy Thảo bỏ đĩa bát xuống bếp dọn mâm khác hầu chị đi con.

- Mặc kệ xác nó, nó chẳng ăn thì đừng ăn !

Ông phán nói câu ấy ra chiều bực tức rồi đứng dậy vào phòng trong để ngủ trưa theo đúng lệ hằng ngày. Bà phán đầu dụ :

- Nói đùa đấy, chứ ăn cho xong bữa đi, con. Cô còn ăn nhiều kia, ngồi xuống cùng ăn với cô cho vui.

Thảo cười ranh quái :

- Bẩm mẹ, chừng chị con đã ăn quà trên xe hàng rồi.

Bà phán cũng cười theo bảo con :

- Có là đồ quạ mỏ thì mới ăn quà trên xe hàng như thế, phải không chị Hồng.

Hồng không đáp, lẳng lẳng bỏ đi. Bà phán gọi giật lại bảo :

- Hồng, thế mày nhất định không ăn cơm phải không?

Hồng cúi tiết trả lời buông sổng :

- Không !

Tức thì bà phán dần mạnh bát xuống bàn, kêu la ầm ỹ :

- À ! Con này giỏi thật ! Nó nói dóng một dóng hai với tôi ! Cho mày đi Hà Nội để mày học lấy những tính nết vô phép vô tắc ấy phải không, con kia ? .. Hay cô sắp đi ở riêng ở tây rồi, cô định vượt quyền tôi ngay từ bây giờ đây ?

Ông phán nằm trong phòng ngủ thét ra :

- Bà cứ để mặc xác nó, có được không ? Hoài hơi mà dạy bảo cái con người rắn mày rắn mặt ấy, cái đồ khốn nạn ấy.

Bà phán được thể gào càng to :

- Nhưng không dạy bảo nó, rồi về nhà người ta nó bêu xấu bêu nhuốc tôi cơ.

Tý và Thảo nghe mẹ mắng chị, vui thích nhìn nhau khúc khích cười.

Trong khi ấy thì Hồng nghiêm nhiên bình tĩnh đứng mức nước vào chậu thau rửa mặt. Những tấn kịch gia đình như thế, nhắc đi lại trong đời nàng đã có tới hàng trăm hàng nghìn lần, và chỉ còn làm cho nàng khó chịu trong giây lát mà thôi, rồi vì thói quen, nàng lạnh lùng quên ngay.

VII

Từ đó, bà phán càng cay nghiệt đối với Hồng. Hình như thấy Hồng sắp thoát ly sự áp chế của mình bà phải cố hành hạ vót vát kéo lại. Còn mười hôm nữa Hồng sẽ không ở hẳn dưới quyền bà nữa. Chỉ nghĩ tới điều đó, bà cũng đủ tức lộn tiết.

Hồng lại như khiêu khích thêm : «Lúc nào nó cũng nhon nhon vác cái mặt tự phụ của nó lên». Câu mắng ấy đủ tỏ lòng căm giận của bà phán và tả được hết cái thái độ của Hồng trong mấy ngày sau khi ở Hà Nội về. Hồng không tự phụ, nhưng nàng cố nặn sự lãnh đạm, thản nhiên ra. Có khi nàng để bà phán nói luôn trong một giờ, không đáp lại, không cãi lại nửa lời, vẻ mặt tươi cười, hớn hờ. Thấy thế bà phán càng uất lên.

Nhưng ông phán đã bắt đầu khó chịu, vì ông đã hơi nhìn rõ sự ức hiếp thái quá của vợ và sự khuất phục hoàn toàn của con. Đàn ông nông nổi, hiểu sao được lòng thâm trầm của đàn bà : Các dáng điệu, những cử chỉ mà ông phán cho là nhu mì, khuất phục, ông có ngờ đâu rằng đó chỉ là sự khiêu hấn.

Một hôm giữa một tấn kịch náo động như thế ông phán ở tòa về. Vẻ mặt ông mỗi một buồn rầu. Lưỡng quyền ông hồng hồng ứng đỏ trên hai cái má gầy và sâu. Cặp mắt ông lơ lơ nhìn thẳng khi đi qua phòng

khách để vào phòng bên, nhưng không trông thấy bà vợ ngồi chễm chệ trên sập gụ, và tai không nghe thấy tiếng thét bô bô của bà ta.

Thấy cha về, Hồng lặng lẽ xuống nhà sắp cơm, để mặc dì ghẻ ngồi gào một mình.

Ông phán lên tiếng, đó là một sự ít xảy ra :

- Bà ơi ! tôi xin bà đi.

Câu khuyên can của chồng như gáo dầu tưới vào đồng lửa : bà phán càng gào to hơn, hai tay đập xuống sập thình thình. Chẳng dùng được, ông phán đến bên vợ thì thầm nói vào tận tai :

- Nó chết rồi !

Bà phán kinh ngạc miệng há hốc :

- Ai ? Ai chết ?

- Thằng Thân ấy mà !

- Thằng Thân ! Thằng Thân nào ?

- Chồng con Hồng, chứ còn ai nữa.

Bà phán không giấu nổi sung sướng bông bột :

- Thế à ! Thằng chồng nó chết rồi ! Nào, xem nó có

còn làm bộ...

Ông phán thở dài, yên lặng quay đi. Cử chỉ ấy vụt nhắc bà phán nhớ đến lòng thương :

Bà hồi hận tự thẹn :

- Khổ ! nó chết về bệnh gì thế, ông ?
- Bệnh thương hàn.
- Sao ông biết ?
- Tôi vừa nhận được giấy thép của ông tuần.
- Thương hại nhỉ !

Câu phàn nàn của bà phán chẳng đủ tỏ chút lòng trắc ẩn của bà. Chừng ông phán cũng nhận thấy thế, nên ông bảo vợ :

- Bà đừng mắng mỏ nó nữa nhé !

Bà phán đã dẹp lòng tức giận, nhưng nghe câu ấy, bà lại âm âm thét lên :

- À ! Ra ông phải dạy tôi mới biết thương con ông, phải không ? Đã thế thì gái này chẳng cần nữa... Đây, mặc kệ bố với con, cố mà dỗ dành nhau. Ông phán chỉ kịp suýt mấy tiếng khe khẽ. Hồng đã cầm chõng bát và nắm đũa đi theo bếp Kiên bụng mâm lên.

- Hồng ơi... Chị Hồng !

- Dạ.

Nghe vợ gọi con, ông phán lo lắng liếc mắt lắc đầu ra hiệu bảo đừng cho biết tin đau đớn vội. Nhưng bà phán điềm nhiên bảo Hồng :

- Tính cô nóng nảy, chị đừng giận cô nhé !

Hồng cho là trước mặt cha, dè ghẻ đang đóng vai từ mẫu. Và nàng cười lạt. Nhưng bà phán vẫn hờn hờ :

- Chị giận cô thì chị giận đời !

Vẻ mặt bà hồng hào lên, mặt bà trở nên hiền lành, môi bà trở nên bớt mỏng, cằm bà bớt lồi : Bà như trẻ lại và sung sướng.

- Thảo, so đĩa cho chị. Chị để em, chị ngồi đây.

Bà kéo Hồng xuống chiếc ghế bên cạnh chỗ bà, chiếc ghế mọi bữa của ông phán. Hồng hơi cảm động.

- Cô để mặc con.

- Thì ngồi xuống đây mà lại.

Trong bữa ăn, bà phán luôn luôn gấp tiếp Hồng như tiếp khách. Hồng nghĩ thầm : «Có lẽ cô ta đổi chiến lược chăng. Mình phải cẩn thận đề phòng mới được !.

.. Dẫu sao cũng chỉ còn mấy hôm nữa mình đã thoát ly cái nhà này rồi».

Song nàng không khỏi buồn rầu, khi ngắm nét mặt trầm tư của cha. Cha nàng vẫn có tính ít nói nhưng hôm nay nàng nhận thấy sự im lặng của cha có vẻ phiền muộn, chán nản hơn : «Hay thầy nhận được tin phải về hưu trí ! Không có lẽ vì thầy cũng chẳng nghèo gì, và ít lâu nay, thầy vẫn nhắc luôn và thầy muốn nghỉ... Hay thầy phiền vì thấy dì ghẻ ác nghiệt với mình ! « Cái ý tưởng đó làm nàng vui thầm.

Ăn xong buồng đĩa bát, ông phán vào phòng bên nằm nghỉ liền, quên cả dùng món tráng miệng. Hồng hỏi dì ghẻ :

- Thừa cô, thầy con hôm nay làm sao thế, nhỉ ?

Bà phán nhìn về phía buồng đáp :

- Chừng thầy lại khó ở qua loa đây thôi, chứ gì.

Rồi bà mỉm cười và tiếp :

- Mặc kệ ! mấy mẹ con ta ăn đét xe với nhau cũng được.

Bà đứng dậy mở cánh cửa tủ khám lấy lọ mứt mận mà một nhà buôn Trung Hoa ở Ninh Giang biếu ông phán đã lâu, nhưng bà vẫn cất kỹ để chờ khi khách quý

sẽ đem ra thết ăn thôi chị ạ, để dành lâu ngày mất ngon, phí đi.

Bà chia cho Tý và Thảo mỗi đứa ba quả, rồi đẩy lọ mứt trước mặt Hồng :

- Ăn đi chị.
- Vâng, cô để mặc con.

Hồng liếc mắt nhìn dì ghẻ, lòng lo lắng tự nhủ thầm :
«Chẳng hiểu sao cô lại bỗng dưng thay đổi hẳn tính nết thế này ?»

Nàng toan đứng dậy lên gác thì bà phán lại hỏi :

- Năm nay chị Hồng mười chín hay hai mươi nhỉ ?
Tính cô vô tâm thế đấy.

- Thưa cô, mười chín ạ.

Bà phán cười vui vẻ :

- Ô ! mới mười chín thôi ! Cô cứ tưởng hai mươi.
Mười chín thì còn trẻ chán.

Hồng không hiểu thâm ý câu dì ghẻ nên cũng cười theo đáp :

- Thưa cô, cô bảo hai mươi tuổi thì già, phải không ?
Vậy sang năm con già rồi còn gì.

Bà phán nghiêm ngay nét mặt lại nói :

- Thế ra chị hơn em Yêm bốn tuổi, em Lan năm tuổi.

- Vâng.

Ông phán nằm ở phòng bên, không sao ngủ được. ông băn khoăn về Hồng, không phải về tương lai, nhưng về cuộc nhân duyên của Hồng. Đối với Hồng, ông vẫn giữ một thái độ lãnh đạm và không ai hiểu thấu được lòng ông, chẳng biết trong thâm tâm, ông thương hay ghét nàng. Đã lâu nay, ông không ngỏ ý kiến riêng với ai nữa, cả người vợ mà ông rụt rè e sợ.

Xưa kia ông cũng là người dễ và mau cảm động nhất là hay sốt sắng nghĩ tới việc gia đình thiết tha săn sóc đến vợ và con. Nhưng từ khi, chiều vợ cho nhà cửa được êm thắm, ông phải biểu lộ thù ghét Hảo và Hồng, thì ông đổi hẳn tính tình, lúc nào cũng cố giữ một vẻ mặt thản nhiên lạnh lùng, để người ngoài khỏi thấy rõ cách cư xử khác nhau đối với con vợ trước và con vợ bây giờ. Rồi, lâu ngày thành thói quen, ông trở nên một người ít nói, ít cười, ít thân mật với vợ con. Trong đời mắt luôn luôn nhìn thẳng, dưới cặp mi đen và rậm, người ta không đoán được những ý muốn của ông, cũng như người không biết rằng ông buồn hay vui. Có khi một nụ cười tươi trắng thắn nở trên môi ông giữa lúc người ta chờ một câu gắt hay một lời mắng. Trái lại, lúc ông

đương vượt rìa bình tĩnh ngồi nghe vợ con trò chuyện, bỗng ông thất ra một câu giận dữ rất vô lý. Nhưng cái liếc đầy ý nghĩa của bà phán khiến ông dẹp cơn thịnh nộ ngay ; ông im đi để khỏi cãi nhau với vợ, vì không muốn to tiếng, đôi co với ai hết, trừ khi nào người ta để một mình ông nói tự do mà không phản đối lại.

Cùng với tính nhu nhược, nhút nhát ấy, ông lại có tính sợ phiền nhiễu, sợ đau khổ. Bạn ông, người thân của ông ồm nặng hay gặp nguy hiểm, ông cũng mặc, nếu ở xa ông, nếu ông không trông thấy : đừng ai nói đến tai ông, ông chỉ xin thế. Vì nếu ông biết thì ông sẽ khổ sở lắm. Người thân ấy chết rồi, ông coi là một việc dĩ nhiên của thời kỳ vắng và ông sẽ quên một cách mau chóng, thản nhiên.

Bởi vậy, nhận được tin Thân chết, ông khó chịu. ông khó chịu vì nhiều lẽ. Lẽ thứ nhất là ông sắp thấy Hồng buồn bã khổ sở. Tính ương ngạnh của nàng là đã như cái gai trước mắt ông rồi. Lại thêm một cái gai nữa : sự đau phiền của nàng. ông chưa biết nàng sẽ cư xử ra sao đối với bà phán, nhưng ông chắc rằng sự thất vọng sẽ làm cho nàng liều lĩnh hơn, hỗn xược hơn.

Lẽ thứ hai là cái mừng của ông đã thành một cái mừng hụt. Trong mấy tháng nay, ông mong mỗi chóng tới ngày con gái về nhà chồng : ông sẽ được thoát cái nạn phải nghe những tiếng chửi rửa tục tằn của bà vợ

lầm lời. Hồng đi rồi thì bà còn lồi thối với ai ? Cũng vì thế mà ngày trước, khi có người giam Hảo, ông cho cưới ngay. Ông yên thân được tới thời Hồng khôn lớn. Nay đến lượt Hồng sắp đi khỏi nhà ông thì cái chết kia bỗng xảy ra.

- Vô lý đến thế là cùng !

Ông thất ra câu ấy, rồi ông tức tối đứng dậy ra nhà ngoài. Bà phán hỏi :

- Ông không ngủ ?

Ông nói dối :

- Có, tôi chợp được năm phút. Cũng dễ chịu.

Thấy cha, Hồng lảng xuống nhà. Không mấy khi nàng muốn gặp cha, người cha mà nàng sợ hãi hơn yêu mến.

- Bà chưa nói gì với nó đấy chứ ?

Bà vợ chau mày hỏi lại :

- Nói gì ?

Ông chồng đầu dụi liền :

- Báo tin thằng Thân chết ấy mà.

- Ai hoài hơi !

Biết mình gắt gỏng vô lý, bà phán tươi ngay nét mặt lại :

- Chưa, ông ạ, vì ông dặn đừng nói cho nó biết vội.

- Phải. Thế phải. Tôi không muốn nó biết tin ấy một tý nào.

Ông ngần ngừ thờ dài nói tiếp :

- Khó chịu !. .. Cái nợ ấy... bao giờ mới lại có người khác rước đi cho ?

Bà phán phì cười :

- Ông muốn tổng nó đi lắm, phải không ?

Ông phán yên lặng ngồi xuống sập, hắng dặng để tránh một tiếng thờ dài. Thực ra ông chỉ muốn yên thân. Cái tin nhà trai xin cưới đã làm ông mừng rỡ đến nỗi Hồng xin ba trăm bạc để sắm sửa, ông cho ngay chứ không cần tính toán, hay trù trù tiếc của.

Bà phán vẫn cười ngạo nghễ :

- Con gái ông xinh đẹp, nét na thế thì lo gì chả có người khác giạm ngay.

Rồi bà vờ buồn rầu tiếp luôn :

- Nói thế chứ... cứ theo tục xưa thì phải để tang ba

năm cơ ấy... Vì như thế cũng là chồng rồi. Vậy có người gièm, mình cũng phải thông thả, chẳng bên nhà giai họ mĩa cho.

Ông phán vẫn giữ yên lặng. Bà vợ lại nói, nói luôn mồm, hình như lòng bà đương vui thích bông bột. Bà thuật lại câu chuyện bà đọc đã lâu đăng trên các báo hằng ngày. Một thiếu nữ sắp về nhà chồng thì chồng chết... Người ấy xin cha mẹ cho phép để tang và cho đi đưa đám, rồi từ đó giữ tiết thờ chồng cho tới khi chết. Đó là một câu chuyện Tàu, bà phán cũng nhớ thế, nhưng bà chủ tâm kể lờ mờ, để chồng có thể tưởng lầm rằng việc đã xảy ra ở nước Nam.

- Bây giờ thì làm gì có hạng thủ tiết như thế. Đến con đàn rồi mà chồng chết chưa đoạn tang người ta cũng tái giá như thường.

Lại có dịp để bà phán cự chồng :

- Sao ông cứ khinh miệt đàn bà như thế ? Có người tốt thì cũng phải có người xấu chứ. Đàn ông các ông thì hay hóm cả đấy chẳng ?

Ông phán cười làm lành rồi nói lảng :

- Khó nhất là làm thế nào để báo cho nó biết cái tin buồn ấy.

Bà vợ càng tức thêm :

- Báo tin ! Rõ khéo bày vẽ. Việc gì phải báo với trình!
Mỗi cái mặc kệ mẹ nó là xong.

Ông phán bỗng như chột nghĩ ra :

- Hay thế này này. Bảo nó đi Hà Nội mua thứ gì đó
rồi viết thư cho cái Hảo để nó an ủi em nó.

Bà phán đứng phắt dậy, nguyệt dài chồng một cái :

- An ủi với chẳng an ủi ! Việc gì phải nhiều khê thế ?
Cứ bảo thẳng cho nó biết không được à ?

Ông phán chau mày :

- Thì tôi đã bảo bà rằng tôi không muốn nhìn thấy cái
mặt mếu máo, khóc lóc của nó mà lại... Bà cứ nghe tôi,
cho nó đi Hà Nội với chị nó... để nó ở chơi với chị nó
một tháng cũng được.

Bà phán thủng thỉnh đi xuống nhà dưới, miệng lầm
bầm :

- Đấy đi thì đi. Chỉ sợ cho về Hà Nội mãi rồi... rồi lại
phễn ra thôi.

VIII

Hai cây đèn măng sông đặt trên giá ở hai đầu tủ chè tỏa khắp phòng một thứ ánh sáng dịu lọc qua một cái chụp vải xanh rủ tua hột bột ngũ sắc.

Bà phán ngồi xếp bằng tròn trên sập đợi khách đến đánh tổ tôm : ban chiều bà đã cho đi mời bà phủ, bà đốc, ông «chủ dây thép» và họ đều nhận lời cả. Bà đã tưởng hai vợ chồng bà ngồi hai chân, nhưng sau bữa cơm chiều, ông phán kêu mệt và đi ngủ liền, nên bà lại phải nghĩ đến một chân thứ năm. Mọi khi bà vẫn mời vợ chồng ông Huân, nhưng hôm nay ông bà ấy lại đi Hà Nội vắng. Chẳng lẽ cho gọi một thầy trưởng phó ? Chơi với họ mất cả danh giá ! Hay một ông giáo ? .. Họ thì làm gì có sẵn tiền !

Ở phố Ninh Giang xưa nay vẫn chia ra nhiều xã hội cao thấp cách biệt hẳn nhau : Xã hội quan thì có quan phủ, quan chủ, quan huân và quan phán đầu tòa. Kế đến xã hội mô phạm của nhà giáo, «bọn tổ tôm một đồng», cái tên bà phán thường dùng để gọi bọn họ; xã hội trưởng phó rất hách dịch đối với những nhà buôn nhỏ và quá lễ phép, nhiều khi khúm núm nữa đối với những đáng bề trên. Ấy là chưa kể xã hội Khách trú đông đến một phần tư dân số và xã hội tài xế, khách hàng rất trung thành và rất hào phóng của xóm bình kang.

Thường thì những người trong tù hạng đi lại chơi bời với nhau chứ không chịu trộn lẫn vào hạnh khác. Nhưng trong bọn trưởng phố có mấy tay đã nhờ thâm thuế chợ, thuế đồ, thuế bò lợn mà trở nên giàu lớn, nên được «các quan» hạ cố tới luôn : Một thầy trưởng phố ngồi vắt chân chữ ngũ hầu tở tôm góp năm, góp mười ở trong phủ, đó là cảnh quen mắt lắm rồi.

Bà phán cũng như bà đốc vẫn chê ông phủ về điều đó. Bà thường nói : «Không đủ chân thì nhịn, chớ chơi với bọn họ, thì nhất định không chơi ? » Và hôm nay thiếu chân một cách bất thần bà rất lấy làm khó nghĩ. Bà đã toan cho đi mời tạm thím Phồn, một người đàn bà giàu và lễ phép, vợ người khách buôn gạo to nhất Ninh Giang, thì ông phủ bà phủ đẩy cửa bước vào. Bà mừng rỡ reo lên :

- Chân đây rồi !

Và vội chấp tay vái chào :

- Lạy quan lớn, lạy bà lớn !

- Không dám, lạy bà lớn. Thế nào, có những ai đây ?

- Mẹ đốc với lão chủ.

- Chưa đến kia à ?

- Cũng sắp đến đấy.

- Thế quan lớn đâu ?

- Ông lão nhà tôi ôm đi nằm rồi.

Ngôn ngữ thân mật ở tỉnh nhỏ nhiều khi vẫn phóng túng như thế. Nhưng bà phán chợt nhớ tới sự buồn cần phải có của mình, liền đổi giọng :

- Chả giấu gì quan lớn, bà lớn, chúng tôi vừa nhận được một tin đau đớn, nên nhà tôi...

Ông Phủ giật mình, vội hỏi :

- Thừa bà lớn, tin buồn gì thế ?

- Chúng tôi vừa mất một thằng cháu rể.

Bà phủ run cả chân tay :

- Khổ ! ông phán Hà Nội mới hôm nào...

- Không phả ạ, cháu Thân, con cụ Tuần kia ạ.

- À ! chồng cô Hồng.

- Vâng.

- Thế cô Hồng đâu ?

Bà phán đưa khăn tay lên lau mắt, đáp :

- Ấy chúng tôi vừa cho cháu về Hà Nội chơi với

chị phán cháu... Bẩm, chúng tôi còn giấu cháu đấy ạ. Thương hại cháu quá...

Bà nức lên không nói được dứt câu. Bà phủ khuyên giải :

- Thôi, bà lớn cũng chẳng nên buồn phiền quá sinh yếu người. Chẳng qua số cậu ta có thể...

- Chia bài ra !

Tiếng thét từ ngoài cửa đưa tới ; bà y sĩ cười nói bước vào. Theo liền sau, ông chủ sự Bưu chính.

Thấy mọi người yên lặng, vẻ mặt buồn rầu bà y sĩ vội ngừng tiếng cười.

Bà ta vốn rất thông minh, thoáng hiểu ngay rằng mình đương đứng trước một sự đau đớn. Liền ghé tai thì thầm hỏi bà phủ :

- Sao thế ?.. Cái gì thế ?

Bà kia cũng thì thầm đáp lại :

- Bà phán vừa bỏ mất người rê thứ hai.

- Chồng chị Hồng ?

- Chính phải đấy.

- Ô ! tưởng gì !

Bà đốc lại vui vẻ cười tiếp. Bà chơi thân với bà phán nên việc gia đình bạn, bà biết rõ như việc nhà. Hơn thế, mỗi khi bạn có việc gì khó xử với chồng, với con chồng vẫn sang vấn kế bà, coi bà như quân sư vậy.

Bà là con một ông phủ về hưu, ăn chơi từ thuở trẻ, từ khi bọn phụ nữ còn chưa dám coi thường dư luận.

Mới mười tám tuổi, bà đã mạnh bạo vấn tóc trần, rẽ đường ngôi lệch, cùng bạn trai đi trong phố. Mười lăm mười sáu năm về trước, người ta cho thế là táo bạo lắm. Và người ta nhao nhao công kích bà trên hết các báo chí.

Ngày nay, trong câu chuyện thù tiếp, bà thường thản nhiên thuật lại những bài đại luận đầy tư tưởng đạo đức ấy. Rồi bà cười một cách ngạo mạn.

Bà có đủ các lối cười, tùy dịp, tùy trường hợp đem ra dùng, hoặc cười vui, hoặc cười buồn, hoặc cười an ủi, hoặc cười trêu tức. Lần này, cái cười của bà rất mỉa mai, như muốn bảo mọi người : «Rõ khéo giở trò hề ! «

Bà tiếp luôn một câu để giải nghĩa cái cười của mình :

- Nó chết thì mặc nó, việc gì phải buồn ! Nó mới hỏi chứ đã cười đâu mà là rề, là con !

Nó chết đã có thằng khác giỏi gấp mười đến hỏi.

Rồi bà gọi :

- Sứu chia bài ra, mày !

Bà lại cười, làm cho mọi người cũng lơ đãng cười theo và quên bằng cái tin buồn.

- Mời bà lớn ngồi lên cho.

Bà phán hai ba lần mời mọc, bà phủ vẫn không chịu bước lên sập nói xin ngồi ghé cho đỡ mỏi. Bà phủ là con nhà thế phiệt, lấy chồng con nhà dòng dõi, nên bà đã quen với cái lễ phép quá câu nệ, dù khi đối đãi với những người ngang hàng hay bề dưới.

Tuy thế, bà vẫn hách, cái hách dịch lẽ lối của một mệnh phụ. Hồi ông phán Trinh mới đổi về Ninh Giang, bà khinh bỉ bà phán là lẽ mọn, không thèm đi lại chơi bời, ông phủ khuyên thế nào cũng không được.

Nhưng sau thấy nhiều sự rất khó chịu xảy ra cho bà và cho chồng bà, bà phải hạ mình làm quen với người đàn bà đáng ghét ấy vậy.

Vì bà phán đi đâu cũng kể xấu bà, và chồng bà. Có khi bà ta bỏ hẳn ra một ngày để đi rải rác khắp các nơi một tin đồn phao về những việc không hay mới xảy ra trong nhà bà phủ. Bà này cũng đáo để lắm, nghe người

ta thuật lại, chỉ cười và nói nhieéc bắ hơì :

- Các bà tính, hạng vợ lẽ, vợ theo thì họ còn ưa sao được tôi.

Bà cười xòa nói tiếp :

- Những cô hầu của cụ tôi cũng vậy, các cô ấy ghét tôi lắm.

Không biết bà phán Trinh có sợ bà không, nhưng chẳng bao lâu chính bà phải sợ bà phán. Bà này xui xiểm chồng, bắt ép chồng nói xấu ông phủ với ông đại lý mà bà biết là một người rất đa nghi và rất thích ăn lẽ... ông phán nghe theo, thuật lại với ông đại một câu phàn nàn hỗn xược của ông phủ. Mấy hôm sau, ông đại lớn tiếng cự ông phủ ở ngay trước mặt dân sự đông đảo.

Một chuyện nhỏ mọn ấy đủ khiến bà phủ hiểu rõ tình thế gay go và nhanh nhẹn kéo cờ hàng.

Chiều hôm ấy, bà đến chơi bà phán, rồi lại đánh tổ tôm cho tới hai giờ sáng. Sự giao du của hai nhà đã bắt đầu và chẳng bao lâu trở nên mật thiết, mật thiết đến nỗi nhiều người ở Ninh Giang đồn rằng bà phủ sắp hỏi cô Lan cho cậu hai, sinh viên lớp nhất trường trung học Pháp.

- Thế nào, bà lớn nhất định ngồi ghé ? Vậy tôi xin vô

phép hai bà với hai ngài nhé.

Vừa nói, bà đốc vừa cúi xuống tháo quai dép, rồi bước lên sập ngồi xếp bằng tựa lưng vào tủ chè :

- Còn chỗ ngồi sập nữa ?

- Thôi, xin mời bà phán.

- Ấy ai lại thế, tiền khách hậu chủ chứ lị ! Xin mời quan lớn !

- Thì xin vâng.

Bà phủ đứng dậy đổi chỗ với bà phán và nói :

- Vợ chồng ngồi liền cánh nhau không tiện.

- Vẽ ! Dễ thông lưng được đẩy mà sợ !. .. Hay bà đổi với ông chủ ? Phải đấy, để ông ấy ngồi dưới cánh tôi, tôi chèn cho không có ông ấy ù dử quá.

- Chà ! bà đốc thì cũng chẳng kém gì bà. Vâng, thì đổi.

Ông chủ sự Bru chính bệ vệ đi lắc la lắc lư, cái mặt núng nính những thịt. Ông béo lẫm, nên ở Ninh Giang, những kẻ ghét ông, thường gọi ông là ông chủ «lợn ỷ». Tuy ghét mà người ta vẫn sợ ông, coi ông như một thanh tra mật thám. Sự thực, người ta chỉ biết rõ có một

điều : ông chơi thân với quan đại lăm, chẳng ngày nào không vài dân gọi điện thoại vào tòa, và chẳng mấy chủ nhật không đến chơi nhà riêng quan đại.

Có tin đồn khắp Ninh Giang rằng ông ta thường bóc thư ra xem để tìm những kẻ phản đối chính phủ mà ghi tên vào «sổ đen».

Ngoài việc bóc thư, người ta còn ta tụng cái tài gọt chuyện của ông chủ : Khi nghe người ta tỏ ra người khăng khải yêu nước thương dân, hay thất ra những chữ quá mạnh để chê bai các quan Pháp ở xứ thuộc địa, thì người khôn ngoan phải coi chừng mà mặc cho ông ta nói cho sướng miệng. Nếu không, những câu trả lời của mình sẽ bị ông ta ghi chép liền.

Nhưng ông ta có một nhược điểm : thích tiệc. Mời ông ta ăn luôn, uống luôn, hút luôn thì ông ta cũng châm chước cho mình, khi mình phạm điều gì mà ông ta không thể không ghi «sổ đen» được. Hơn nữa ông ta sẽ tìm dịp để nói tát mình với quan đại. Đã có nhiều người nhờ ông ta mà tên được xóa trên sổ «đoạn trường» của tòa đại lý. Những người ấy, ta có thể đoán biết rằng đã tiêu thụ tới hàng tá sâm banh của chú «An thái» để thết cơm tây «quan chử».

Đối với ông phán, ông chủ sự vẫn bằng mặt mà chẳng bằng lòng. Ông ta biết ông phán ghét ông ta, và thường

tỏ ý khinh ông ta nữa, khinh không phải vì cái tài mật thám, nhưng vì cái thói ăn của ông ta. Còn bà phán thì cũng chẳng ưa gì ông ta. Bà thấy mỗi khi ông ta đến chơi nhà, hộp thuốc lá «ăng lê» của chồng lại khuyết thêm một chỗ hồng lớn. Bà lấy thế làm tức lắm và đã có lần ồm ờ hỏi :

- Ông chủ để không một phút nào không hút thuốc lá đấy nhỉ ? Nhất là thuốc lá «ăng lê».

Ông kia cười khi đáp :

- Vâng, nhất là thuốc lá «ăng lê» của bạn.

Hôm nay, ông chủ gặp dịp báo thù. Nhưng trước khi nói một câu thăm thía, ông còn ngấm ngấm ngòi hương thú sắp được thắt câu ấy ra. Và ông mồm mím cười, sung sướng :

- Thừa bà lớn, cô Hồng là cô thứ hai ?

Bà phán vô tình thẳng thắn trả lời :

- Vâng, cháu thứ hai.

- Để bà lớn sinh cô Hồng ở Hà Nội ?

Bà đốc và vợ chồng ông phủ đều quay cả về phía ông chủ. Bà phán đánh trống lảng, hỏi bà đốc :

- Có ăn không thì bốc, chứ ?

Rồi sau một hồi lâu suy nghĩ và có lẽ đoán biết rằng ở Ninh Giang không còn ai lạ gì tình cảnh nhà mình, tự nhiên bà phán phân trần kể lể với ông phủ, bà phủ :

- Thừa quan lớn, bà lớn, chả nói giấu gì quan lớn, bà lớn, cháu Hồng là con riêng ông phán nhà tôi đấy ạ, nhưng tôi thương yêu cháu chẳng khác con đẻ, vì tôi nuôi cháu từ ngày cháu mới lên ba.

Ba phủ phỉnh :

- Thừa bà lớn, như thế thì khác gì con đẻ !

Và ông chủ sự vờ kinh ngạc :

- Ồ ! thế mà tôi cứ tưởng... Xin lỗi bà lớn nhé.

- Có gì mà ông phải xin lỗi ?

Ở tỉnh nhỏ, khi mình cung kính tôn người ta lên địa vị quan lớn, bà lớn, mà người ta cứ kéo miệt mình xuống hàng ông bà, đó là một cách chọc tức ghê gớm lắm, có thể gây ra một cuộc cãi lộn và ẩu đả nếu hai kẻ đương đầu là hai người đàn bà trẻ tuổi hung hăng. Nhưng ông chủ sự là người tắt nhẹn. Ông làm ra mặt không thèm chấp đàn bà.

Bà phán coi như không có ông ta, vẫn kể lể với bà

phủ :

- Thừa bà lớn, cháu mến tôi lắm ạ, mến như mẹ đẻ ấy ạ. Từ hôm bên quan tuần xin cưới mà tôi nhận lời, cháu cứ buồn rười cả ngày. Cháu chỉ sợ phải xa tôi.

Ông chủ sự lại thêm :

- Thừa bà lớn, thế mà bà lớn phán nghiêm khắc lắm, dạy dỗ đánh mắng luôn chớ có phải nuông con như người ta đâu.

Bà phán nguýt dài một cái :

- Quan lớn tính, chả dạy để nó thô鄙 hay sao ?

Rồi quay sang phía bà phủ, tuy vẫn đề ý đến ván bài, và vẫn không bỏ một nước ăn, một nước phỗng :

- Bẩm bà lớn, cháu còn dại lắm ạ, chẳng biết một tí gì, nên ông phán nhà tôi với tôi cứ lo sợ khi về làm dâu người ta, nó không chịu đựng nổi với mẹ chồng nó. Nghe nói bà lớn Tuần đánh thép lắm kia đấy ạ.

Ông chủ sự chẳng chịu bỏ qua một nhát nào :

- Thế thì cậu Thân chết, bà lớn cũng chẳng nên buồn lắm, thêm ốm người.

Bà phủ vội hỏi đề át câu khiếm nhã của ông kia :

- Thừa bà lớn, cậu ấy chết về bệnh gì thế ?

Bà phán đáp, giọng nước mắt :

- Bẩm bà lớn, bệnh thương hàn ạ.

Ông chủ bình phẩm :

- Bẩm, bệnh sốt rét thương hàn thì khó chữa lắm. Sách thuốc ta cho là «nội thương, ngoại cảm» đấy ạ. Tài thánh cũng không cứu được.

Bà đốc cải đề tỏ rằng mình am hiểu thuốc tây :

- Làm gì mà chẳng chữa được ? Cứ kiêng cơm, ăn sữa thì chẳng sao hết... Nhưng này, năm ván rồi đấy, góp ra thôi chứ ! Tôi ù một lèo, một thông, ba đồng rưỡi, còn phải góp một đồng rưỡi đây.

Vừa nói bà vừa vút xuống sạp một cái giấy bạc gói năm hào vào trong. Ông chủ sự mỉm cười :

- Còn một ván cùng tỏ nữa chứ.

Câu chuyện cứ như thế kéo dài cho tới khi mãn cuộc tỏ tôm, lúc buồn rầu, lúc vui vẻ, lúc khô hài, lúc châm chọc.

Một giờ sáng, bà phán tiễn khách ra về, trong lòng sung sướng, tuy bà thua bốn đồng rưỡi. Bà sung sướng

vì đã khéo đóng cái vai từ mẫu đối với con chồng. Bà có ngờ đâu rằng mọi người đều «đi guốc trong bụng bà», vì ở tỉnh nhỏ, còn chuyện riêng nhà ai mà người ta không biết rõ. Có khi buổi sáng, bếp nhỡ nấu phải nồi cháo khô, người ta còn chẳng lạ nữa là chuyện dì ghẻ con chồng to tát kia !

PHẦN THỨ HAI

I

Từ biệt bác sĩ, Hồng thuê xe về thẳng nhà chị. Nàng vừa cạo răng trắng nên bền lễn, chỉ sợ gặp người quen.

Nàng do dự mãi, nay thì có Nga thúc giục mới dám quả quyết, tuy từ lâu nàng vẫn ao ước thêm muốn «cái cười sáng và tươi» của nhiều chị em bạn. Một lần muốn có cái cười ấy trên tấm hình, nàng đã cắt giấy trắng dán vào răng, trước khi chụp ảnh. Vừa đến nhà, Hồng bước vội lên gác, lấy gương soi, mồm mím với bóng, trong lòng hồi hộp, sung sướng.

Nhưng nàng có ngay một cảm giác buồn man mác. Nàng nhớ lại hồi còn theo học trường Nữ cao đẳng tiểu học. Rồi nhà trường, nàng hết sức tự do cả những tự do nhỏ nhất, như cái tự do để răng trắng.

Thôi học được nửa tháng, nàng liền bị cha a dua với dì ghẻ bắt phải nhuộm răng cho bằng được.

Trước nàng còn bướng bỉnh nhất định không vâng lời.

Về sau, muốn được yên thân, nàng miễn cưỡng nghe theo. Rồi qua bữa đầu lạ mắt, nàng ngấm nghĩa trong

gương thấy nàng răng hạt huyền không xấu lắm như nàng tưởng, mà lại có duyên nữa là khác.

Nhưng nay, nàng nhận thấy hai màu trắng đen hơn kém nhau rõ rệt quá. Vả, trái lại với ngày xưa, nay nàng chỉ muốn trêu tức người dì ghẻ và tỏ cho người ấy biết rằng nàng có đủ hết quyền tự do.

Hồng đương mơ màng nhìn bóng, thì một dịp cười dòn ở sau lưng làm nàng giật mình quay lại :

- Ô chị Nga ! Chị dạy học về ?

Nga vẫn cười :

- Đây có phải không ? Cạo răng trắng đẹp lắm mà lại ! Có nham nhờ gì đâu ? Cười xem nào !

Hồng mím môi lại cười sáng sặc :

- Cười nhăn răng ra kia chứ ! Đây ! .. Đẹp thế mà mãi nay mới chịu nghe theo. Trông trẻ đi đến năm, sáu tuổi. Lương mà trông thấy thì đến tự tử mất thôi.

Hồng cau mày cự bạn :

- Chỉ nói bậy !

- Chị còn nhớ Lương không nhỉ ?

Hồng ngẫm nghĩ, đáp :

- Không, Lương nào thế ?

- Người chúng ta gặp năm ngoái trong ngày hội Sinh viên ấy mà !

Hồng như chợt nhớ ra, cười vui vẻ :

- Ô phải, cái anh chàng ném hoa giấy, mặt xấu như mặt quỷ sứ.

- Thế nó mê tít chị đấy.

Nga thuật cho bạn nghe cái tính nhẩn nại lạ lùng của người thiếu niên. Tuần lễ nào, ít ra chàng cũng một lần đến chơi với Căn mà chàng đã làm quen, làm thân nữa.

- Trước, tôi vẫn tưởng anh chàng muốn chớp chớp với tôi. Nhưng một hôm gặp tôi, anh ta thì thào hỏi : «Thưa cô, cô Hồng bao giờ lại lên chơi Hà Nội ? »

Hồng đỏ mặt :

- Sao chị không mắng cho hấn một chặp.

Nga cười :

- Sao chị hủ thế ? Ở mãi nhà quê có khác ! Người ta hỏi thăm là một sự hân hạnh cho mình, việc gì lại mắng? Hấn hỏi tôi adresse chị, tôi bảo chớ viết thư cho chị mà làm phiền chị ra vì ở nhà chị gia pháp nghiêm

khắc lăm.

Hồng buồn rầu :

- Cảm ơn chị, quả thực thầy tôi và... người ta hà khắc với tôi lăm, nhất từ ngày...

Hồng ngừng lại nhìn Nga, Nga nói gạt :

- Đã bảo đừng nghĩ đến chuyện ấy nữa !

Hồng chữa thẹn, gượng cười :

- Chị bảo hấn đừng lôi thôi nữa, nhé ! Thầy tôi mà bắt được thư của hấn ta thì tôi đến chết mất.

- Hấn ta cũng đã ở trong tình cảnh như chị, chắc tôi bảo hấn hiểu ngay. Chị cứ yên lòng.

Hồng kinh ngạc :

- Tình cảnh như tôi ?

- Phải. Hấn cũng dì ghẻ làm khổ... Ấy chính hấn ta kể lể với anh Căn và tôi như thế.

- Bây giờ tôi dạy cùng trường với hấn, chị ạ.

Hồng hơi cảm động :

- Hừ ! gia đình nào cũng vậy, hễ có vợ lẽ là y như tan nát.

Nga cười :

- Tưởng cũng tùy đấy thôi. Thiếu gia đình dì ghẻ con chồng ở với nhau êm thấm vui vẻ, có khi thân yêu nữa.

Hồng thở dài :

- Làm gì có... Mà nếu có thì hẳn là giả dối.

- Vậy chỉ có một cách giản dị...

Hồng cướp lời bạn :

- Là đừng ai lấy vợ lẽ hết.

- Nhưng còn trẻ mà góa vợ và đã có con thì chị cho phép lấy vợ kế không ?

- Không.

Câu trả lời quả quyết của Hồng làm Nga bật cười :

- Nếu thế thì thừa nhiều phụ nữ quá. Trong nhân loại sẽ có bao nhiêu gái già. Tội nghiệp lắm chị ạ !

Hồng cúi kính :

- Xin chị hãy thương hại đứa con mất mẹ như tôi. Đã bao nhiêu năm sống giữa một gia đình không một ai bên vực, an ủi ! Đến khi tưởng thoát ly được cái gia đình ấy để đi lấy chồng, thì cái thằng chồng khôn nạn

bỗng dưng lăn ra chết...

Nga cười càng to vì nàng chỉ nhận thấy ý nghĩa khôi hài của những lời chua chát.

- Sao nó không để cưới xong rồi hãy chết !

- Để làm một quả phụ, phải không ?

- Làm quả phụ, hay làm gì thì làm, làm cả một gái giang hồ nữa cũng được, nhưng đừng ở trong một gia đình có một người dì ghẻ của tôi.

Nga dương mắt nhìn, kinh ngạc về những ý tưởng ngộ nghĩnh, quá khích của Hồng.

Nàng chau mày toan cự bỗng ngừng lại, vì thấy hai dòng lệ chảy ướt má bạn.

- Chị khổ lắm, phải không chị Hồng ?

Hồng cười gằn :

- Tôi cũng không hiểu thế có là khổ hay không. Nhưng kẻ thù nhất đời của tôi, tôi cũng không nỡ tàn nhẫn mong cho nó có một người dì ghẻ như dì ghẻ tôi. Rồi nàng cố trấn tĩnh thuật lại với Nga những sự xảy ra trong hơn năm nay.

Đời nàng là một đời chồng chết những ngày sầu thảm

nhưng nàng cho chẳng thời kỳ nào sàu thăm bằng trong vòng một năm gần đây. Những nhân vật mới xuất đầu lộ diện, nàng chỉ thăm nhắc đến tên cũng đủ rùng rợn. Vì ngoài dì ghẻ và mấy đứa em khác mẹ, lại hai người đáng ghét nữa mới len vào đời nàng : bà cử Sót, chị gái bà Phán, và cả Điện con trai bà ta.

Thân, chồng chưa cưới của Hồng, chết được ba tháng, thì một giáo viên trẻ tuổi ở Ninh Giang nhờ ông Huấn làm mối hỏi Hồng. Nhưng bà phán xúi chồng từ chối, lấy cớ rằng giáo học lương ít và không có bổng lộc. Hồng chưa từng gặp ông giáo kia bao giờ, mà cũng không biết có ông ta ở Ninh Giang, nhưng chỉ vì bị người dì ghẻ cự tuyệt mà ông ta bỗng được Hồng lưu ý tới. Nàng hỏi thăm biết tên người ấy là Duy, và hai, ba lần qua trước nhà ấy để gặp được mặt mới nghe. Duy rất tầm thường, cả về dung mạo, đáng đáp lẫn trí thức, nhưng Hồng thấy chàng rất đáng yêu.

Hồng mến thăm Duy đến nỗi không ghét Tý nữa, dù, đứa em nhỏ ấy vẫn tàn nhẫn với nàng; vì Tý là học trò Duy. Nàng lấy sách Tý xem luôn, để chỉ bảo điều này, điều khác. Kỳ thực nàng chỉ cất ngắm nghĩa những chữ đỏ phê và chữa của Duy ở bìa các trang giấy. Một hôm trong bữa cơm Hồng đánh bạo gọi chuyện nói đến Duy với cha. Nàng khen ông giáo dạy lớp Tý giỏi và chăm chỉ. Cha nàng nhìn nàng, hỏi :

- Sao mày biết ?

Nàng thản nhiên trả lời :

- Con xem vở của em Tý.

Bà phán thừa biết ông giáo là ai, nên bà mỉm cười chua chát, làm cho Hồng vừa hổ thẹn vừa căm tức.

Nhưng hết hè, Duy xin được đổi đi nơi khác. Ở một thành phố nhỏ như Ninh Giang mà làm chủ động trong một chuyện không hay, thì chỉ còn một cách rời đi nơi khác, nếu không muốn bị chế giễu, hay nghe thấy những lời bình phẩm khó chịu. Người ta sẽ chỉ trỏ mình mà thì thào «kìa ông giáo, chồng hụt cô Hồng ! « hay «Ông giáo ấy bị ông phán Trinh đá đít đấy ! « Tỉnh nhỏ là nơi người ta ít lòng thương.

Cái tin Duy rời Ninh Giang làm cho Hồng đau xót ngấm ngấm trong hơn một tuần lễ, trái hẳn khi Thân chết, nàng rững rưng, không một chút cảm động. Để người dì ghẻ không trông thấy nét mặt ảo não của mình, Hồng cáo ốm bỏ cơm luôn hai ngày. Nằm trong phòng, nàng tưởng ngất đi được, nghe tiếng dì ghẻ the thé : «Nó vờ vĩnh đấy chứ, ốm yếu gì ! Hay cô ả ốm tương tư cậu giáo ?»

Cách đó ít lâu lại một người nữa đến hỏi Hồng. Lần này thì Hồng hoàn toàn đồng ý với dì ghẻ, vì biết người kia là một anh nhà quê dốt nát, con của một ông chánh tổng cự phú. Nhưng bà phán xúi chồng từ chối, chẳng phải vì không muốn Hồng có một người chồng ngu si dốt nát. Chỉ vì bà ta không ưng cho Hồng được làm dâu một nhà cực kỳ giàu có.

Rồi ngay tuần lễ sau, mẹ con bà cử Sót đến chơi. Bà phán mừng rỡ đón tiếp rất long trọng luôn năm, sáu tối mời bà phủ, bà đốc đến đánh tổ tôm. Những hôm ấy Hồng thấy dì ghẻ ân cần săn sóc tới mình, nói với mình những lời dịu dàng, âu yếm nữa.

Hồng đoán hiểu. Vì nàng thấy bữa nào dì ghẻ xếp đặt chỗ cho mọi người cũng để Điện ngồi đối diện với nàng. Rồi luôn luôn khen ngợi cháu : «ngoan ngoãn, nét na như con gái», nào «cái mũi kia thì sau này hẳn là làm nên, cái trán rộng mới thông minh chứ ? « Hồng chỉ thấy Điện đáng ghét, mà cái có thể cận nhất, là vì Điện được người dì ghẻ đáng ghét ca tụng, tăng bốc.

Quả Hồng đoán không sai. Sau khi mẹ con bà cử Sót về Hà Nội, nàng thường thấy cha và dì ghẻ nhìn nàng, thì thầm nói chuyện. Rồi một hôm thằng Tý gọi đùa nàng là chị Điện. Nàng giận cho nó một cái tát thực mạnh, khiến nó khóc, lên mách mẹ. Nàng chắc sẽ bị mắng tàn tệ, nhưng trái hẳn, bà phán chỉ cười bảo rằng :

- Em có nói thế đã sao mà chị đánh nó ? Tội nghiệp.

Ý định của bà phán đã hiển nhiên : Bà muốn gả Hồng cho cháu bà. Chẳng thế sao trong hai tháng Điện về Ninh Giang chơi những ba lần, lấy nê rằng được nghỉ hè, về thăm chú dì, nhưng kỳ thực, chính bà phán viết thư bảo đến. Bà cho rằng con gái đến tuổi cập kê mà luôn luôn gàn gỏi con trai thì thế nào cũng bị yêu.

Hồng kể với chị trong một bức thư dài cái dã tâm của dì ghẻ. Hảo liền đi hỏi dò tin tức và biết đích rằng Điện là một học trò lười biếng, dốt nát, đã học ba năm lớp nhất một trường tư thực mà vẫn chưa thi đậu nổi cái bằng cơ thủy. Được thư trả lời của chị, Hồng càng căm tức dì ghẻ và oán trách cha đem gả mình cho một thằng vô học.

Mĩa mai không ! ngay bữa cơm chiều hôm ấy dì ghẻ lại nhắc đến Điện, và khoe khoang rằng chàng đương học để thi bằng thành chung. Hồng không giữ được nữa, bụng miệng cười sằng sặc. ý chừng bà phán hiểu nên mắng át :

- Con nhà mới vô phép chứ, mới mất dạy chứ ! Cười bần cả cơm ra bàn ăn !

Hồng và vôi cho xong bữa, để ra hiên cười thực to. Rồi nàng nói lớn cốt dì ghẻ nghe rõ :

- Học ba năm ở lớp nhất thì thành chung thành chiếc gì !

Từ đó, bà phán không đá động tới Điện nữa, mà Điện cũng không về thăm dì nữa. Nhưng thôi ! Hồng đừng có mong được yên thân ! Bà sẽ đem hết tâm lực ra mà hành hạ nàng cho bỏ tức. Chiến lược của bà nay khác hẳn trước, nhưng ghê gớm gấp mấy. Vì trước kia bị bà mắng nhiếc, thù ghét ra mặt, Hồng còn biết đường mà đối phó lại. Nay trái hẳn, bà chỉ yên lặng ngấm ngấm bày mưu làm hại. Một cái nhìn sắc như gươm, một cái cười chứa đầy nọc độc đôi khi thoáng qua mắt Hồng, nhưng đủ khiến nàng rùng mình khiếp sợ.

Mấy tháng gần đây có hai đám đến giậm Hồng và đều là nơi xứng đáng, một người vừa đậu tú tài, một người hiện làm tham tá góa vợ. Bà phán tiếp đãi bà mối rất trọng, thiết tiệc linh đình khiến Hồng đã phải cảm động. Nhưng chẳng hiểu bà xử trí ra sao mà Hồng mong mãi vẫn không có tin tức gì nữa.

II

Một lớp học huyền ảo. Tiếng cười xen lẫn tiếng nói tục, tiếng huýt còi, tiếng ca hát. Một trò lên ngồi bàn thầy giáo cầm thước đập mạnh và gióng giặc thét :

- Silence !

Tức thì ở khắp trong phòng nhao nhao lên những câu phản đối :

- Về chỗ !

- A votre place !. ..

- Làm bộ gì thế, thằng Hạnh ?

Hạnh thét to để cố trùm lấp những tiếng ồn ào :

- Các anh phải biết buồng giấy ông đốc ở ngay bên cạnh.

- Các anh các chị, chú lì.

Câu trả lời càng gọi những trận cười vang. Giữa lúc ấy, cửa lớp học vụt mở. Ai nấy chạy về chỗ ngồi im tăm tắp. Một vài tiếng cười còn khúc khích, như những pháo xì sau một tràng pháo nổ. Người mới vào hỏi :

- Giờ gì ?

- Bẩm, giờ Annamite ạ.
- Ông Lương, phải không ?
- Bẩm vâng.

Ông đốc - vì người ấy là giám đốc - mở đồng hồ xem giờ, rồi nhún vai, yên lặng khép cửa bước ra ngoài. Tức thì tiếng cười đùa lại nổi lên, đạn giấy và phấn vụn bay tứ tung. Lần thứ hai cửa mở. Theo liền một tiếng «À» thực dài. Lương thông thả bước lên bậc gỗ, ngồi xuống ghế, tháo kính ra lau rồi nhìn bảng mỉm cười :

- Chắc lại tác phẩm của anh Trường.

Dịp cười đủ các giọng cao thấp đáp lại. Lương gắt :

- Im ! các anh.

Một cậu học trò ở đáy lớp tiếp luôn :

- Và các chị.

Lương lại hét :

- Im ! các anh không biết xấu hổ ! Học trò năm thứ hai mà nghịch ngợm, mà thiếu kỷ luật như lũ trẻ con lớp đồng ấu. Các anh...

- Oay !

Tiếng hỗn xược ấy ở đáy lớp đưa lên làm Lương ngừng bật, thở dài, lầu nhàu trong miệng những câu phàn nàn, nguyên rủa.

Rồi chàng mở Kiều ra giảng và cùng học trò dịch sang Pháp văn. Trong khi ấy, ở khắp các bàn thì thầm nói chuyện, nếu không cặm cụi tìm tòi giải một bài tính kỷ hà học hay nắn nót viết bức thư về nhà xin tiền cha mẹ.

Lương cũng biết thế, nhưng chàng để mặc. Đối với bọn học trò không coi kỷ luật nhà trường vào đâu, thì gào thét có phỏng ích ! Chỉ thêm chuốc lấy thù ghét. Đã có lần chàng xin ông đốc đuổi một người học trò. Nhưng việc ấy không có kết quả gì hết, nên từ đó không những chàng không bàn đuổi ai mà đến những trừng phạt nhẹ chàng cũng không bao giờ dùng đến. Chàng thảo nhiên, ngày ngày đến lớp dạy học và làm đủ bốn phận, không hơn, không kém đối với nhà trường và đối với học trò. Nhưng chàng cũng có một cách phạt riêng nếu có thể cho thế là phạt : Gọi một học trò nghịch ngợm hay hỗn xược lên bảng; rồi đọc một câu thực khó, bảo dịch sang chữ Pháp để có dịp tỏ cho hắn biết hết cả cái sức học kém cỏi của hắn. Lớp học sẽ phá lên cười vui vẻ. Vì thế, sợ làm trò cười cho chúng bạn trước mặt mấy nữ học sinh, lắm anh ngồi nghiêm chỉnh vờ chăm chú nghe lời giảng để khỏi bị gọi lên bảng.

Giờ ra chơi, Lương gặp Nga ở hiên gác, lại gần vui vẻ chào hỏi :

- Chị có giờ gì ?

- Tập đọc. Còn anh ?

Lương mỉm cười :

- Tôi vừa từ địa ngục ra. Hai tiếng giờ Annam ở năm thứ hai của tôi, nếu có ai dạy thay, tôi nhường ngay.

- Còn ai thích được ! Những ông mãnh ấy tưởng mình giỏi tiếng mẹ đẻ lắm rồi, chẳng cần học nữa, nên chỉ đến lớp để nô đùa hay làm những việc khác trong giờ tiếng Annam. Thực một nơi địa ngục !

Lương buồn rầu thở dài. Nga an ủi :

- Thôi chịu khó một tí anh ạ, tám giờ tiếng Annam một tháng chẳng ra gì cũng thêm được bảy đồng hai.

Nga nói thế là vì nàng biết Lương nghèo lắm, nghèo đến nỗi không nộp được mấy chục bạc, chàng đã phải bỏ thi cử nhân luật và bỏ luôn cả trường Luật để đi dạy học kiếm ăn. Buổi đầu chàng cật lực mãi mới được dạy hai giờ một tuần lễ ở một trường tư thực nhỏ với một số lương bảy hào rưỡi một giờ. Cách đó mấy tháng, ông giám đốc một trường lớn nghe thấy học trò tán tụng chàng về môn tiếng Annam liền kéo chàng về trường

mình. Nay thì chàng đã kiếm được hơn ba chục một tháng, một số tiền vừa đủ nuôi sống hai anh em (Thiện người em chàng hiện theo học năm thứ tư ở trường chàng dạy).

Ông phủ cha nàng tuy không lấy gì làm giàu lắm, nhưng cũng có một cái gia tài chừng hai vạn bạc. Song cái sản nghiệp ấy đã hoàn toàn bị người dì ghẻ gian ngoan chiếm đoạt. Cha chàng qua đời (mẹ chàng đã mất sớm) chỉ để lại cho chàng mỗi một tòa nhà thờ đồ sộ ở làng mà chàng không thể bán đi được để kiếm cái vốn nhỏ nuôi em ăn học. Câu nói thành thực của Nga khiến chàng nhớ tới cái cảnh bần bách của anh em mình.

Chàng thở dài yên lặng nhìn bày học trò nhỏ đuổi nhau trong sân trường :

- Chiều nay, mời anh lại chơi nhé !. .. Anh Căn nhắc anh luôn.

- Thừa chị, chị Căn về quê đã lên chưa ?

- Đã. Cả Hồng cũng ở Hà Nội.

- Thế à ?

Má Lương dần dần đỏ, mắt chàng chớp nhanh sau đôi kính cận thị. Sự sung sướng làm biến hẳn những nét thô trên gương mặt trở nên rạng rỡ. Nga mỉm cười :

- Hồng mới cạo răng. Lại mà xem, Hồng trẻ hẳn đi.

Lương làm bộ thản nhiên :

- Chị Hồng già gì mà trẻ hẳn đi được.

Rồi chàng cười thực to để giấu cảm động.

- Chị Hồng hỏi thăm anh đấy, chị nhắc luôn đến anh chàng ném hoa giấy ngày hội Sinh viên.

Lương cúi rạp đầu xuống chào và nói :

- Hân hạnh, hân hạnh.

Nga cười sảng sặc. Lương cho rằng nàng cười vì cái chào tuồng của mình, kỳ thực nàng chỉ cười câu nói dối của nàng, nói dối do lòng thương cũng có, nói dối để nói dối cũng có.

Sự thực, Hồng chẳng để ý đến Lương bao giờ. Hơn thế mỗi lần nghe đọc đến tên Lương, Hồng lại chau mày suy nghĩ, tìm tòi và không nhớ ra là ai, trừ khi trong câu chuyện, Nga đặt theo liền tên cái danh từ «anh chàng ném hoa». Anh chàng ném hoa, Hồng cho ở đời chẳng còn có một thiếu niên nào vô duyên hơn, khả ố hơn, xấu xí hơn. Và đối với chàng Hồng tự nhiên có ác cảm sâu xa.

Lương đang muốn gợi chuyện hỏi thăm Hồng thì có chuông vào lớp. Chàng bảo Nga :

- Thôi chào chị. Chiều nay thế nào tôi cũng xin đến hầu chị.

Nga mỉm cười :

- Chả dám.

Giờ thứ hai của Lương là một giờ tập đọc. Chẳng bao giờ chàng giảng hay bằng lần này ; chàng vừa nhận được nguồn cảm hứng ở hình ảnh người yêu.

* * *

Buổi chiều, ở lớp học ra, Lương đi xe lại thẳng nhà Căn, thành thử chàng đến trước cả Nga, và phải ngồi ở cửa hàng chờ gần hai mươi phút mới thấy nàng lững thững đi bộ về.

- Chết chưa ! Xin lỗi anh nhé ! Anh hẹn đến chơi mà tôi quên bằng đi mất. Nếu nhớ thì đã đi xe về tiếp anh. Vội lại, tôi cứ tưởng chị Hảo có nhà.

Rồi Nga mời Lương lên chơi phòng riêng ở trên gác. Gặp Hồng ở đấy, Lương vờ ngạc nhiên :

- Ô kìa, chị Hồng ! chị về chơi hôm nào thế ?

Hồng lạnh lùng đáp :

- Tôi về chơi hôm qua.

- Nghe nói chị mới có bộ răng ngà đẹp lắm.

Hồng cười mai mỉa :

- Ông vừa mới hỏi tôi về chơi Hà Nội hôm nào, thế mà ông đã biết tôi có bộ răng ngà. Lạ thực !

Lương ngượng ngịu nhìn Nga cầu cứu.

- Ô chào ! hai người vặn lý nhau mãi ! Mỗi cái Hồng cười đi cho chúng tôi ngấm bộ răng mới xem có xinh không nào !

- Dễ nghe nhỉ !

Hồng hậm hực nói thế. Nhưng dứt lời, nàng phá lên cười liên. Lương ngây người đứng nhìn. Nga bảo chàng:

- Đó anh coi !

Hồng lườm bạn, vẻ căm tức lộ trên mặt; Nga nói tiếp:

- Nhưng bây giờ thì anh về thôi nhé.

Lương buồn rầu rầu ngơ ngác :

- Chị đuổi tôi đây à ?

- Vàng. Xin lỗi anh, vì chúng tôi phải đi đằng này bây giờ.

- Vậy tôi xin đi ngay.

Sau một cái nhìn đăm đúi, như gửi linh hồn vào người yêu, Lương ngả đầu chào, rồi vội vàng xuống gác.

Hồng bảo Nga :

- Cảm ơn chị... Gớm ! sao mà chị chịu được hấn ta

Nga, giọng nói đầy tình thương.

- Anh ấy khổ sở lắm, chị ạ. Mà đối với những người khổ sở thì mình tiếc làm gì mấy lời tử tế. Tôi cho đó là một nhiệm vụ của phụ nữ.

Dứt lời, nàng cười vang, như để làm bớt vẻ trang nghiêm của câu nói hơi đạo mạo.

III

Lương ở nhà Căn về, trong lòng hồi hộp sung sướng. Chàng thấy sau khi cạo răng trắng, Hồng đẹp lên bội phần. Mà Hồng cạo răng trắng là vì chàng. Ngày hội Sinh viên năm ngoái chàng có lớn tiếng bình phẩm một câu về cái hàm răng đen của Hồng. Thì ra Hồng nghe thấy nên đã làm theo ý muốn của chàng. Lương cho cử chỉ ấy kín đáo và âu yếm quá. Chàng nghĩ thầm : «Bao giờ cũng vậy và khoa tâm lý cũng dạy thế, tình yêu của phái yếu vẫn âm thầm và sâu xa hơn tình yêu của phái khỏe». Chàng mỉm cười nghĩ tiếp : «Âm thầm thì âm thầm thực. Lại bí mật nữa. Như đối với mình, Hồng thường giữ một vẻ mặt lạnh lùng làm như ác cảm mình lắm. Kỳ thực thì trái hẳn. Chỉ ngắm đôi con mắt thỉnh thoảng liếc trộm mình cũng đủ hiểu. Trời ơi ! đôi con mắt ! mới tình tứ lắm sao ! Như muốn trao cả linh hồn cho mình. Đôi con mắt ! .. đáng giá ngàn vàng, đôi con mắt ấy !»

Cái ý nghĩ càng làm cho Lương buồn rầu : chàng nhớ tới cảnh ngộ, tới thân phận chàng, nếu Hồng đáng giá ngàn vàng, thì sự ước mong của chàng chẳng hóa hão huyền ư ? Vì chàng nghèo. Mà Nga, người bạn thân của Hồng cũng thừa biết chàng nghèo, không có một chút tài sản gì. Thế nào Nga chẳng nói cho Hồng rõ tình cảnh chàng. Lâu nay chàng ngấm ngấm nuôi cái chí

quả quyết hỏi Hồng làm vợ. Và đã nhiều lần chàng toan ngỏ lời nhờ Nga giúp nhưng vẫn chưa dám. Nay chàng bỗng thấy cái chí của chàng hơi lung lay «Hỏi Hồng, mình nghèo thế này ai gả ?»

Một tia hy vọng nảy ra trong lòng chàng : chàng nghĩ đến Căn. Căn cũng chẳng giàu mà cũng chẳng ở một địa vị cao sang gì, thế mà Căn lấy được Hảo, chị Hồng. Vậy sao chàng lại không lấy được Hồng ? Kể về trí thức, về học vấn, chàng còn hơn Căn nhiều. Chàng chưa có một địa vị vững vàng, một chức nghiệp chắc chắn, nhưng chàng mới hai mươi bốn tuổi. Tương lai chàng còn dài. Đời chàng còn nhiều hy vọng. Chàng sẽ học lấy để thi vào một ngạch tây, lương những mấy trăm một tháng. Và cứ dạy học ở trường tư thực, chàng cũng có thể dần dần xin tăng số giờ lên được. Bạn đồng nghiệp của chàng nhiều người cũng chỉ có bằng tú tài như chàng mà mỗi tháng kiếm nổi trăm rưỡi, hai trăm, thì sao chàng không tới được số lương ấy. Tài dạy học của chàng đã được ông giám đốc biết đến. Và trừ cái ban năm thứ hai ra, học trò các lớp đều mến phục chàng cả.

Nghĩ đến ban năm thứ hai với hai giờ tiếng Annam, Lương lại buồn. Bọn học trò nghịch ngợm, hỗn xược ấy đã có phen làm chàng chán cái nghề dạy học. Chàng lẩm bẩm : «Lũ quỷ sứ». Trong lớp ấy, sự an ủi của chàng

là ba cặp mắt đen lay láy hiền lành, đầy tính trắc ẩn của ba nữ học sinh. «Ba con cừu mũm mĩm lạc vào một đàn dê dữ tợn, thô tục», chàng thường nói với Nga thế. Chàng nhớ một hôm, một cặp mắt đen lay đã róm lệ vì thấy ông thầy dạy tiếng Annam bị bọn «quỷ sứ» trên tức phải đập bàn gào thét.

Lương cảm động tự nhủ thầm : «Con gái bao giờ cũng có lòng tốt.» Và chàng tưởng tới Hồng : «Nếu Hồng biết mình khổ sở thì Hồng chẳng nỡ cự tuyệt mình. Phái yếu họ vẫn giàu tình cảm...»

- Anh đi bộ à ?

Lương ngoảnh nhìn ra đường. Cái xe nhà của Căn trên có Nga và Hồng chạy vượt qua.

Nga quay lại hỏi tiếp :

- Từ đây về tận phố hàng Dẫy, xa thế mà anh chịu khó cuốc bộ ?

Lương mỉm cười ngượng nghịu :

- Tôi đi cho đói để về ăn cho ngon cơm.

Chàng nhìn theo thấy Nga ra hiệu bảo anh phụ xe đỗ lại. Nhưng vừa kìm thì Hồng vội xua tay giục đi. Tình yêu làm cho Lương có những tư tưởng lạc quan. Chàng coi đó là một triệu chứng hay : Hồng bền lên là vì Hồng

đã cảm thấy xiêu lòng vì chàng.

Xe đã xa. Lương còn cao tiếng, hỏi :

- Hai chị đi đâu đấy ?

Nga quay lại đáp. Chàng nghe rõ có hai tiếng «Gô đa».

Đến cửa nhà Gô đa chàng dừng bước thở mạnh cho tim đập chậm lại vì chàng đã đi mau quá. Chàng sợ hai thiếu nữ sẽ nhận thấy sự hồi hộp. Chàng tự biết rằng khi hồi hộp mình rất vô duyên : mắt ngơ ngác, mồm há ra, lời nói ấp úng. Vào tới bàn trả tiền, Lương gặp Nga và Hồng đi ra. Chàng lúng túng ngả đầu chào.

Nga cười hỏi :

- Anh mua gì đấy ?

Lương ngập ngừng :

- Tôi... vào chơi... cũng chưa định mua gì.

- Vậy chào anh nhé.

Lương cố giữ vẻ mặt tự nhiên :

- Hai chị về vội thế ? Không mua gì à ?

Nga lại cười :

- Có chị Hồng đã mua một cái bàn chải với một hộp phấn đánh răng.

Lương tưởng nên nói một câu khôi hài, quay hỏi Hồng :

- Phấn đen hay phấn trắng đấy, chị ?

Hồng, vẻ mặt trang nghiêm, lạnh lùng đáp :

- Phấn trắng.

Đoạn, lững thững tiến ra phía cửa, để Nga một mình đứng lại nói chuyện với Lương.

Thấy thế, Nga giơ tay bắt tay bạn đồng nghiệp rồi đi theo ra.

- Hai chị về thực đấy à ?

Nga cười đáp :

- Về thực.

Lương cũng muốn về ngay, nhưng sợ làm như thế mình sẽ tỏ rõ cái chủ tâm vào Gô đa theo đuổi gái. Chàng liền đi lang thang từ gian bán đồng hồ vòng ra gian bán sách, mắt nhìn vợ vẫn thứ nọ thứ kia mà chẳng chú ý tới một cái gì. Chàng lo lắng, buồn rầu tự nhủ : «Quái ! Hồng như cố ý lánh mặt mình».

Tới gương tủ ca vát, chàng dừng lại nửa giây liếc qua diện mạo. Chàng không dám ngắm nghía lâu, sợ người ta để ý bình phẩm, vì hôm nay nhằm chiều thứ bảy, khách mua hàng rất đông. Nhưng nửa giây ấy cũng đủ cho chàng nhận thấy sự tiêu tụy của cái ca vát, đương đeo. Khi thắt nó, chàng cố dẫu chỗ sờn rách vào phía trong, đến nỗi kéo bản rộng lên cao quá làm cái nút to ụ giữa hai cánh cổ mềm. Nhưng cái màu bạc của nó thì chàng dẫu sao được. Màu ấy trước kia là màu xanh nhạt, nay đã trở thành một màu không tên, không hẳn xám, mà cũng không hẳn vàng.

Lần này là lần đầu chàng nhận thấy không hay hóm gì cái huy hiệu «người có ca vát độc nhất» mà chàng tự đặt cho mình, như có ý để khoe khoang sự nghèo túng với chúng bạn. Kể thì chẳng cứ gì về ca vát chàng có độc một cái, mà về thứ y phục gì chàng cũng chẳng mấy khi có đến hai. Nhưng cái ca vát lộ lộ ở giữa ngực, người ta trông thấy ngay rằng nó mới hay cũ, nó nhả nhận hay quê mùa. Cổ áo, đôi giày và ca vát, nhất là ca vát, đó là ba thứ làm tôn hay làm giảm giá trị con người ở trước mặt một thiếu nữ xinh tươi.

Lương vừa đứng chọn ca vát vừa loay hoay với những ý tưởng phức tạp ấy. Bỗng chàng khẽ kêu : «Ừ ! khá lắm ! » Và chàng lùi ra một bước ngắm nghía. Cái ca vát ấy nền xanh thẫm có điểm những hình thêu màu đỏ

rất nổi. Lương lật vội phía trái ra xem giá, và nhún vai thì thầm «Hơi đắt !»

Kể thì đắt thật, vì cái giá hai đồng rưỡi đối với số ngoài ba chục bạc lương của chàng có lẽ cũng hơi quá. Nhưng Lương không thể rời cái ca vát mà đi được. Tay chàng vân vế, mắt lộ vẻ thèm muốn. Rồi chàng mở ví ra soát lại tài sản : trả xong tiền ăn, tiền trọ, tiền giặt tạm, còn lại tất cả tám đồng, thì phải để ra ba đồng trả học phí cho Thiện (nhà trường trừ cho chàng năm mươi phần trăm). Còn có năm đồng vừa tiền xe vừa tiêu vặt suốt tháng của hai anh em.

Lương mỉm cười nghĩ thầm : «Chà mua ca vát cũng là tiêu vặt chứ gì ! « Chàng liền quả quyết đồng ý gọi người bán hàng, vì chàng cho rằng hễ ngần ngại, đắn đo suy tính là không mua được cái gì hết : «Kể thiếu thì mình thiếu nhiều, cứ gì một khoản tiêu vặt hay tiền xe !»

Trước khi người bán hàng đem ra bàn trả tiền, Lương đòiướm thử ca vát xem có nổi không. Lúc này chàng ta tha hồ tự ngắm nghía trong gương chẳng còn sợ ai dị nghị, vì ai cũng biết chàng chọn ca vát... Chàng thấy chàng có cái trán hơi nhô, nhưng rộng, hàm răng hơi võ nhưng đã có cặp mắt kéo lại, cặp mắt mà chàng cho là rất thông minh. Cái sẹo bóng ở thái dương phía trái, mái tóc rẽ đường ngôi bên phải cũng che gần kín hẳn,

nó không lồ lộ như trước kia khi tóc chàng chải lật.

- Vậy ông có ưng không ?

Lương quay ra mỉm cười :

- Ưng, ưng lắm.

Trả tiền xong, Lương hỏi hận nghĩ thầm :

«Chết chữa, hai đồng rưỡi cái ca vát ! Mình hoang quá ! « Nhưng lúc chàng tưởng tới ngày hôm sau, chủ nhật, chàng sẽ đến chơi nhà Căn thì chàng hết hối hận ngay. Và chàng vui vẻ ra cửa thuê xe về nhà vì sợ em đợi cơm.

IV

Sáng hôm sau đứng trước cái gương chữ nhật khung gỗ, Lương tháo đi tháo lại đã ba lần vẫn chưa thắt xong ca vát.

Ngay bên cạnh, trên cái ghế nhựa quang dầu, một người cuộn tròn trong chăn nằm ngủ.

Lương gọi :

- Thiện ! Thiện ơi ! Thiện !

Thiện thò đầu ra ngoài chăn hỏi :

- Cái gì thế anh ?

- Ngủ gì mà ngủ trưa thế, dậy mà ngắm ca vát mới của anh.

Thiện lại thụt đầu vào trong chăn :

- Em biết rồi, cái ca vát của anh đẹp lắm.

Lương chau mày, gắt :

- Thiện, nhất định ngủ trưa à ? Ngủ gì mà ngủ lảm thế, có mục người đi không ?

Thiện, giọng van lơn :

- Anh để cho em ngủ mười lăm phút nữa thôi. Với lại

chủ nhật này không đi chơi xa đây sớm làm gì, vô ích.

Lương hơi ngượng với Thiện. Hai anh em đã bàn nhau chủ nhật đi bộ sang Gia Lâm, đến chơi nhà một người bạn thân. Bỗng chiều hôm trước, Lương đổi ý kiến nói bạn việc không đi được. Sự thực chàng không bạn một việc gì hết. Chàng ở lại chỉ vì Hồng. Nghĩ đến Hồng, Lương lại tò mò ngắm nghía cái hình trong gương. Thoạt nhìn, chàng nhận ngay thấy mình không xinh trai, nhưng phân tích ra từng thứ một, chàng cho rằng chàng cũng không đến nỗi xấu quá như chàng tưởng. Chàng tìm sự thông minh ở cái trán rộng, sự thẳng thẳng ở cái sống mũi cao, sự chân thật ở cặp môi dày, sự hiền từ ở đôi con mắt cận thị mà chàng cho là tình tứ. Cả đến cái sẹo thấp thoáng trong món tóc ở thái dương chàng cũng không thấy chướng, mà trái lại còn cho là có duyên nữa;

- Thế Thiện nhất định ngủ lại đây ?

Không thấy trả lời, và tưởng em đã ngủ lại, chàng nhún vai nói tiếp :

- Sao mà nó ngủ dễ thế ? Sung sướng quá những người có tâm hồn bình tĩnh.

Một tiếng cười to phá lên :

- Vì những người ấy không mắc vào lưới ái tình.

- Chưa ngủ à ?

Thiện tung chăn ngồi dậy :

- Thôi, không ngủ nữa. Đi chơi đi anh !

Lương ngán ngừ nhìn em :

- Anh hơi bận chút việc, em ạ.

Thiện mỉm cười láu lỉnh :

- Anh lại đến đây ông đốc đánh tổ tôm chứ gì ?

- Em đoán đúng đấy. Tổ tôm góp có một đồng thôi ấy mà.

- Vậy cho em ngồi châu rìa nhé ? Ồ, thích nhỉ, em đi mặc quần áo đây.

Thiện nhảy xuống sàn vui vẻ múa hai tay lên, hát nghêu ngao. Kỳ thực lòng chàng buồn rười. Từ khi thấy anh ngờ ngẩn nhớ nhung, chàng sinh ra ghen. Không phải lòng ghen ghét của kẻ không yêu đối với người có ý trung nhân, nhưng tình ghen tuông, như vợ chồng ghen nhau, ghen bóng ghen gió.

Cha chết đi, Lương và Thiện sống trong sự cô độc mênh mang, tuy thời còn cha, hai người cũng đã cảm thấy cô độc rồi. Vì thế chúng quẩn luyến sẵn sóc đến

nhau, thân yêu nhau hơn là trong tình anh em. Thiện coi Lương như một người mẹ, và Lương chăm nom, bảo ban Thiện như một người chị gái đối với em.

Mỗi lần Lương có một bạn thân mới, Thiện lại buồn phiền, và hơn thế nữa, tỏ vẻ tức tối căm hờn đối với người bạn của anh, dù khi người ấy trở nên bạn thân của mình. Thiện muốn giữ hoàn toàn tình yêu của anh như người vợ muốn chiếm lấy một mình sự thương mến của chồng không để ai san sẻ. Nay Thiện biết sự nguy hiểm có phần hệ trọng hơn mọi lần. Mọi lần chàng chỉ đương đầu với tình bằng hữu, lần này chàng đoán như không phải tình bằng hữu nữa. Trong sự băn khoăn, trên vẻ mặt bần thần của anh, Thiện nhận thấy tình yêu của một người đàn bà. Chàng đã cố tìm biết xem người đàn bà ấy là ai, và một dạo đã ngờ vực, thù ghét và đặt điều nói xấu Nga, vì tưởng Nga là ý trung nhân của anh.

- Thế nào, anh có ưng để em cùng đi với không ?

Lương ngẫm nghĩ đáp :

- Không. Em chả nên bèn mảng đến nơi cò bạc làm gì. Em cần học tập để sắp thi.

- Còn anh ?

Mắt em nhìn thẳng vào mắt anh, khiến Lương ngượng ngùng cúi mặt. Chàng lấy làm tự thẹn đã nói dối em.

Bỗng chàng ngừng đầu lên cười :

- Năm nay em mới mười tám tuổi !

Thiện khôi hài ngắt lời :

- Mười tám tuổi ta thôi đấy.

- Vậy chắc em chưa hiểu tình yêu là gì, vì em chưa yêu ai.

Thiện thản nhiên đáp :

- Có em yêu anh.

Rồi cười lớn để cố làm cho câu trả lời thành thực của mình có vẻ hài hước :

- Vâng, em chỉ yêu có anh, yêu trong linh hồn trong lý tưởng.

Thiện lại cười :

- Và em muốn mãi là người tình của anh, có được không anh ?

- Sao lại không được... Nhưng thực ra thì không được đâu, em ạ, vì nay...

Lương suy nghĩ, trù trù.

- Vì sao, anh ?

- Vì anh đã phụ tình em rồi.

Thiện vẫn cười :

- Thực à ?

- Thực, anh yêu, mà yêu thực kia.

- Thế còn yêu em là yêu giả đây ?

- Không phải... Nhưng lần này anh yêu nghĩa là... yêu một thiếu nữ...

Thiện vỗ tay reo :

- Thế à ?Ồ thích nhỉ !

Nhưng buồn man mác đã hiện trên vẻ mặt Thiện.
Bỗng chàng ngừng cười, tàn ác hỏi :

- Anh yêu thực à ? Nhưng người ta có yêu anh không đã chứ ?

Lương đem chuyện gặp Hồng kể cho em nghe không giấu một tí gì, cả nỗi băn khoăn không lấy được Hồng.

Chàng nói tiếp :

- Hồng thì anh không sợ lắm, anh chỉ sợ nhà Hồng, vì em phải biết anh chẳng giàu có gì.

Thiện mĩa mai :

- Chẳng giàu ? Nghèo hăc ấy chứ lị.

- Nhưng anh không nghèo mãi đâu. Anh sẽ giàu... nghĩa là anh sẽ không nghèo. Mà anh muốn thế, thì sẽ được thế.

- Để cưới Hồng phải không ?

Lương mê man với cái chí làm giàu, không để ý đến câu chua chát của em. Chàng nói cho Thiện biết cái mộng tương lai rực rỡ của chàng. Bỗng rút đồng hồ xem chàng kêu :

- Chết ! gần chín giờ. Không khéo họ đi Gô đa mất rồi !

Giờ tay hôn gửi em, chàng vội vàng, hấp tấp xuống thang gác. Tới nhà Căn, Lương gặp Hảo ngồi ở hàng, còn Căn, Hồng và Nga thì đương nói chuyện ở trên gác.

Căn vui vẻ bắt tay chàng :

- Ông giáo ! Hôm nay chủ nhật ông không đi chơi đâu ?

Lương đáp :

- Thưa ông, tôi toan hỏi ông câu ấy.

Nga cười :

- Người ta đến thăm mình, lại bảo người ta không đi chơi đâu.

Căn chữa :

- Anh bảo đi chơi là đi chơi xa kia, chứ đến đây thì ngày ngày ông giáo thường đến rồi, còn hỏi làm gì.

Câu nói làm cho Lương hơi ngượng. Thấy thế Nga đánh trống lảng :

- Sao các anh cứ gọi nhau bằng ông thế ? Ông giáo với ông phán rõ kiểu cách quá ! Gọi nhau bằng anh Căn với anh Lương có giản dị và dễ nghe hơn không ? Có phải không Hồng ?

Hồng không đáp, chỉ mუმ mუმ cười. Nhưng trong cái mუმ mუმ ấy, Lương tưởng có ản một tình cảm sâu xa đối với mình.

Câu chuyện xoay về phạm vi dạy học, Lương kể những cách khôn khéo của mình để bắt những trò gian lận trong các kỳ thi tam cá nguyệt. Căn và Nga cười rất vui vẻ. Lương cố moi óc tìm những câu khôi hài ý vị để làm Hồng cười mà không được. Chàng nghĩ thầm : «Kín đáo, bí mật quá ! » Và chàng sinh ra tức tối khó chịu. Nếu chàng biết Hồng đã quen nghe chuyện với một vẻ mặt thản nhiên như thế trong những bữa cơm gia đình, thì chàng đã không khổ tâm về cái thái độ lạnh

lòng của Hồng. Sau cùng Hồng cũng phê bình một câu :

- Học trò trường tư vẫn nghịch ngợm hơn học trò trường công.

Nàng nói trống không, nhưng Lương cho rằng nàng nói với mình, liền quay lại đáp :

- Vâng, chính thế. Nhưng cũng có nhiều lớp, học trò biết điều, chăm chỉ và lễ phép.

Hồng nhìn Nga như để phân trần : «Tôi có nói với ông ấy đâu ! «

Đến đây, Căn đứng dậy bảo Lương :

- Mời ông ngồi chơi, tôi xin phép đi đằng này có chút việc cần.

Lương yên lặng bắt tay rất mạnh, hai con mắt lấp lánh sự cảm ơn.

Quả khi Căn đi rồi, câu chuyện trở nên thân mật hơn, tự do hơn. Và có lúc Hồng đã để tai chăm chú nghe những lời run rung vì cảm động của Lương.

Rồi Nga bàn «tổ chức một cuộc» đi chơi Gò đa. Nhưng Hồng thoái thác nhưc đầu, xin ở nhà. Biết rằng ngồi dón lại không tiện, Lương đứng dậy ngả đầu cáo từ xin về.

Qua cửa hàng Lương dừng lại hỏi Hảo mấy lời vắn an, và như mọi lần chàng nhắc tới câu khuyên bảo :

- Thừa bà, bà phải tĩnh dưỡng, chớ nên làm việc quá nhiều hại sức khỏe lắm.

Rồi chàng cúi chào, vội vàng ra đi.

Tới hồ Hoàn Kiếm, Lương dạo quanh một vòng ngắm cái cảnh tươi đẹp của Hà thành, mà hôm nay chàng thấy tươi đẹp bội phần. Cái tháp nhỏ giữa hồ dưới ánh nắng buổi sáng, hiện ra như một khối vàng trên làn nước màu ngọc thủy.

V

Hồng buồn rầu đứng xếp các thức vào cái va ly
 con : nàng sắp phải về nhà, xin phép đi Hà Nội
 có bốn ngày mà hôm nay đã là hôm thứ năm rồi. Nghe
 thấy tiếng lách cách, Nga thức giấc hỏi :

- Chị dậy sớm thế ?

- Còn sớm gì nữa ! Gần năm giờ rồi.

- Nhưng mãi sáu giờ năm mươi mới có xe hỏa kia
 mà!

- Thế à ?

Hồng hỏi lại, vớ vẩn, không nghĩ ngợi vì lòng đương
 lo phiền. Nàng như trông thấy cha cùng dì gھế ngồi
 trước mặt và như nghe thấy rít lên cái giọng mỉa mai
 của người đàn bà ác nghiệt : «Giời ơi ! lại cạo răng
 trắng nữa cơ đấy ! «

- Chị Nga, dậy ngồi nói chuyện cho vui đi !

Nga cười :

- Thì cứ nói chuyện đi. Tôi nằm mà không tiếp được
 chuyện chị hay sao ? Vậy có chuyện gì vui thì kể cho
 tôi nghe nào ! Có phải...

Một tiếng thở dài của Hồng làm Nga ngừng bật, ngồi nhòm dậy hỏi :

- Sao thế ? Hồng sao thế ?

Hồng lảng ngay sang chuyện khác :

- Chết chữa ! Mãi sáu giờ năm mười mới có xe hỏa mà tôi cứ tưởng sáu giờ mười lăm, thành ra dậy sớm vô ích quá nhỉ ?

- Còn những một giờ nữa. Từ đây ra ga mất độ mười phút. Vậy còn kịp pha chè tàu uống đã.

Nga sang buồng anh lấy cái bếp dầu tây, rồi gọi vú già đem ấm nước bắc lên đun. Nàng hơ tay bên ngọn lửa xanh bốc phùn phụt và bảo Hồng :

- Lửa cháy kêu vui nhỉ ? Mà ấm quá !

Như không để ý đến lời nói của bạn, Hồng cười hỏi :

- Chị trông hàm răng tôi có chướng không chị ?

Nga cũng cười :

- Sao lại chướng ! Đẹp hẳn đấy chứ lì ! Chị không thấy Lương nó nhìn chị bằng con mắt khen ngợi và cảm ơn đấy ư ?

Hồng rầu rầu nét mặt :

- Chị cứ nói bậy !

Nga vẫn cười :

- Lại bậy nữa !

- Cái anh chàng khả ố quá ! Sao mà tôi ghét hẳn thế !

Nga cười to đến nỗi Căn phải thức giấc ở buồng bên
hỏi vọng sang :

- Hai cô có điều gì thú thế ?

Nga đáp vội vàng «Không ạ» rồi hạ giọng nói tiếp
bảo Hồng :

- Hẳn ta gàn thực, chị ạ. Chỉ được cái tốt bụng mà
thôi. Tôi nói câu chuyện này, chị đừng giận nhé.

Hồng vẫn ngồi im nhìn ngọn lửa.

- Chị Hồng ạ, Lương nó cứ tưởng... tượng chị yêu nó.

Hồng cau mày gắt :

- Ô ! Chị nói bậy quá !

- Không yêu thì thôi, chứ sao. Người ta chỉ thuật một
câu chuyện buồn cười thôi cơ mà... Hai tháng trước,
Lương đã ngỏ lời với tôi nhờ ướm hỏi ý chị trước, anh
ấy sẽ lo liệu nhờ đến mối manh. Tôi thấy chị chả ưa

gì Lương nên bỏ bằng không nói với chị, nhưng cũng không bảo cho Lương biết. Chị tính, bảo làm gì phải không chị ? Cứ để cho người ta hy vọng thì đã sao ? Người ta sống về hy vọng, sung sướng về hy vọng thực. Bỗng hôm qua gặp tôi ở trường, Lương ghé tai thì thầm:

«Chị đừng hỏi dò ý tứ chị Hồng nữa.»

Hồng ngừng đầu lên, mắt căm tức nhìn bạn, Nga như đọc được ý tưởng của nàng, vội tiếp :

- Không, Lương còn yêu chị như thường...

Hồng gắt :

- Ô ! Chị mới hay chứ !

Nga vẫn trân trân ra cười :

- Đã bảo chỉ là một câu chuyện vui thôi mà. Vậy cứ ngồi im mà nghe có hơn không... Đây này ! anh Lương anh ấy bảo em anh ấy ghen với chị... Ngộ không ?

Hồng đỏ bừng mặt, đôi mày nhíu lại.

- Thì thực thế mà !

Và Nga kể : Hôm Lương tới chơi nhà Căn trở về, gặp em trùm chăn nằm ngủ. Lương hát nghêu ngao, chân dẫm thỉnh thỉnh mà Thiện vẫn nằm lì. Chàng liền kéo

chăn mắng :

- Đồ lười biếng, gần bữa cơm rồi mà hãy còn ngủ được.

Bỗng chàng đứng ngây người nhìn em. Thiện bung mặt khóc thút thít. Chàng ôn tồn hỏi ba, bốn lần : «Em sao thế ? », Thiện vẫn lặng thinh không đáp. Chàng ôm Thiện ngồi dậy âu yếm như một người mẹ :

- Em giận anh phải không ?

Thiện nức nở :

- Bây giờ... Anh có nghĩ gì... đến em nữa đâu, anh chỉ nghĩ đến cô Hồng thôi.

Lương vờ hỏi :

- Cô Hồng nào ?

- Cô Hồng mà anh khoe với em rằng sắp cưới làm vợ, chứ còn cô Hồng nào nữa.

Thì ra Thiện ghen, Thiện yêu anh như một người con gái yêu tình nhân. Vắng tình mẫu tử, tình huynh đệ đã trở nên mật thiết sâu xa hơn hết mọi thứ tình yêu khác. Lâu nay, Thiện đã quen coi anh là một người bạn, là một người thân độc nhất trên đời, tưởng mất anh thì mình sẽ không có đủ nghị lực và can đảm để sống nữa.

Thiện cho rằng Lương yêu người khác, thì chẳng bao lâu, sẽ quên hẳn mình.

Trước Lương còn mắng em gàn dở. Sau cảm động vì tình yêu chân thật và ngây thơ của em, chàng hứa liệu rằng khi nào em thành gia thất, chàng mới sẽ nghĩ đến lấy vợ.

Thiện cười gượng bảo Lương :

- Thế thì chả bao giờ anh lấy vợ, vì em nhất định không lấy ai.

Lương cũng cười đáp :

- Em nói thế là vì em chưa gặp người em yêu đấy.

Nga ngừng lại để cười, rồi nói tiếp :

- Anh chàng giữ lời hứa với em, nên hôm qua bảo tôi đừng hỏi dò ý tứ chị nữa, vì anh ấy chưa muốn lấy vợ, mà đối với chị thì anh ấy chỉ có thể yêu như một người vợ đoan chính được thôi.

Hồng không ngắt lời và kháng cự bạn nữa. Nàng ngồi ngây, lắng tai nghe.

Cả hai cùng mãi miết vào câu chuyện đến nỗi nước sôi từ bao giờ mà vẫn không biết. Một luồng khói trắng bay phụt qua vòi ấm, cái vung đồng bị nâng lên hạ xuống,

rung động kêu lách cách khe khẽ và thỉnh thoảng lại để trào ra tia nước làm cho ngọn lửa bùng lên : một cảnh tượng êm ấm của những buổi sáng mùa đông rét mướt.

Bổng Hồng vui vẻ bảo Nga :

- Pha nước uống đi ?
- Ừ nhỉ, tôi quên băng ấm nước.

Hồng vừa nhanh nhẩu rót nước vào ấm tra, vừa nói :

- Hai người con trai, hai người con gái có thể yêu nhau được không nhỉ ? Tôi thì chưa yêu ai, như anh em anh Lương yêu nhau, kể cả chị Căn và chị, hai người tôi yêu nhất trên đời.

Rồi như nói một mình :

- Yêu nhau đến nỗi ghen với người anh yêu, yêu em đến nỗi... hy sinh ái tình...

Nàng vội tiếp luôn vì biết mình nói hớ :

- Tuy chỉ là ái tình tưởng tượng. Thú nhỉ !

Nga cười :

- Gàn đến thế là cùng ! Anh gàn, em gàn... ừ không biết anh chàng căn cứ vào đâu mà cho rằng chị yêu hẳn?

Má Hồng ửng đỏ. Nàng cũng cười thảng thốt đáp lại:

- Có lẽ anh ta căn cứ vào lòng tốt của anh ta. Anh ta yên trí rằng mình tốt thì ai ai cũng phải yêu.

Rồi nàng cảm động hỏi lại bạn :

- Hình như chị đã bảo cho tôi biết rằng anh ấy cũng có một người dì ghẻ ác nghiệt.

- Ác nghiệt thì không ác nghiệt, nhưng gian dối, man trá, cướp mất cả gia tài của hai anh em Lương.

Hồng như tò mò muốn biết truyện nhà Lương, hỏi thăm hết điều này, điều khác.

Mãi sáu giờ rưỡi, Nga mới chợt nhớ ra, bảo Hồng :

- Có lẽ gần đến giờ rồi đây.

Hồng lạnh lùng đáp :

- Không cần về vội, chị ạ. Chiều hôm nay thứ năm chị được nghỉ, tôi ở lại chơi với chị rồi mai về cũng chẳng sao.

Nga vui mừng :

- Thế thì còn nói gì nữa !

Hồng chép miệng :

- Chà ! Một liều ba bảy cũng liều ! Rồi muốn ra sao thì ra.

Nàng cười gượng đứng dậy xuống nhà nói tiếp :

- Vậy mười một giờ tôi đến trường đón chị nhé ?

- Thế thì ngoan lắm rồi.

VI

Hồng đến nơi thì lớp học chưa tan. Nàng vừa trả tiền xe vừa chau mày lắm lắm nói một mình :

«Cái đồng hồ của anh Căn nhanh đến nửa giờ ? »

Những xe nhà, cái sơn vàng, cái sơn đen đặt sát liền nhau thành một hàng dài, càng ghéch lên hè. Thỉnh thoảng mới xen lẫn vào một cái xe hàng, xộc xệch, cũ kỹ, mui bạc phếch, hay nhem nhuội như cái tã bẩn.

Có anh phu kéo ngồi khểnh trong xe, phì phèo hút điếu thuốc lá quẩn vừa mua nơi hàng nước bày bán trong hành lang, lỏi đưa vào các lớp. Có anh khoác áo tơi xe lên vai cho được ẩm, ngồi co ro ở một góc trường. Một bọn sáu anh quây quần nói chuyện phiếm : luôn luôn thất ra những lời tục tĩu, kể tiếp liền những dịp cười ngây ngô.

Thấy Hồng đến, họ tò mò ngừng lên nhìn. Một người lại gần hỏi :

- Thừa cô, mấy giờ rồi ạ ?

Hồng trù trù đáp :

- Có lẽ gần mười một giờ. Tôi cũng không có đồng hồ.

Rồi nàng rảo bước đi vào hành lang. Bên cạnh đó, tiếng một ông giáo oang oang giảng bài tập đọc, vụt nhắc Hồng, trong giây lát, nhớ lại cả cái thời học sinh sung sướng của mình. Nàng đứng lắng tai nghe : ông giáo đang giảng nghĩa một điển tích trong một bài ngụ ngôn La Fontaine. Và ông pha trò có duyên quá khiến cả lớp phá lên cười từng trận.

Hồng rét run vì gió lùa. Lúc ra đi, nàng vội vàng không kịp mặc áo len đan. Nàng vẫn tưởng đến chậm quá, không ngờ lại quá sớm. Nghĩ lẫn thẩn nàng toan quay về trước, không đứng chờ Nga vì nàng bỗng nhận thấy cử chỉ của mình không tự nhiên.

Buổi sáng nghe chuyện gia đình Lương, nàng sung sướng tự phụ được đóng vai chính trong câu chuyện cảm động ấy. Nàng không ngờ ở đời lại có một tình yêu lạ lùng như thế ! Hai anh em hai người đàn ông yêu nhau khăng khít quá tình nhân. Yêu đến ghen được với người yêu của anh. Yêu đến vứt bỏ được người yêu trong mộng. Tình anh em sâu xa đến thế ư ?

Tự nhiên nàng thấy Lương không tầm thường nữa, Lương mà nàng vẫn ghét cay ghét độc vì dung mạo xấu xí, nhất vì cái tính si ngốc của chàng. Trước khi về Ninh Giang, nàng muốn gặp mặt người ấy lần cuối cùng, nói với người ấy một vài câu dịu dàng để chuộc lại cái tội đã khinh bỉ người ấy trong bao lâu nay. Nàng nghĩ thầm

: «Ở đời này không nên khinh ai tâm lý». Nhớ tới dì ghẻ : nàng mỉm cười chua chát, sửa đổi lại ý nghĩ : «Không nên khinh ai nếu mình chưa hiểu rõ người ta rất đúng, và một đời khi đã rõ biết».

Chỉ vì thế mà nàng không ra ga sáng hôm nay. Chỉ vì thế mà bây giờ nàng đến trường đón Nga. Nhưng tới phút này nàng lo ngại : Nàng lờ mờ cảm thấy rằng hình như nàng không được đoan chính. Và nàng toan quay về ngay...

Bỗng Hồng giật mình : mấy tiếng chuông lanh lảnh vang lên. Tiếp liền tiếng học trò cười nói ồn ào. Rồi ở các lớp bên hành lang, một bọn trẻ nhỏ ủa ra... Thấy Hồng, chúng ngây người tò mò nhìn hay nói lớn với nhau những ý nghĩ của mình :

- Dễ vợ ông giáo Hy đấy !
- Bậy ! Vợ ông giáo Hy tao còn lạ gì. Già hơn.
- Hay «elle» đến xin vào học ban tú tài,
- Mà thử hỏi «elle» xem.

Một cậu ghé tai bạn nói thầm một câu, tức thì có tiếng reo :

- Ừ phải đấy, dễ thường vợ ông giáo Lương.

Và cả bọn phá cười lên, khiến Hồng xấu hổ đỏ bừng mặt.

- Im ! Vô phép thế à ?

Một ông giáo quát mắng học trò, rồi lại gần chỗ Hồng, nghiêng đầu chào :

- Thưa... thưa cô, cô hỏi ai ?

Hồng chào lại, đáp :

- Thưa ông, tôi đến tìm chị Nga.

- À cô Nga, cô Nga dạy *première année* ở trên gác. kìa, cô ấy đã xuống đó.

Rồi ông giáo nghiêng đầu chào một lần nữa, từ biệt Hồng.

- Chị Nga !

Hồng cất tiếng gọi. Nga ngơ ngác nhìn quanh, vì mới ở chỗ sáng đi vào lối hành lang hơi tối, nàng trông không rõ ai. Hồng vội chạy lại, cầm lấy tay bạn :

- Tôi đến đón chị đây ;

Nga cười :

- Cảm ơn chị. Chị làm tôi lại nhớ thời còn bé học

trường hàng Cót, ngày hai buổi mẹ tôi cho vú già đến cửa trường đón tôi. Rồi vú già với tôi đi bộ về nhà.

Hồng cũng cười :

- Vậy ta đi bộ về nhé ?
- Trời ơi ! đi bộ từ đây về chợ Hôm ?
- Sao không được ?

Ai hỏi ở sau lưng :

- Vậy hôm nay chị không đi xe điện ?

Hồng quay lại nhìn và nhận ngay được Lương, liền mỉm cười gật chào. Lương kính cẩn cúi đầu chào hai má ửng hồng vì sung sướng. Nga bảo Lương :

- Nếu chúng tôi đi bộ về thì anh Lương đi hộ giá cả nhé ?

- Xin vâng. Hân hạnh cho tôi lắm lắm.
- Vậy đi.

Hồng ngập ngừng hỏi :

- Đi bộ thực à ?
- Lại chả thực !

Ba người ra đường. Mấy anh học trò lớn liếc nhìn Lương rồi khúc khích cười, thì thầm nói chuyện. Lương để hết cả tinh thần vào Hồng. Ngoài Hồng ra, chàng không trông thấy gì nữa. Nhưng Hồng thoáng nhận thấy sự chế nhạo của bọn học trò, và nàng nghĩ ngay đến những giờ dài đằng đẳng của Lương trong lớp ồn ào, mất trật tự, giữa một đám học trò hỗn xược tàn ác. Nàng ngược nhìn Lương, thương hại : hai cặp mắt gặp nhau, một luồng điện cảm tình làm đôi mắt Hồng rung động và tim Hồng đập mau.

- Sao chị lại đi về phía ấy ?

Nghe Lương hỏi, Nga cười đáp :

- Tôi cứ quen đường ra chỗ chờ xe điện. Vậy đi bộ thực nhé ?

Hồng có vẻ e ngại :

- Đi bộ... có tiện không nhỉ ?

Hồng quen ở tỉnh nhỏ không bao giờ thấy cái cảnh nam nữ đi song song ở ngoài phố. Chừng Nga cũng hiểu thế, nên bảo bạn :

- Ở Hà thành người ta không dị nghị bép xép như ở Ninh Giang nhà chị đâu mà sợ.

Hồng ngượng với Lương, chữa thẹn, cãi lại :

- Ô hay, tôi có sợ gì đâu. Hay nói cho đúng, tôi chỉ sợ đi bộ về muộn làm anh phán, chị phán phải chờ cơm.

- Chà ! Để anh chị ấy chờ, đói ăn càng ngon.

Tới hồ Hoàn Kiếm, thấy hai thiếu nữ đi chậm lại Lương hỏi :

- Hai chị mỗi chân rồi ?

Hồng lắc đầu :

- Chưa. Nhưng đi thông thả để ngắm hồ.

Nga cười :

- Có chị ở nhà quê ra Hà thành thì thích ngắm cảnh hồ Hoàn Kiếm, chứ đối với chúng tôi cảnh ấy trở nên tầm thường quá rồi.

Lương cãi :

- Thừa chị, không có lý nào thế. Hồ Hoàn Kiếm của chúng ta biến hóa trăm hình vạn trạng mỗi lúc đẹp một khác, không bao giờ ngắm chán mắt được.

Hồng tấm tắc khen :

- Hồ Hoàn Kiếm đẹp thực !

- Vâng, thưa chị, thực là một viên kim cương nạm

trong khối ngọc thúy.

Nga lại cười :

- Thi sĩ không !

Rồi bảo Hồng :

- Xin giới thiệu chị nhà thi sĩ Ba X... thường gửi tác phẩm đăng trên các tuần báo.

Hồng vui vẻ hỏi :

- Sao lại Ba X... ?

- Vì anh Lương ký tên Trois X (XXX).

Lương nhún mình :

- Lúc nhàn rồi làm thơ cho đỡ buồn, chứ thi sĩ thi xiếc gì !

- Anh cũng có khi buồn kia à ?. .. Chiều nay, thứ năm nhàn rồi, hănh anh làm thơ cho đỡ buồn.

- Chiều nay thì tôi không nhàn rồi, vì tôi đã nhận lời đến đánh tổ tôm đẳng ông Phi.

Nga cười vui vẻ, Lương hiểu ý nghĩa cái cười ấy nên cũng cười theo. Những cuộc tổ tôm góp một hai đồng ở nhà ông giám đốc buổi trưa hôm thứ năm và chủ nhật

đã thành một thói quen trong đám giáo sư trường Đông kinh. Và cái vẻ mặt nhanh nhẹn, những cử chỉ ngôn ngữ hồn nhiên sỗ sàng của bà đốc chẳng ai còn lạ ! Buổi dạy học sáng thứ năm, anh em thường hỏi nhau : « Hôm nay Phi có mời anh đến đánh tổ tôm không ? » Rồi họ mỉm cười, cái mỉm cười rất nhiều ý nghĩa.

- Ông thích đánh tổ tôm lắm ?

Lương đang cười, ngừng bật đề đáp lại Hồng :

- Không, tôi có thích tổ tôm đâu ! Nhưng nể ông Phi quá, nên thỉnh thoảng cũng phải nhận lời đến đánh.

- Tưởng không thì trưa nay đưa chúng tôi đi xem phòng triển lãm của anh Gia. Chị Hồng chắc chưa đến phòng triển lãm nhỉ ?

- Chưa.

Lương vội đáp :

- Vậy tôi xin đi với hai chị, tôi cũng chưa xem.

Hồng mỉm cười :

- Nhưng ông đã nhận lời đến đánh tổ tôm...

- Không sao ạ, tôi lại xin kiếu nhé.

Chàng ngả đầu chào hai thiếu nữ :

- Xin tạm biệt, đúng hai giờ tôi lại tìm hai chị.

Rồi không chờ hai người chào lại, hay nói một câu trả lời chàng đi thẳng.

Hồng thì thầm bảo Nga :

- Anh ấy không sợ em anh ấy giận à ?

Nga phá lên cười khanh khách.

VIII

Mãi năm hôm sau Hồng mới về Ninh Giang.

Trong năm hôm ấy, ngày hai buổi Hồng lo lắng chờ nhận thư nhà, lá thư mà nàng chắc chắn sẽ viết toàn bằng những chữ mắng, hay mạt mề. Nhưng thư vẫn không tới và nàng vẫn nán ná ở lại. Đã có lần nàng chua chát nghĩ thầm : «Mình đi vắng thì họ mừng, chứ họ cần gì ! Mình như cái gai trước mặt họ. Họ không nhổ được đi hẳn, thì thỉnh thoảng mình xa họ cũng là tự tạm nhổ đi cho họ ít ngày. Thế thì họ còn mong đợi gì mình mà viết thư viết từ.»

Hồng cảm thấy ngay rằng tư tưởng ấy hơi hỗn xược. Vì dù nàng không có chủ tâm ám chỉ, chữ «họ» vẫn như gồm cha vào trong. Cha nàng, nàng hiểu thấu thâm tâm, và như có tình cảm báo cho nàng biết rằng cha nàng không ghét nàng. Hơn thế, có khi thương hại nàng nữa: «Tình phụ tử ai nỡ !» Nàng luôn luôn tự nhủ thế, và nàng cố ghép một ý nghĩa trắc ẩn, liên tuất, thân ái vào những lời nói rất bình thường, những cử chỉ rất thân nhiên của cha. Bị cha mắng nhiếc tàn tệ, nàng tự an ủi bằng một tư tưởng lâu ngày đã hầu thành như khắc sâu vào khối óc bị thương của nàng : «Thầy mắng mình ở trước mặt cô ta cho cô ta vui lòng và để mình được yên thân». Và nàng ngậm đáp lại cha bằng cái mỉm cười để tỏ với cha rằng mình hiểu cha lắm. Cái mỉm cười ấy,

nhiều khi người dì ghẻ có ác tâm cho là rất khinh mạn đối với ông phán và không ngần ngại, bà bảo thẳng với chồng.

Nhớ lại những cảnh thường xảy ra, Hồng lấy làm ái ngại cho cha. Và khi xa nhà, nàng định ninh sẽ sửa đổi tính nết, sẽ cố nhẫn nhục để khỏi làm phiền lòng cha, để gia đình được yên ổn. Nhưng chỉ những thiện ý mà thôi. Đến lúc gặp mặt người dì ghẻ, lòng căm tức của nàng lại vụt sôi lên sùng sục khó thể dẹp nổi.

Hôm nay, Hồng cũng đương có tâm trạng ấy. Lúc đẩy cửa bước vào trong nhà, nàng bình tĩnh như quên hết những nỗi lo lắng, băn khoăn về cái lỗi đã ở hơn mười ngày trên Hà Nội tuy chỉ xin phép có ba hôm. Nàng tự nhủ : «Chà ! Thì mình bị chửi mắng đã hầu như cơm bữa, can chi còn phải bận lòng. Cứ đem sự yên lặng, nhịn nhục mà đáp lại là hơn hết».

Hồng thản nhiên mỉm cười khi biết cha và dì ghẻ đều ngủ trưa. Mùi chạy ra đón nàng.

Trong lúc sốt sắng sửa đổi cách xử trí đối với mọi người, nàng vui mừng bé bỏng em lên hôn chụt hai bên má.

- Trời ơi, chị thơm quá.

- Thế à, em ?

Rồi nàng nhe răng ra cười. Mai vỗ tay reo :

- Ô ! Răng chị trắng quá ! Chị mới cạo đấy à ?

Hồng vuốt tóc em, ngượng nghịu :

- Ủ chị mới cạo... Răng chị nhuộm vụng quá cạo quách đi cho khỏi cái mả.

Mùi láu lỉnh :

- Không rồi ! Răng chị đen dòn thì có. Cạo thế trông như vợ tây, chị ạ.

Hồng chau mày lườm Mùi :

- Ai bảo Mùi thế ?

- Em thấy mẹ vẫn bảo chị Bình bên bà phủ để răng trắng nhơn như vợ tây. Em thì em thấy...

Hồng ngắt lời hỏi lảng sang chuyện khác :

- Chị Thảo đâu, em ?

- Chị Thảo với anh Tý đi học tư đặng thầy giáo Nhì cơ mà !

- Ủ nhỉ !

Một tiếng kệt cửa ở buồng bên, Hồng quay lại, bà phán rón rén bước ra, mắng con :

- Cái Mùi không đi học bài, đứng đấy mà neho neho mãi.

Bà làm như không trông thấy Hồng, tuy Hồng đã chấp tay chào một câu lí nhí trong miệng.

Bao nhiêu ý định làm vụt biến mất. Chỉ còn lại một lòng căm tức : Hồng đăm đăm nhìn dì ghẻ như để thách. Cái trán bóp lại dưới vành tóc vắn trần mỏng mảnh vì không độn, đôi mắt lim dim không nhìn, như còn ngái ngủ, cặp môi mỏng như căng thẳng ra do một cái văng còi phía trong mồm. Những sự nhận xét hằng ngày ấy nay Hồng càng thấy rõ rệt và ngạo nghệ mỉm cười.

Mùi chạy lại gần mẹ, mách :

- Mẹ ơi, chị Hồng chị ấy cao răng trắng như vợ tây ấy.

Một cái tát kêu in vết bốn ngón tay lên má Mùi :

- Tao đã bảo không được nói động đến nó cơ mà ! Nó làm gì mặc kệ nó, đã hiểu chưa ?

Mùi sợ hãi lảng xuống nhà. Hồng cũng xách va li vào buồng trong. Nàng ngả lưng trên giường nằm nghĩ đến mấy ngày gần đây ở Hà Nội. Một môi tình mới mẻ kỳ dị chiếm lấy cả tâm hồn nàng và khiến nàng lại dừng dừng với câu chuyện vừa xảy ra. Tuy Lương và nàng chưa ngỏ với nhau một lời thân ái, nàng đã coi như hai

người đã ngẫm hiểu nhau rồi : cái nhìn thoáng qua của hai cặp mắt biểu lộ bao tình tứ, và rõ rệt và âu yếm hơn tất cả những lời nói.

Hồng lấy làm lạ rằng một người như Lương mà trước kia nàng ghét được. Có lẽ chỉ vì cái duyên thâm của Lương ẩn trong những cử chỉ vụng về, những ngôn ngữ vụng về. Hồng tin thế, vì nàng chẳng thấy lúc nào Lương dễ thương bằng lúc Lương cuống quýt, lúng túng dưới cái nhìn tươi cười của nàng. Hôm chàng đưa hai thiếu nữ đi xem phòng triển lãm, chàng cố giở hết tài phê bình mỹ thuật của chàng ra để giảng cho biết những cái đẹp của một bức tranh. Nhưng hễ mắt chàng gặp đôi mắt chăm chú của Hồng thì chàng lại im rồi đưa vội hai người đến xem bức tranh khác.

Tiếng quát gọi đầy tớ của bà phán ở phòng khách làm Hồng đứt dòng tư tưởng và nhớ tới thực tại. Hồng đứng dậy lẳng lặng sang chào ông phán vì vừa nghe thấy một cái ngáp của cha xen lẫn trong lời nói oang oang của dì ghẻ. Và nàng quả quyết can đảm nhận lấy những lời quả mắng nghiêm khắc.

Ông phán ngồi ở sập, uể oải vò cái khăn bông trong chậu nước nóng bốc khói đặt trên cái đá gỗ. Nghe tiếng Hồng, ông hơi ngừng nhìn và sẽ gạt một cái rồi thông thả đưa khăn lên vuốt tóc, vuốt râu. Hồng đứng chấp tay, cúi đầu chờ. Nhưng thấy ông vẫn yên lặng, nàng

toan lui vào trong nhà. Ngồi đối diện ông phán cánh tay phải tỳ mạnh xuống gối xếp, bà phán đưa mắt dữ tợn lườm chồng để nhắc ông nói một điều gì. Chừng ông phán hiểu, nên vội hỏi Hồng :

- Mày ở Hà Nội làm gì lâu thế ?

Đã xếp sẵn câu trả lời từ trước, Hồng đáp tron tru, giọng rất bình tĩnh :

- Bẩm thầy, con đi lị mất mấy hôm, chị con giữ ở lại uống vài chén thuốc.

Bà phán như nói một mình :

- Hừ ! Đi lị mà còn cạo răng trắng được !

Ông phán trừng mắt đăm đăm nhìn con :

- Mấy cạo răng trắng ?

Hồng cúi đầu khẽ đáp :

- Bẩm vâng.

Ông phán ném cái khăn mặt vào chậu thau, nước bắn tung tóe cả ra sập :

- Thế thì giỏi thực ! Thế thì mày giỏi thực !. .. Mày cạo răng để làm gì, hừ con kia ? Để đánh dĩ, phải không? Ông quay lại nói với bà phán :

- Ngủ này hồng !. .. Nó đến làm điểm nhục gia phong mất thôi.

Hồng đứng im để mặc cha quát tháo.

- Tao không ngờ mày hư đến nước ấy !. .. Mà cái con Hảo sao nó để mày càn rỡ như thế ông quay lại nói với bà phán :

- Bà cứ để nó về Hà Nội tự do thì có ngày... thì nguy hiểm lắm.

- Tôi giữ sao nổi chị ấy... Giữ gìn cho chị ấy, để chị ấy oán rằng tôi ác nghiệt cấm đoán chị ấy nhé !

- Không cấm đoán để nó trát tro trát trâu lên mặt cho !

Rồi ông thét :

- Muốn sống nhuộm lại răng đi... Mày xéo ngay đùng đứng đấy, gai mắt tao lắm !

Hồng thản nhiên lui vào phòng trong, ngồi lắng tai nghe cha và dì ghẻ bàn tán đến mình. ông phán bảo bà phán :

- Bà xem có đám nào hỏi thì gả phứt đi thôi. Để cái nợ ấy ở nhà, có ngày đến mang tai mang tiếng vì nó.

Bà phán vẫn một giọng cười tàn ác :

- Ông tưởng nó dễ dàng thế đấy. Nó còn kén chọn chứ! Nó phải lấy ông hoàng mới xứng đáng... Hừ, tính chả có, có tướng !

Hồng vội đưa tay lên bịt chặt lấy tai.

Từ đó luôn mấy ngày, bữa cơm nào Hồng cũng bị cha mắng nhiếc, và dì ghẻ nói những câu mỉa mai đau đớn. «Chỉ vì cái hàm răng trắng ! « Hồng nghĩ thầm. Nhưng nàng nhất định không nhuộm lại, dù cha theo lời xúi giục của dì ghẻ, bắt ép nàng làm việc ấy.

Một hôm, Tý bảo Hồng :

- Chị cạo răng trông đẹp lắm. Thế mà thầy cứ bắt chị nhuộm răng đen.

Hồng nhìn em tỏ ý cảm ơn. Rồi hé hàm răng soi gương ngắm nghía, quả nàng thấy vẻ mặt mình xinh đẹp hơn trước nhiều. Nàng cho là dì ghẻ tức tối bởi lòng ghen ghét. Cái hàm răng trắng của Hồng làm đầu đề câu chuyện cho bà phán trong gần một tháng. Mỗi bữa cơm, bà lại nói đến nó, mỗi thứ bảy có khách đến chơi đánh tổ tôm, bà lại gọi chuyện để bàn tới vấn đề răng trắng răng đen. Không muốn mất lòng bà phủ, vì bà ta cũng có con lớn để răng trắng, bà phán nói :

- Để răng trắng cũng phải tùy từng người. Người ta xinh đẹp mà lại giàu sang, có nhiều tiền sắm sửa quần

áo lịch sự thì bộ răng trắng mới nổi, chứ ở cái xó Ninh Giang này mà cũng để răng trắng thì chả còn gì lố lằng hơn.

Nhưng lâu dần, cái hàm răng trắng cũng quen nhìn. Quen cả cái biệt hiệu «Cô răng trắng» mà bà phán đã đặt cho Hồng.

VIII

Bữa cơm chiều vừa xong. ông phán, bà phán sửa soạn vào phủ đánh tổ tôm. Hôm nay thứ bảy, ông phủ đã cho mời ngay từ sáng để nhận chỗ.

Ra đến cửa, bà phán quay lại ôn tồn bảo Hồng :

- Chị ở nhà nhé.

Hồng vui vẻ đáp lại :

- Vâng. Chúc cô hôm nay phát tài.

Bà phán cười thớ lợ :

- Ủ, nếu cô phát tài thì cô sẽ đãi chị hai mươi phần trăm. Gặp vía chị thì thế nào cũng đỏ. Thôi chị ở nhà dạy các em học ôn đi nhé.

- Vâng.

Ông phán ra đường trước, đứng đợi lâu sốt ruột giục :

- Đi thôi bà ! Đừng để người ta phải chờ đến mời lại, bất tiện.

Bà phán đáp vội vàng :

- Vâng tôi đi đây...

Bà quay lại mỉm cười, gật Hồng, rồi mới đi. Cái gật

ấy nếu Hồng hiểu thấu, thì nàng đã chẳng hí hửng quay vào vui vẻ trò chuyện với Tý, Thảo, Mùi. Vì thực sự, lòng tử tế của bà phán chỉ là một mưu sâu, cay độc, tàn ác bằng mấy mươi những lời mỉa mai, gièm pha, vu khống mà bà thả thỏ bên tai chồng.

Ông phán cũng lấy làm lạ về sự thay đổi tính nết và thái độ của vợ đối với Hồng. Ông ngờ rằng đó chỉ là một thời nghỉ phun lửa của hỏa diệm sơn, mà thời ấy còn dài thì rồi lửa, lúc phun lên, phun càng mạnh. Vì thế, tuy ông thâm sung sướng được thấy cảnh gia đình hòa thuận, ông vẫn áy náy lo sợ vẩn vơ. Ông là một người ích kỷ như phần đông các ông gia trưởng, chỉ muốn được sống trong sự bình an êm thấm. Chứ quả quyết của ông thương con hay bênh vợ ! Chí quả quyết của con thì đã tiêu tan gần hết sau bao nhiêu phen đương đầu với cái tính cay nghiệt tự nhiên của vợ và cái tính bướng bỉnh ương gàn của con. Bây giờ ông không dám phân xử một việc gì giữa vợ và con như ngày xưa nữa. Ông chỉ biết mắng át mắng tràn con đi. Mắng là mắng, chẳng cần tìm cớ, chẳng cần phải trái, mắng cho có tiếng mắng, mắng lấy lòng bà phán, mong được bà để cho hưởng chút bình tĩnh.

Trước kia, cũng có lần ông bênh con, bênh không phải vì yêu con mà vì thấy vợ vô lý quá. Nhưng làm thế chẳng ích gì cho ai : Hồng càng bị ghét, nhà càng âm ỉ,

ông càng khổ sở vài nỗi bị vợ dần vất suốt ngày đêm. Dần dần ông hiểu tới công hiệu của sự lặng thinh của sự trung lập, để mặc vợ gào thét, và áp chế con, để mặc vợ trong chốc lát, trút hết lòng căm hờn bức tức ra lời nói.

Rồi chẳng bao lâu, ông phán bỏ cái địa vị trung lập mà vào hẳn phe vợ. «Đó là một diệu kế» ông phán tự phụ nghĩ thầm. Mà quả thực, thấy được chồng bệnh hay biểu đồng tình, bà phán thường đẹp ngay cơn thịnh nộ.

Lần này ông phán không khỏi kinh ngạc về cử chỉ dịu dàng và ngôn ngữ mềm mại của vợ đối với Hồng trong gần ba tháng. Cử chỉ, ngôn ngữ của một người mẹ thân yêu, âu yếm săn sóc đến con chòng một cách cảm động.

Sự thực thì tính bà phán không thay đổi, và bà ta vẫn ngấm ngấm theo đuổi cái chí làm hại.

Chỉ độ một tuần lễ sau hôm Hồng ở Hà Nội về với hàm răng trắng mới cạo, bà đã khám phá được sự bí mật của nàng : nàng yêu. Khi người ta yêu thì người ta chỉ giấu tình yêu được với những con mắt không lưu ý đến mình. Thế mà bà phán thì không những lưu ý đến Hồng, bà còn xét nét Hồng từng li từng tí. Bà thấy Hồng thỉnh thoảng lại thở dài và có lần cả một buổi chiều đứng tựa cửa sổ nhìn vợ vẫn ra sông. Bà mỉm cười tự nhủ : «Con bé này sắp chết rồi, bà sẽ cho chết hẳn».

Ngay hôm sau, bà nói với ông phán sai Hồng đi Hà Nội mua gạch về nấu cao. Hồng sung sướng. Nhưng bà phán còn sung sướng hơn. Chủ tâm bà cho Hồng đi Hà Nội, là cốt Hồng làm lỡ. Bà nghĩ thầm : «Bọn gái hai mươi tuổi đầu đương khao khát tình yêu, lại bị anh chàng trẻ trai Hà thành tán tỉnh thì làm gì mà không chết ? «

Bà ngọt ngào bảo Hồng :

- Cô phải nhờ đến chị giúp việc ấy mới xong. Cô vẫn nói với thầy rằng về việc mua bán thì chả ai ăn đứt được chị.

Hồng im lặng cúi đầu : nàng ngờ rằng dì ghẻ giao phó cho mình một việc khó khăn, để khi mình mua hớ, sẽ có kẻ mà mắng nhiếc. Nhưng cái sung sướng đi Hà Nội làm cho nàng quên hết các điều lo lắng.

Bà phán phân trần với chồng :

- Không phải tôi nói thế để lấy lòng chị ấy đâu. Ông có nhớ hồi năm ngoái chị mua mấy chỉ sâm Hoa Kỳ không ? Thực tôi chưa thấy chỉ sâm nào tốt như thế.

Rồi quay lại bảo Hồng :

- Chị cứ chọn cho cẩn thận, có cần phải ở lại Hà Nội vài ba ngày cũng được.

Bà cười nói tiếp, giọng nũng nịu :

- Có phải không thầy ? Chị ấy có ở lại Hà Nội ba, bốn hôm thầy cũng đừng mắng chị ấy nhé ? Nhé ?

Ông phán cười :

- Vâng, cô ấy muốn ở Hà Nội đến bao giờ cũng mặc cô ấy. Cô ấy về nhà thì cô ấy làm được trò trống gì.

Bà phán ghé gần tai Hồng thì thầm, thân mật :

- Đấy nhé ! tôi xin phép thầy được cho chị ở lâu trên Hà Nội rồi, đấy nhé. Vậy muốn bao giờ về cũng được... chỉ cần chọn kỹ gạc cho tôi, đừng mua hấp tấp mà phải thứ gạc xấu.

Tuy thế, chuyện ấy Hồng cũng chỉ ở Hà Nội đúng ba hôm. Vì ngay trưa hôm nàng tới Hà Nội Hảo đã đến một hiệu quen mua giúp nàng, rồi thúc giục nàng về, lấy cớ rằng sợ vắng nhà lâu «thầy quở». Cái cớ chính thì lại khác. Hảo thấy Lương và Hồng trò chuyện quá thân mật, đi chơi với nhau quá tự do nên lo sợ cho em. Cả Nga cũng không yên lòng, vì nàng tự coi như đã làm môi giới cho tình yêu của hai người. «Lỡ xảy ra chuyện gì, mình sẽ mang tiếng với chị Hảo». Nàng nghĩ thế, và nàng hết sức giữ gìn bạn, không để bạn đi đâu một mình với Lương.

Hôm Hồng về, Nga và Lương tiễn nàng ra tận ga. Hồng định đi ô tô hàng, nhưng Lương vừa khuyên nàng đi xe hỏa thì nàng nghe theo ngay. Nàng nghe theo để khỏi phải trái ý Lương, chứ nàng không cần hiểu rõ tại sao Lương lại khuyên nàng đi xe hỏa. Thực ra Lương không muốn trông thấy nàng chen chúc cùng những người đàn ông trong chiếc xe hàng xếp chặt như nêm. Và lại chàng cho rằng tiễn biệt nhau ở sân ga vẫn có vẻ thân mật hơn : người đi sẽ ghi nhớ mãi mãi cái hình ảnh người ở lại đứng vậy trong khi xe từ từ rời khỏi ga.

Giọt nước mắt đầu tiên của hai người.

Hồng về tới nhà, dì ghẻ mừng cuống cuống. Hồng tưởng chừng bà muốn ôm lấy mình mà hôn. Bà không tiếc lời khen :

- Tôi đã bảo mà, giao cho chị việc ấy thì phải biết. Giá đã rẻ, gặt lại tốt.

Kỳ thực, bà thừa biết rằng chính tay Hảo đã chọn và mua giúp. Bà nghĩ thầm : «Chứ ngữ này thì có ăn ! « Ông phán đương ngủ trưa, bà đánh thức dậy để xem gặt và để nghe những lời khen của bà.

Hai tuần lễ sau, bà nhờ Hồng lên Hà Nội lần thứ ba mua «xa tanh». Rồi cứ cách ít lâu, bà lại tìm ra thức cần phải sắm để sai Hồng đi Hà Nội. Và bà vui mừng thấy

cái mưu kế của mình sâu sắc. Bà tưởng tượng Hồng ra con chuột nhất bình tĩnh, không ngờ vực tiến vào trong cái bẫy bà đã đặt sẵn ở một xó tối.

Nhưng Hảo lò mò đoán thấy cái bẫy ấy. Hơn thế, nàng sợ cả cái bẫy mầu nhiệm mà tạo hóa giương rộng để bẫy những trai gái yêu nhau.

Nàng liền bàn với Nga để tìm cách cứu em. Nàng bảo Nga : «Một là chia rẽ hai người ra, hai là giúp cho họ lấy nhau ngay». Nga cho điều thứ nhất hơi khó thi hành, tuy nàng thực bụng không muốn để cho Hồng lấy cái anh chàng vừa nghèo vừa xấu xí kia mà nàng không ưa. Nàng vẫn khuyên khéo bạn đừng yêu Lương mà uổng đời thanh niên. Hơn thế nàng thường đem mối tình vô lý của Hồng ra chế giễu. Nàng bảo Hồng : «Lòng trắc ẩn là một, mà lòng thương yêu là một không nên lẫn cái nọ với cái kia. Nếu mình yêu người mà mình thương hại, thời khi nào mình không thương hại nữa, tình yêu sẽ không còn : lúc ấy, mình sẽ khổ sở phải sống đời ở kiếp với người mà mình tưởng hoàn toàn đáng yêu, kỳ thực chỉ hoàn toàn vô vị». Nghe bạn nói, Hồng gượng cười và khen cái triết lý cao siêu của bạn.

Còn điều thứ hai thì dễ dàng lắm. Chỉ việc bảo Lương đến hỏi Hồng, rồi vợ chồng Căn nói giúp vào. Hay muốn chóng thành công, Hảo sẽ đứng ra làm mối Hồng cho Lương. Còn gì giản dị hơn ! Còn khó khăn gì nữa

mà phải bàn định.

Hảo và Nga tưởng thế là vì chưa kịp nghĩ đến, chưa kịp nhớ đến lòng nham hiểm của người dì ghê đã giương bẫy và ngồi chờ xem con chuột kia bị tan xác, bà ta không thể nào lại để con chuột ấy đứng ung dung mà ngậm miếng thịt buộc ở trong bẫy. Bởi vậy, bà cố giấu lòng căm tức khi được ông phán cho xem bức thơ của Hảo gởi và giới thiệu Lương và ngỏ ý muốn làm mối Hồng cho chàng. Bà tươi cười bảo chồng :

- Gả bán thì cũng phải biết người biết mặt đã chứ, làm gì mà ông vội vàng cuống quýt lên thế ?

Sự thực, ông phán chẳng hề vội vàng cuống quýt, ông chỉ trình bày mà ông không dám quyết định.

Bà phán nuốt sự căm tức theo nước chè tàu. Chẳng lẽ cái mưu của bà bị phá ? Chẳng lẽ định làm hại lại hóa ra làm ơn ? Người phá cái mưu sâu của bà chỉ có thể là Hảo, là «cái con trời đánh» ấy mà bà vừa ghét và sợ. «Phải rồi nếu không có nó giữ gìn, thì em nó làm gì mà không...» Bà không nghĩ hết câu. Trong mấy tháng bà vẫn để ý ngắm nghía cái bụng của Hồng, và buồn rầu không thấy sự thay đổi.

«Được rồi !»

Ý nghĩ của bà bật lên lời nói. ông phán hỏi :

- Cái gì ? Bà bảo được rồi cái gì thế ?

Bà phán nói chữa :

- Được để xem sao đã. Nếu nên gả thì gả quách.

Ý nghĩ thực của bà chỉ là một sự dọa nạt.

« - Được rồi ? Tao sẽ cho mày biết tay tao ? »

Ngay buổi chiều bà thì thăm mật sai Thảo dò thám Hồng và hết sức làm thế nào lấy cắp được vài bức thư của tình nhân Hồng. Công việc ấy, hôm nay, trước khi vào phủ đánh tổ tôm, bà đã thăm dặn lại Thảo một lần nữa.

IX

Mãi gần mười giờ, ông phán bà phán mới thức dậy, vì tối hôm trước đánh tổ tôm rất khuya ở trong phủ.

Hai người ra ngồi trên sập, và cùng có vẻ mỗi mệt. Nhưng cái mỗi mệt của ông phán chán nản và lặng lẽ. Đầu ông nặng trĩu những ý nghĩ cúi rũ xuống trước ngực. Mớ tóc lơ thơ màu chì bệch, vì nhiều trắng hơn đen, rối tung và xòa xuống mắt, xuống tai. Thỉnh thoảng ông lại há ngoác miệng ngáp một cái thực dài.

Còn cái mỗi mệt của bà phán thì cau có gắt gỏng. Bà ngồi ở mép sập, một chân bở thông, một chân chống, cái cánh tay gầy và cứng uể oải gác trên đầu gối. Đôi mắt trắng và mỏng để lộ đủ các ngón chân, cổ tắt chùn lại và trĩu xuống tới mắt cá. Làn tóc rối vắn vội cái độn trắng hở ra từng mảng làm tăng vẻ mặt dữ tợn của bà lên, khiến bà na ná giống vai vợ quỷ trong các vở chèo.

Bà thườn môi dưới ra đưa mắt lườm nguýt ông phán. Rồi kéo dài giọng, nói :

- Tôi còn nghĩ đến ván bài bạch định bao giờ tôi còn muốn lộn tiết lên bấy giờ.

Ông phán không đáp, yên lặng đưa tay vuốt ngược tóc.

- Quân bát vạn giết người... Mà sao hai cái phỗng; tứ vạn, bát vạn ông lại phá phỗng bát ?. .. Phỗng tứ vạn làm sao ông không phá ?. .. Ừ tôi hằng hỏi ông thế... Bát át vạn vừa rẻ vừa mấy, sao ông không bắt ?

Ông phán cố nhếch mép cười gượng :

- Thì tôi biết đâu rằng bà thật thành bạch định !

Bà phán co nốt cái chân bỏ thông lên sập, đặt nốt cánh tay còn lại lên đầu gối thứ hai, và giọng bà càng kéo dài :

- Ai khiến ông biết, nhưng đánh phải bài thì thôi chứ !

- Biết thế nào là phải bài !

Bà phán đập mạnh bàn tay xuống sập, gắt :

- Thôi mỗi cái ông im đi thì hơn.

Thì ông phán im. Từ đó bà phán tha hồ mà nói, mà bẻ, mà trách, mà phân tách ra từng ván bài đánh thấp của chồng, từng ván bài đánh cao của mình. ông phán chỉ yên lặng mỉm cười.

Giữa lúc ấy, Thảo đến gần bà phán thì thầm và dúm vào tay mẹ một tờ giấy gấp tư. Tức thì bà phán quên hẳn câu chuyện tổ tôm, tươi cười mở giấy nhẩm đọc. Nhưng chữ viết chừng nhỏ và tháu quá, nên bà lần mãi

mới được vài giòng. Bà liền để ông phán ngồi lại với chậu nước đặt trên đá, đứng dậy cùng Thảo đi lên gác. Nửa giờ sau, bà xuống, vẻ mặt hớn hở, khăn áo chỉnh tề. Thấy vợ hết giận, ông mừng rỡ hỏi :

- Bà sắp sửa đi đâu đấy ?

Bà phán cười :

- Ông chóng quên nhỉ ! ông phủ, bà phủ mời ăn cơm sáng, ông không nhớ ?

- Ừ nhỉ ! Nhưng mới hơn mười giờ.

- Mười rưỡi rồi.

- Mười một giờ hơn đến cũng vừa.

- Vâng, thì mười một giờ hơn. Ngồi nói chuyện một lát nữa vậy.

Bà phán đã mở ví đựng tiền rút bức thư ra.

Theo thời trang, bà mới dùng ví tay, tuy bà vẫn mặc áo cánh có túi, và tuy trước kia đã một dạo bà công kích cái «ví đầm» lòn loẹt của Hồng. Nhưng bà lại bỏ thư vào ví, trù trù tự nhủ thầm : «Hãy thông thả ?»

Bức thư ấy của Lương gởi cho Hồng và Thảo đã lấy trộm được và đưa nộp bà ban nãy. Phải, bà cần gì vội

vàng. Khi con mèo bắt được con chuột nhắt, nó có chịu vội vàng cắn chết ngay đâu, nó còn đùa giỡn, còn tung lên ném xuống, thả cho chạy, rồi lại vồ lấy ngoạm se sẽ vào giữa hai hàm răng nhọn, kỳ đến khi nào con vật khôn nạn mệt nhoài không nhúc nhích được nữa nó mới cắn mạnh một nhát vào cho tắt thở.

- Dáng chừng bà nóng gỡ ?

Bà phán đã quên bẵng câu chuyện tổ tôm, nghe chồng hỏi, bà không hiểu ngay người đứng nhìn.

- Ông bảo gỡ cái gì.

- Lại còn gỡ cái gì nữa ! Gỡ món tiền mười ba đồng thua hôm qua, chứ còn gỡ cái gì.

Bà vẫn nghĩ đến con chuột nhắt của bà.

- Chị Hồng ! Chị Hồng đâu ?

Có tiếng Tý ở phòng trong : «Kìa chị Hồng, mẹ đương gọi chị». Nhưng Hồng ngồi lì như không nghe thấy gì. Bà phán mồm mỉm cười, giọng thân mật :

- Chị Hồng ơi, ra cô nhờ nào.

Một tiếng vâng se sẽ... Rồi Hồng rụt rè bước ra. Bà phán sung sướng ngắm Hồng : «Chết với bà chưa ?» Và bà vui vẻ tìm câu để hỏi :

- Chị, các em học có ra gì không ?

Hồng lúng túng, ngập ngừng đáp :

- Thừa cô... các em... học khá đấy ạ.

Muốn Hồng không ngờ vực mưu kế của mình, bà phán đã bảo nàng dạy các em học thêm. Tối hôm trước, Hồng vừa sắp đọc ám tả thì chợt nhận thấy mất bức thư, thành thử nàng loay hoay cặm cụi đi tìm kiếm và các em chờ lâu, sốt ruột bỏ đi ngủ cả. Đó là bức thư cuối cùng mà Lương gửi cho một người bạn thân của nàng, nhờ chuyển giao tận tay nàng. Nhân cha và dì ghé vắng nhà, nàng lấy ra xem lại, vì buổi sáng, lúc nhận được thư, nàng đọc giấu giếm vội vàng, có một đoạn nàng không hiểu Lương định nói gì. Vả lại xem thư người yêu vẫn là một cái thú.

Suốt đêm Hồng không chợp mắt vì bức thư. Nàng ngờ Thảo lấy, vì biết Thảo có tính táy máy và tò mò. Nhưng nàng đã lục soát túi áo, và cạy hòm Thảo ra tìm vẫn chẳng thấy dấu vết gì. Vừa lo lắng, vừa bức tức, nàng bùng mặt ngồi khóc thút thít. Giữa lúc ấy cha và dì ghé ở phủ về : nàng sợ hãi vội tắt phụt đèn vờ ngủ say không nghe rõ tiếng dì ghé gọi cửa.

Luôn một tuần lễ, Hồng sống trong khủng bố. Giữa buổi ăn có khi nàng bỗng ghen không nuốt trôi miếng

cơm vì một tiếng cười ghê sợ hay một câu nói có nghĩa mập mờ của dì ghẻ. Một hôm, bà phán khen Hồng nét na đứng đắn rồi tiếp liền :

- Chứ chả như nhiều cô con gái mất dạy thời nay viết thư cho trai và nhận thư của trai đã không biết xấu hổ thì chớ, lại còn cho là hãnh diện nữa. Hồng cúi gằm mặt xuống để giấu đôi má ửng đỏ, trong khi Thảo và Tý khúc khích cười.

Thấy vậy bà phán lại nghiêm nghị mắng hai con :

- Tao nói thế chúng bay cười à ? Bà lại tát cho vỡ mặt ra bây giờ !

Nhưng một hôm, câu chuyện kín kia bùng ra âm ý, kịch liệt.

Sáng hôm ấy, bà phán dậy trưa xuống nhà thấy Hồng chấp tay đứng bên ông phán : Hồng định xin phép cha đi Hà Nội thăm chị nhưng còn trù trù chưa dám nói. Bà phán cho là cha con thậm thọt với nhau. Tức thì cơn tam bành nổi lên. Chờ chị Hồng vào trong nhà, bà sừng sộ hỏi chồng :

- Nó ton hót ông điều gì thế ?

- Ai ! Bà bảo ai ?

Bà phán càng lộn tiết :

- Lại còn ai ! Cô quý tử của ông chứ còn ai ?

Rồi bà thét :

- Nó kẻ xấu tôi với ông, phải không ?

Ông phán vội cái :

- Không, nó có nói gì đâu ! Mà tôi cũng không biết có nó đứng đấy nữa.

Bà phán ngồi phịch xuống sập và thét càng to :

- À ông lại còn giấu giếm cho con ông ! Nó nói xấu tôi với ông. Nó ton hót với bố nó. Ông phải biết, con ông chẳng tất đẹp gì đâu. Tôi mà không giữ gìn thì nó ểnh bụng ra rồi, còn gì ? .. Ông không tin phải không ? Đây không tin thì bằng có đây.

Bà sấn sổ chạy lên phòng ngủ, và chỉ một phút sau cầm ném vào lòng ông phán bức thư mà Thảo đã lấy trộm nộp bà.

- Đây đọc đi ông sẽ biết con ông tất đẹp, ông sẽ biết con ông trinh tiết, ông sẽ biết con ông đoan trang. Ông phán cau mày, nói khẽ :

- Bà làm gì mà ầm lên thế ? Người ngoài người ta biết chuyện thì còn ra sao !

Nhưng bà phán vẫn không hạ giọng :

- Tôi cần gì người ngoài. Đứa nào xấu thì đứa ấy chịu chứ ! Nó là con ông thì ông xấu lây chứ tôi có đẻ ra nó đâu mà tôi sợ.

Để mặc vợ gào thét, ông phán giương kính ngồi chăm chú đọc. Dần dần, tay ông run lập cập và hai giọt lệ từ từ chảy trên gò má : không biết đó là biểu hiện sự giận hay lòng thương, vì ông không thất một lời, thông thả gấp nhỏ tờ giấy bỏ túi.

Hồi lâu ông mới bình tĩnh, cất tiếng gọi Hồng. Không thấy con ra, ông đi vào phòng trong : Hồng đương gục mặt xuống cánh tay khóc nức nở. Ông đến gần, nghiêng răng lại mắng :

- Hồng, tao không ngờ mày hư đến thế !... Tao không ngờ mày bêu xấu bêu nhục tao đến thế !... Thôi, chết quách đi con ạ ! Sống nhục sống nhã thế thì sống làm gì !

Dứt lời, ông giơ tay tát Hồng một cái thực mạnh và co chân đạp nàng ngã chúi vào khoảng giữa hai cái hòm cưới mà nàng đã sắm để xem về nhà chồng hai năm trước đây. Ở nhà ngoài tiếng bà phán :

- Thôi ông, tôi xin ông đừng đánh nó nữa. Phải dạy bảo con chứ sao lại đánh !

Bà chạy vội vào đến phòng lôi chồng ra. Ông phán vừa thở hổn hển vừa nói :

- Tôi không... ngờ !... Thực tôi... không ngờ.

Bà phán ghé tai chồng thì thầm :

- Đánh nó làm gì cho đau tay. Mặc kệ !

Ông phán, giọng run run :

- Nào có mặc kệ được !

Ngay chiều hôm ấy, cái tin đồn Hồng chim trai đã đi hết vòng thành phố Ninh giang. Và bà y sĩ, bà huấn, thím Phồn, lần lượt đến chơi bà phán để dò la hư thực.

Thím Phồn và bà huấn giữ gìn kín đáo, còn bà y sĩ thì lấy chỗ thân tình ghé tai bạn hỏi thẳng :

- Thực đấy à, bà, con Hồng nó dọa kiếp đấy à ?

Bà phán khéo ứa nước mắt và đáp một câu úp mở :

- Tôi khổ lắm bà ạ, tôi thương hại ông phán nhà tôi quá.

Bà chỉ nói có thế thôi. Mà bà y sĩ cũng không hỏi một câu thứ hai về «việc xấu xa» của Hồng nữa.

PHẦN THỨ BA

I

Nhận được thư của bà phủ, bà đốc đi ngay. Bà thừa hiểu bà phủ tìm về việc gì.

Ở một thành phố nhỏ như Ninh Giang, được biết trước mọi người một chuyện quan trọng vừa xảy ra là một điều tự hào của các bà vô công rồi nghề ngồi chờ những sự thay đổi. Xem báo gặp một tin về hạt Ninh Giang, dù chỉ là một tin rất tầm thường, các bà ấy cũng vui thích, sung sướng, cảm động. Rồi người nọ đến nhà người kia để khoe nhau, tay cầm tờ nhật trình trở vào những giòng chữ đã gạch nét chì xanh, đỏ. Họ bàn tán mãi về việc chiếm lấy thời nhàn nhã của họ. Những người đại lý các báo ở Ninh Giang hiểu cái tâm lý đó – mà ai không hiểu - nên ra công tìm kiếm nhật nhanh tin tức gửi về Hà Nội. Không có tin tức thì bịa đặt ra, phỏng đã hại gì : đó cũng là cách làm hoạt động biết bao đời buồn tẻ.

Vì thế, một dạo vào khoảng sáu tháng trước, cả Ninh Giang đã nhao nhao lên vui sướng về câu chuyện đăng báo : «Cô H. lãng mạn». Cô H... ai cũng đoán biết Hồng. Tác giả dùng chữ bóng bẩy, hoa mỹ để tả cái nhan sắc «nhạn sa, cá nhảy, nghiêng nước, nghiêng thành của cô, khiến chính Hồng đọc tới cũng không khỏi mỉm cười.

Hồi ấy, sau bao nhiêu lời mắng nhiếc của bà phán, sau bao nhiêu bức thư van xin cha của Hảo, ông phán ưng cho phép Lương về chơi để xem mặt. Ông muốn gả quách cho Hồng đi trước là để được êm cửa êm nhà, sau là để tránh những biến cố mà ông chắc chắn sẽ xảy ra. Cái tính nết bướng bỉnh, liều lĩnh của Hồng sẽ rất dễ đưa nàng đến... chỗ đó. Ông không dám nghĩ đến chữ «phá thân», để chữ «truy lạc», nhưng ông nhớ tới những chuyện tình mà ông đã được nghe ở xóm hồng lâu : biết bao con gái tử tế trở nên đào rượu chỉ vì không chịu nổi dì ghẻ ác nghiệt phải bỏ nhà trốn đi. Điều đó ông rất lo cho Hồng. Ông biết Hồng có thể liều đến mực ấy. Chi bằng nhân dịp có thể gả chồng ngay cho Hồng được thì gả phắt đi.

Vả lại gả Hồng cho người Hồng yêu thì sau này Hồng sẽ sung sướng. Tuy ông phán không tha thiết săn sóc đến tương lai con, tuy ông không thương yêu gì con, nhưng chẳng phải khó nhọc, tìm kiếm, nghĩ ngợi mà gây dựng được gia thất cho con, ông cho đó là một cơ hội may mắn.

Dẫu sao, mục đích muốn gả chồng cho con, cái mục đích sâu xa mà ông phán không dám tự thú, mà ông không dám thành thực, can đảm nghĩ tới, vẫn là sự yên ổn gia đình. Xưa kia, khi Hồng còn nhỏ, Hảo đã làm cho ông khổ sở về nỗi không chịu phục tùng dì ghẻ.

Hảo đi lấy chồng xa, ông như trút được khối nặng trên lòng. Nay lại đến lượt Hồng. Thật số ông là số vất vả vì gia đình.

Ông loay hoay mấy ngày đêm để tìm cách, để lập mẹo gả chồng cho con. ông biết bà phán sẽ cản trở việc hôn nhân của Hồng như mấy lần trước, nếu bà không ưng thuận. Vậy cần nhất là làm sao cho bà ưng thuận.

Một hôm ông đánh bạo gọi đến việc khó khăn ấy, sau khi đã khôn khéo nói xấu người vợ qua đời.

- Con Hồng nó giống mẹ nó đấy. Đã dở hơi dở hám chả biết gì lại còn làm bộ làm tịch.

Bà phán im lặng mỉm cười. ông phán nhìn vợ thở dài nói tiếp :

- Không biết bao giờ mới tổng được nó đi cho khuất mắt.

Bà phán vờ không hiểu :

- Việc gì lại tổng cổ cô quý tử đi ? Mà tổng cổ sao được ! Tổng cổ nó, nó kiện cho ngồi tù ấy à ?

Không thấy chồng đáp, bà lại nói tiếp :

- Ông không nhớ ngày nào nó giở luật ra nó bảo tôi rằng : nó con ông thì nó có quyền ở cái nhà này, không

ai đuổi được nó đi đâu.

Ông phán cố giữ cái chau mày, trả lời :

- Thì ai đuổi nó ! Tôi nói tổng là gã chồng ấy kia chứ.

Bà phán phì cười :

- Gã chồng ! gã chồng dễ nhỉ ! Ông tính câu chuyện... bậy bạ của nó đã tung tóe ra như thế, còn ai người ta thềm.

Thấy chồng buồn rầu thở dài bà đổi giọng liền - đổi giọng không phải vì thương hại hay sợ hãi chồng, nhưng vì muốn chồng thực hiểu theo những ý tưởng bà bắt hiểu :

- Vớ lại cũng phải tùy chị ấy chứ !

Bà cười nói tiếp :

- Còn phải xem chị ấy có bằng lòng không đã chứ. Đây, ông coi chị ấy có bằng lòng ai đâu ai chị ấy cũng chê, cũng chối đây đây. Tôi không nói thẳng cháu tôi làm gì... ông giáo gì này... ông phán gì này... anh gì nữa này, cái anh con quan phủ Đông ấy, nó có bằng lòng ai đâu !

Ông phán thở dài. Bà phán gắt :

- Thì đấy, con ông, ông cố mà gả chồng cho nó. Việc gì mà ông phải thờ ngắn thờ dài ? Ông làm như tôi ngắn đón nó không cho nó lấy chồng !

Rồi bà quay đi nói một mình : «Có đem mà gả cho voi ! cho voi nó giầy !. .. Tưởng hãy còn trinh tiết lắm đấy ! hãy còn sạch sẽ lắm đấy ? »

Ông phán đã nghĩ kỹ về phương pháp đối phó với vợ. Ông đã xếp sẵn một câu chuyện để đem ra kể cho vợ nghe. Lần thứ ba ông thờ dài rất nảo nuột rồi ghé gần lại vợ, hạ giọng nói :

- Bà ạ, tôi nghĩ đến danh giá tôi, danh giá bà...

Bà phán lớn tiếng ngắt lời :

- Có danh giá đến ông, chứ tôi, thì can dự gì đến tôi !

- Thì bà hãy để tôi nói đã nào. Phải, chỉ vì tôi nghĩ đến danh giá chúng mình ở nơi tỉnh nhỏ này, chứ nói thì tôi ghét dơ, chả muốn nói đến làm gì. Hôm qua đến tòa nghe thấy ông ký Xương với người loong toong họ bình phẩm chuyện con Hồng chẳng ra làm sao. Mà

họ quy lỗi cả vào tôi... với bà không biết dạy con để nó bậy bạ... Họ cho là vì bà quá nuông con...

Kể thì ông phán bịa đặt rất vô lý, vì một câu chuyện dài dòng như thế, ông nghe sao được rành rọt từ đầu tới

cuối ? Nhưng được phỉnh bà phán sung sướng không còn dịp nghĩ ngợi gì nữa. Bà ngắt lời chồng :

- Ấy ông ạ, ngoài người ta vẫn cho là tôi quá nuông nó. Cả bà đốc, bà phủ cũng bảo thế Kể thì tôi chỉ phải cái hay nói thẳng thôi, chứ thực ra tôi vẫn nuông chiều nó.

Ông phán lại đệm thêm một câu :

- Thì chính vì thế nó mới hư.

Bà phán vờ giận :

- Vậy ra ông qui oán, qui tội cả vào tôi đây. Nuông nó thì người ta bảo... nuông nó, mà có dạy bảo, mắng mỏ nó thì người ta lại bảo ác nghiệt với nó. Còn biết làm thế nào cho vừa lòng thiên hạ ?

Biết rằng tính tình vợ đối với Hồng đã dịu hơn trước nhiều, ông phán liền bàn thẳng tới việc hôn nhân của con :

- Tôi tưởng chỉ có cách này là cứu vớt được danh dự...

- Cách nào ?

- Gả quách con bé cho thằng... thằng Lương, cái thằng viết thư cho nó ấy mà.

Ông phán ngừng lại nhìn vợ, rồi nói tiếp :

- Bà cứ đứng ra gây dựng việc hôn nhân cho hai đứa.

Vì thói quen bà phán nghĩ ngay tới những điều ngoắt ngoáy, giả dối, che đậy, tuy bà thấy bà vụt biến thành một người khác thường, một ân nhân của những kẻ xưa nay vẫn thù ghét bà. Bà ngập ngừng se sẽ bảo chồng :

- Thế cũng được. Để tôi xem... Nhưng ông cứ giả vờ không bằng lòng... Ông làm như nếu không có tôi thì thế nào việc cũng không xong... Nghĩa là chỉ có tôi ưng thuận cho hai đứa lấy nhau.

Ông phán vội mừng :

- Được. Phải đấy.

Sợ chồng ngờ vực, bà phán nói chữa :

- Không phải là tôi muốn mua ơn mua huệ gì với chúng nó. Tôi chỉ cốt chúng nó hiểu rằng không phải tôi có ghét gì chúng nó mà thôi.

Giá lúc bấy giờ Lương và Hồng cũng có mặt ở đấy thì có lẽ bà phán cho phép hai người lấy nhau ngay. Bà sốt sắng muốn làm một việc mà bà chợt nhận thấy rất nên làm nhất bà lại đương bị lòng tự ái, bị những tính tình giả dối huyễn hoặc, những tính tình vụt có và, trong một thời gian dài hay ngắn, khiến ta thành một người

khác hẳn ta.

Nhưng một đêm, chỉ một đêm suy xét điều hơn lẽ thiệt, lại đưa ta trở về những tính tình cũ những tính tình thực của ta.

Đêm hôm ấy, bà phán không ngủ được. Bà trần trọc, hỏi hận rằng đã quá nhẹ dạ, để đến nỗi bị ông phán lừa vào tròng. Bà nghĩ thầm : «Rõ mình thực thà quá, tự nhiên đi giúp cho chúng nó lấy nhau... Không, lấy đưa nào thì lấy, chứ không thể lấy thẳng ấy được ? »

Nhưng đã trót hứa lời thì bà phải giữ lời. Luôn mấy hôm bà bàn định với chồng về việc hôn nhân của Hồng. Rồi tuần lễ sau bà thúc dục ông phán viết thư bảo vợ chồng Căn mời Lương về chơi để xem mặt.

Trưa chủ nhật, Lương cùng Căn về Ninh Giang.

Lúc ấy nhà đương có khách đánh tổ tôm. Vừa thấy mặt Lương, bà phán rú lên cười. Rồi bà bảo bà đốc và nói to để ai nấy đều nghe rõ :

- Người với ngợm ! Tưởng thế nào ! Trời ơi ! thế mà con tôi...

Bà làm như lơ lờ, dừng ngay lại, rồi quay sang hỏi bà phủ :

- Bà lớn không xơi ngũ vạ !

Lương đã hiểu. Chàng cho rằng nếu Hồng thuận lấy chàng là vì thương hại chứ không phải tình yêu. Lòng tự ái và tự trọng làm cho chàng chán ghét hết mọi sự, chán ghét cả Hồng mà chàng thấy tầm thường trong một gia đình tầm thường.

Thế là bà phán lại một lần nữa đắc thắng.

Nhưng Hồng hiểu. Nàng hiểu rằng tương lai của nàng đương bị lung lay vì sự thâm độc của dì ghẻ. Nàng vội viết cho Lương một bức thư dài tới tám trang giấy lớn, kể hết tình cảnh của mình, và cái tâm địa có một không hai của người dì ghẻ. Nàng nhận được thư đáp của Lương, trong thư Lương hứa sẽ cố ở được xứng đáng với ái tình thành thực của Hồng.

Thế rồi, bằng hai tháng không nhận được tin tức của Lương. Buồn rầu, sốt ruột, Hồng không xin phép, bỏ đi Hà Nội. Hai hôm sau trở về nàng bị một trận đòn đau. ông phán vừa đánh vừa tra khảo âm ý :

- Mày đã bày bạ với nó rồi, phải không ?

Hồng không đáp, khiến ông càng ngờ và giờ roi vọt càng mạnh. Chính Hồng cố ý để cha ngờ vực, vì nàng cho may ra nhờ thế mà ông phán bằng lòng gả mình cho người yêu.

Nàng chỉ tưởng tới một điều : thoát ly gia đình, dù

có phải hy sinh danh dự cũng cam. Huống hồ lại chỉ hy sinh danh dự cho người mình yêu ?

Ngày thứ bảy, trên báo Trung Bắc, đăng bài «cô H lẳng mạn, cô H tự do đi lại... với trai».

Từ đó Hồng như người mất linh hồn. Ngày ăn xong hai bữa, ngồi chờ người nghĩ ngợi, hay lên phiên gác đứng hàng giờ nhìn những thuyền buồm nâu qua lại trên sông Tranh.

Buổi tối, tiếng còi tàu thúc giục, tiếng rao bánh giầy bánh giò lạnh lạnh, tiếng cười nói, gọi nhau om sòm của hành khách, tiếng khuân vác huỳnh huych của bọn phu gạo tải hàng, lên tàu hay xuống bến. Rồi tàu đi, đèn báo hiệu từ từ xa dần. Rải rác, nhấp nhô những tia

lửa thuyền nằm ngủ trên dòng nước đen. Và róc rách vỗ mạnh vào bờ những làn sóng mà guồng máy tàu đẩy lại.

Hồng nhìn theo, nước mắt ứa ra ướt má.

Rồi độ nửa giờ sau, chiếc tàu khác lại tới và trong một lúc lại làm huyền ảo cái bến yên lặng. Hồng mong mỗi vãn vợ tương như những tàu ấy có thể đem đến trong lòng nàng một chút hy vọng về tình duyên.

Mùa nước to, dòng sông réo ầm ầm, dữ dội. Có lần

nàng nhớ tới câu chuyện thần sông Tranh cướp vợ ông phủ Ninh Giang. Nàng không tin có chuyện hoang đường ấy, nhưng tự nhiên nàng cũng rùng mình ghê sợ. Đêm đó, nàng chiêm bao thấy thần Tranh hiện lên với bộ mặt hung tợn như mặt tượng Hộ pháp ở chùa. Giật mình thức dậy, nàng khúc khích cười thầm, rồi buồn rầu tự nhủ : «Giá Lương đến đem mình đi».

Cái ý tưởng lãng mạn ấy vẫn vương mãi trong tâm tư Hồng. Và một lần Hồng đã viết cho Lương một bức thư rất nồng nàn, để báo cho tình nhân biết rằng nàng sẽ trốn nhà đi theo chàng. Nhưng thư ấy, trong lúc thân hành đem bỏ tại nhà bưu chính, Hồng lại xé vứt

đi mình như nàng còn đương đo đắn, suy xét, chưa dám quả quyết.

Trong khi ấy người dì ghẻ, biết nàng có lợi, càng mắng nhiếc, khinh bỉ, hành hạ nàng hơn trước. Nàng mặc kệ, chẳng nói lại, cãi lại, hay phản nản nửa câu. Có lần đứng nghe những lời dạy bảo nghiêm nghị của cha, nàng dựa vào khe cửa thiu thiu ngủ. Nàng như không cần gì, không biết gì nữa, không thèm cho sự gì ở đời là quan trọng nữa. Thấy thế ông phán lại tức giận và đánh đập nàng, nhưng ông đánh đập một cái xác không hồn : Hồng không kêu khóc, không van xin, hai con mắt thản nhiên lãnh đạm.

Bỗng chiều hôm trước, Hồng vụt khác hẳn, đổi hẳn thái độ. Như vừa có một luồng điện mạnh chạy trong mạch máu nàng, làm cho nàng trở nên điên cuồng. Ăn cơm xong, bà phán gọi bảo người nhà khiêng bàn, ghé mây ra hè đường để ngồi hóng mát, vì tuy đã gần hết tháng chín mà tiết trời vẫn còn oi nồng như đương mùa hè. Hồng đi qua, nghe thấy trả lời lại rất hỗn : Tôi không phải đầy tớ cô mà cô sai được tôi». Thế là hai người cùng lớn tiếng. Hồng nói những câu mà một lát sau bình tĩnh ngồi nhớ lại, nàng cũng phải cho là quá lão

xược. May cho Hồng, ông phán vắng nhà, nếu không, nàng đã bị một trận đòn.

Nửa đêm ông phán về, bà phán thuật lại tấn kịch xảy ra bằng những lời tức giận và dằn vặt. Hồng vẫn thức và nghe hết câu chuyện om sòm của cha và dì ghẻ. Sau cùng ông phán bảo vợ : «Được, để mai tôi tống cổ nó ra khỏi cái nhà này. Tôi chẳng bố con gì với nó

nữa. Nó bêu xấu hổ tôi nhiều lắm rồi ? «

Hồng nằm cắn mạnh răng lên môi dưới, nghĩ thầm : «Thầy không cần phải tống cổ. Mai con xin từ giã cái nhà này».

Quả thực sáng hôm sau, Hồng viết mấy chữ lại cho cha, nói sẽ không bao giờ trở về nhà nữa, rồi lên ra đi chuyển ô tô năm giờ, lên Hà Nội.

II

Câu chuyện gia đình ông phán Trinh, bà y sĩ không Crành rọt như thế. Bà chỉ rõ một điều : Hồng bỏ nhà trốn đi. Nhưng bà sẽ thêm thất, đặt để cho câu chuyện có đầu đuôi.

Gặp bà phủ, bà không kịp chào nữa, vội nói to :

- Đây bà lớn coi, tôi đã bảo có sai đâu.

Bà phủ chẳng nhớ bà đốc đã bảo thế nào, nhưng cũng khen liều, chùng để bà kia thuật lại ngay cho nghe :

- Vâng, bà lớn thánh thật !

- Con bé tính nết như thế thì thế nào chẳng có ngày theo trai ?

Bà phủ ghé gần lại thì thăm hỏi :

- Hồng nó theo trai thực đấy à, thưa bà lớn ?

- Vâng, nó theo trai.

- Tội nghiệp !

Bà đốc cười :

- Bà lớn có biết nó theo thằng nào không ?

- Không.

- Cái thằng người chẳng ra người, ngợm chẳng ra ngợm, dẫn xác đến một hôm chúng mình đánh tổ tôm ở nhà bà phán ấy, bà lớn không nhớ ?

- Có tôi nhớ ra rồi.

Bà đốc lại cười làm thích chí lắm :

- Thế mới biết con người ta lúc đã say mê nhau thì liều lĩnh chẳng còn sợ hãi gì nữa. Nhưng giá cái thằng chết giẫm kia đẹp trai thì đã đi một lẽ, đằng này nó xấu như ma ấy cơ, thế mà cô ả cũng say mê được.

- Hay thằng ấy nó có bùa mê ?

Bà đốc cười càng dòn :

- Bùa bèn gì ! Con bé nó đã thỏa sẵn thì thằng nào tán mà chẳng chết; cứ gì đẹp, với xấu.

Bà đốc thời còn ít tuổi, có lắm kẻ săn sóc, chiều chuộng phỉnh phờ nên bà đã hiểu thấu cái đức tính tán gái và tâm lý sâu xa của đàn ông.

- Bọn chúng nó thấy gái như mèo thấy chuột cứ lặn vào. Chuột muốn thoát chết chỉ có cách chui rúc vào lỗ.

Bà phủ đồng dặc bình phẩm :

- Xét cho kỹ thì nên luân lý á đông mình vẫn hay. Con

gái phải ở trong gia đình, phải dạy dỗ nghiêm khắc. Cho tự do quá, thế nào cũng có ngày xảy ra tai nạn bất ngờ.

Bà đốc cười phì :

- Bất ngờ ! Bà lớn tính còn bất ngờ gì nữa. Thì tôi vẫn nói với bà lớn rằng con Hồng sớm muộn thế nào cũng theo trai.

- Bà biết thế mà bà chẳng bảo bà phán, để bà ấy giữ gìn.

- Giữ gìn gì ! Nó hư thì cho nó chết. Với lại con bé ấy nó có coi bà phán ra quái gì đâu. Thực là đồ bạc bẽo, bà phán nuôi nấng nó từ khi còn bế ngửa đến giờ, mà nó xử với bà ấygchẳng còn ra sao...

Một dịp cười the thé ở cửa. Hai bà quay lại.

- Kìa, bà Thông !

- Lạy hai bà lớn.

Người mới đến là bà Thanh, vợ ông thư ký sở Thương chánh người trong Nam lấy chồng ngoài Bắc, thời ông Thông còn làm việc ở Sài Gòn.

- Tôi đến đặng bà lớn, người nhà nói bà lớn vừa đi, tôi đoán bà lớn lại đây. Y như rằng.

Bà phủ mời :

- Bà lớn xoi nước.

- Mời bà lớn.

Bà Thông nay đã quen phong tục miền Bắc rồi chứ ngày bà mới về Ninh Giang, ai gọi bà là bà lớn như thế, bà giận liền, coi như người ta mỉa mai mình. Chỉ vì không kêu bà phán Trinh là bà lớn, mà bà đã bị bà kia bắt bẻ rồi thù ghét. Hai bên vẫn còn hiềm khích nhau không đi lại chơi bời với nhau.

- Chừng bà Thông cũng đến hỏi thăm câu chuyện cô Hồng.

- Thừa bà lớn, tôi nghe người ta đồn chị Hồng con ông phán Trinh bỏ nhà theo trai nhưng tôi không tin, chị Hồng ngoan ngoãn thế mà lại...

Bà đốc vốn ghét Hồng, ghét Hồng vì thân và a dua với bà phán Trinh, liền ngắt lời :

- Chưa ngoan đâu, chờ ít nữa đã mới thực ngoan.

Bà phủ cười vui vẻ. Nhưng bà không thuộc ca dao tục ngữ An Nam, nên ngạc nhiên không hiểu, bà đốc đọc luôn :

Không chồng mà chữa mới ngoan,

Có chồng mà chữa thế gian chí thường.

Bà Thông thực thà hỏi :

- Tội nghiệp ! Chị Hồng có chữa ? Chị Hồng chữa hoang ?

- Chưa chữa, nhưng thế nào rồi cũng chữa !

Bà đốc quay sang bảo bà phủ :

- Hay nó có chữa rồi nên sợ hãi bỏ nhà trốn đi ?

Bà Thông bênh vực Hồng :

- Chẳng khi nào lại thế ! Chị Hồng là người có học thức hẳn hoi, không lẽ.

- Không lẽ ! Học dở dang càng bậy ! Bà còn lạ gì những cô tự do róm đời.

- Nhưng bà phán ấy cũng ác nghiệt với chị Hồng lắm kia. Ai chịu nổi được cảnh dì ghẻ con chồng !

Bà đốc nguýt dài :

- Chà ! đèn nhà ai nấy rạng. Bình phẩm làm gì !

Bà Thông phân trần với bà phủ :

- Thừa bà lớn, chính vợ chồng nhà tôi cũng đương chịu cảnh dì ghẻ tai ngược. Nhà tôi càng ở ra người con

hiếu thảo, thì người dì ghẻ càng xui xiểm thầy tôi xử tệ với chúng tôi. Tết mới rồi tôi về sửa cho một trận nên thân...

Bà phủ vẫn không ưa vợ lẽ, thích thú cười hề hề :

- Thế cụ ông có nói gì không ?

- Thầy tôi nói gì ! Thấy tôi vác dao dọa chém tôi. Từ đấy, tôi không về nhà nữa. Giá chị Hồng cứ liệu như tôi thì can chi chị ấy khổ sở, bị áp chế hành hạ mãi.

Bà đốc mỉm cười chua chát :

- Mỗi cảnh gia đình một khác. Bà bỏ nhà thì đi ở với chồng, chứ Hồng mà nó bỏ nhà thì chỉ có thể đi theo trai.

- Theo trai thì theo trai, cần gì !

- Thì đấy, nó theo trai đấy !

Bà phủ buồn rầu nói :

- Sao dì ghẻ lại cứ ghét con chồng đến thế nhỉ ?

Bà đốc thành thạo đáp :

- Bà tính không ghét sao được. Con không phải mình đẻ ra mà chồng mình thương yêu thì bảo mình chịu sao nổi.

- Nhưng ông phán có thương yêu con riêng đâu cho cam.

- Bà biết đâu cảnh gia đình người ta. Con người ta khi nào người ta lại không thương yêu. Mà thương yêu thâm vụng lại càng chọc tức người đàn bà hơn là thương yêu dàng hoàng.

Bà Thông giọng căm giận :

- Chỉ tại ông phán nhu nhược ! Ngày nhà tôi làm việc ở Hải Phòng, chúng tôi có quen biết ông phán Trang. ông ta góa vợ, có bốn đứa con. Sau lấy một người vợ tây giàu xụ. Ông ta hết sức chiều vợ, yêu vợ, nịnh hót vợ nữa. Nhưng hễ vợ đụng đến lũ con ông ta thì phải

biết ! Ông ta mắng nhiếc vợ thậm tệ, có khi đánh đập nữa. Ông ta thường nói : «Những đứa con mất mẹ sớm, đến chúng nó là người dung nước lã mình còn phải thương hại, huống hồ chúng nó lại là con mình ! « Thế rồi vì mấy đứa con mồ côi mẹ ấy, hai bên bỏ nhau. Ông Trang không thềm tiếc bốn năm tòa nhà đồ sộ của vợ.

- Cảm động nhỉ ?

Bà đốc bảo bà phủ :

- Tôi còn lạ gì lão phán Trang, một kiện tướng làng đào mỏ. Hắn bỏ người vợ tây mới được một tháng đã

lấy ngay một người đàn bà góa giàu gấp hai.

Bà Thông nói :

- Nếu thế càng đáng phục.

Bà đốc cười :

- Bà phục cái đức tính đào mỏ ?

- Tôi phục một người ham tiền tài, mà vẫn không vì tiền tài đến nơi ruộng bỏ lũ con thơ mất mẹ.

Thấy bà đốc hần học, tức tố bà Thông, bà phủ liền xoay câu chuyện ra ngả khác :

- Thôi việc nhà ai mặc nhà nấy. Chỉ biết ai chết đi thì người ấy thiệt, thiệt lây cả cho con cái. Chị em chúng mình đừng chết là hơn hết.

Rồi bà hỏi :

- Tài bàn nhỏ chơi một lúc nhé ?

Bà Thông không biết đánh tài bàn đứng dậy cáo từ xin về. Bà phủ liền rủ bà đốc đến thăm bà phán Trinh. Bà tìm bà đốc đến chơi chỉ có việc ấy. Nhưng bà Thông còn ngồi lại, bà không tiện ngỏ lời vì biết bà ta với bà phán không bằng lòng nhau. Bởi vậy bà mới bày ra chuyện mời đánh tài bàn để đuổi khéo bà kia về.

Bà bảo bà đốc :

- Diệ^u k^é đ^ó, bà bi^ết ch^ưa ? H^ễ k^hi n^{ào} mu^ốn t^ống con mẹ Th^ông đⁱ, ch^ỉ vi^ệc m^{ời} nó đ^ánh t^ài b^àn h^{ay} t^ôm.

Hai bà nh^{ìn} nh^{au} c^{ườ}i ng^ắt, v^ì c^ả hai đ^{ều} gh^{ét} bà Th^ông.

III

Lúc mới ra đi, Hồng sung sướng bỗng bật tự ví như con chim xỏ lồng thăng cánh bay vút lên trời xanh. Cảm động và lãng mạn, nàng muốn hô to hai tiếng «Thoát Ly ?» như kẻ tù tội vừa trốn khỏi nơi ngục thất, muốn hét lên hai tiếng «tự do» ? Và nàng nghĩ thầm : «Thôi lần này thì đi hẳn, không bao giờ quay về cái gia đình... «Nàng cố tìm một hình dung từ có nghĩa chua chát để ghép vào chữ gia đình, nhưng không thấy chữ nào đích đáng.

Nàng lại nghĩ tiếp : «chắc thầy khô sở vò đầu, bứt tai khi đọc thư của mình». Và nàng thích chỉ về nỗi đã trả thù được cha. Nàng biết tính ông phán rất sợ hải dư luận : Dầu ông không thương con, ông cũng phải lo cho danh dự của nhà ông. Hồng tưởng nghe thấy tiếng

ông than phiền với người dì ghẻ : «Trời ơi ! có đưa con gái theo trai ! còn mặt mũi nào nữa !»

«Còn dì ghẻ ?» Hồng tự hỏi thế và tự đáp lại bằng một tiếng thở dài. Chắc cái tin nàng bỏ nhà ra đi sẽ là một tin mừng đối với «người đàn bà khốn nạn» ấy. Nhưng nàng cũng đoán biết trước rằng «người ta» sẽ dùng những lời thân thiết giả dối để an ủi cha. Và nàng cười

lên tiếng vì nhớ tới cái vẻ mặt thường làm ra phiền

não của «người ta», tuy sự sung sướng hơn hờ vẫn lộ lộ trên cặp mắt khô khan, trên đôi môi mỏng dính.

Tới đò Mía, trời sáng rõ. Hành khách theo sau ô tô đi xuống phà. Một người đàn bà nhận được Hồng chào hỏi :

- Thưa cô, cô đi Hà Nội ?

Hồng thản nhiên đáp :

- Vâng, tôi đi Hà Nội.

Người ấy là vợ anh chạy giấy ở tòa vẫn thường đến phỉnh hót bà phán. Hồng bình tĩnh nghĩ thầm : «Thế nào chiều nay về, nó cũng thuật chuyện gặp mình để tâng công, nhất khi cái tin mình bỏ nhà đã lan khắp Ninh Giang.»

Hồng mỉm cười như để tỏ rằng mình không chút lo lắng sợ hãi : «Đã nhất định, đã quả quyết đi thì còn cần gì ?»

Ý nghĩ ấy làm cho Hồng càng thêm can đảm, càng có lòng tin ở tương lai. Và nàng xếp đặt một lần nữa cái đời mộng mà nàng đã xếp đặt không biết bao nhiêu lần, trước khi ra đi. Còn gì dễ dàng hơn ! Và có gì là tệ hại đâu, là mất danh dự ! Nàng sẽ đến ở nhà anh Căn, sẽ nhờ Nga báo tin cho Lương. Hai người sẽ lấy nhau,

dù ông phán bằng lòng hay không bằng lòng cũng mặc kệ. Và cần gì phải cưới xin mới lấy nhau được ? Cốt yêu nhau, yêu nhau thành thực là đủ rồi. Mà ái tình của Lương thì nàng không còn ngờ vực nữa.

Cảnh sáng trong một ngày thu bình tĩnh, cái khung cảnh thích hợp với một đời mơ mộng êm ái của Hồng. Màn trời xanh thăm thẳm cao, màu lúa vàng rực rỡ bao la gợi trong trí Hồng cái ý nghĩa ái tình trinh tiết, và cái biểu hiệu gia đình đầm ấm. Hồng say sưa với mùi lúa chín thơm ngát. Và nàng chỉ chực kêu to lên : «Sung sướng quá !»

Nhưng khi xe lửa tới gần Hà Nội, Hồng vụt cảm thấy buồn man mác dần dần thấm vào tâm hồn. Nàng cũng không hiểu tại sao. Có lẽ đó là một sự thường xảy ra, lúc người ta sắp phải quả quyết thực hành những ý định quan trọng. Lúc ấy lòng tin của người ta bị lung lay, người ta không dám nhìn thẳng vào tương lai, và bao nhiêu điều khó khăn hiện ra một cách rất mau chóng.

Hồng nhìn về phía cầu Hà Nội, loay hoay tự hỏi : «Lỡ chị Hảo sợ cho ta mà khuyên ta, ép ta về nhà ? Ta có can đảm quay về Ninh Giang không ? Lỡ Lương không còn yêu ta nữa ? Điều ấy tưởng cũng không lấy gì làm vô lý, vì đã mấy tháng nay ta không nhận được cái thư nào của Lương. Lại điều này nữa : Nếu thầy ta tự ý hay bị vợ lẽ xúi giục làm đơn trình đồn để nhờ nhà chuyên

trách tìm hộ đưa con thất lạc ?»

Nàng mỉm cười nghĩ tiếp ngay : «Ta còn bé nhỏ gì mà thất lạc ! Nhưng nếu thầy ta cứ trình đồn thì ta còn ra cái quái gì !»

Lòng bồn khoăn lo lắng, Hồng đi xe tới nhà Căn. Nàng đã suy tính định trước những câu sẽ nói với Hảo. Nhưng khi gặp mặt chị, nàng luống cuống mất hết trí minh mẫn và tài biện bách. Hảo vui mừng hỏi :

- Em lên chơi đây à ? Lên chơi hay có việc gì ?

Hồng cúi mặt khẽ đáp :

- Em lên chơi...

- Thầy vẫn mạnh chứ ?

- Thưa chị... thầy vẫn mạnh.

Hảo ngắm nghía Hồng :

- Em sao thế ? Trông em xanh quá.

Hồng mỉm cười vợ vẫn :

- Em đi đường hơi mệt.

- Vậy em lên buồng nằm nghỉ.

Không đợi chị giục một lần nữa, Hồng vâng lời xách

va ly lên gác. Tự nhiên nàng sợ hãi và muốn lánh mặt chị, không phải nàng hối hận về việc đã làm, nhưng hiện nàng đương áy náy do dự giữa hai ngã đường nên theo. Một là tìm cách nói dối, giấu quanh để dò ý tự chị. Hai là nói thẳng cho chị biết hết mọi điều đã xảy ra và mọi điều nàng dự định sắp sửa thi hành, nói thẳng rồi nhờ chị giúp.

Trông thấy cái bàn đánh phấn của Nga, Hồng mới kịp nhớ đến người bạn thân mà nàng sắp cầu cứu. Và nàng mở cửa ra bao lơn đứng nhìn xuống đường, mong ngóng, tuy chẳng rõ đã tới giờ tan học chưa.

Nghĩ đến Nga, Hồng lại tưởng tới Lương. Chốc nữa Nga sẽ nói chuyện Lương cho nàng nghe. Và nàng cảm thấy không bao giờ nàng yêu Lương bằng lúc này.

Nàng bỗng có tư tưởng âu yếm, muốn gặp Lương, muốn nhìn thấy mặt Lương ngay. Nàng liền vào trong nhà giở gương và phấn ra sửa lại nhan sắc : Lương sẽ thấy nàng xinh đẹp lộng lẫy nữa. Nàng đã quả quyết, bỏ nhà theo Lương thì cuộc gặp gỡ này quan trọng

lắm. Một chút ngần ngại, một chút do dự của Lương có thể làm đổ cả tương lai.

Trang điểm xong nàng mở va ly lấy cái áo đẹp nhất ra, cái áo đẹp nhất ra, cái áo nhung đỏ may kiểu mới mà

ở nhà không bao giờ nàng dám mặc, cái áo thắt đáy và nở ngực, khiến nàng trẻ hẳn đi mấy tuổi. Lâu nay nàng vẫn có cảm tưởng rằng nàng già : «Hăm ba rồi, còn gì!» Những người bạn xưa của nàng, và kém tuổi nàng nay đã có chồng cả, và có con nữa.

Nàng mỉm cười nghĩ thầm : «Cái đó chẳng quan hệ gì. Sự quan hệ là làm thế nào chóng thoát ly được cái gia đình ăn gửi nằm nhờ». Nàng vui sướng vì vừa tìm được một hình dung từ «ăn gửi nằm nhờ» thích hợp với cái gia đình của nàng hay đúng hơn, với cái gia đình của

ông phán và người dì ghẻ.

Ngắm nghía trong cái gương đứng mới mua của Nga, nàng thấy nàng vẫn xinh tươi. Và nàng không khỏi có lòng tự cao rằng nhan sắc của nàng ít ra cũng xứng đáng với tình yêu nồng nàn và chân thực của Lương.

Mắt nàng bỗng để tới chùm chìa khóa cắm ở cánh cửa tủ :

«Chị Nga lơ đãng đến thế thì thôi ?» Nàng tò mò mở tủ ra lục lọi. Một bức ảnh vút trong một ngăn kéo, lẫn với những mụn giẻ rách. Nàng lôi ra xem thì đó là bức ảnh chụp của giáo viên trường Đông Kinh. Bức ảnh ấy mọi khi nàng vẫn thấy lòng trong khung treo ở tường, nàng không hiểu sao nay Nga lại tháo ra bỏ vào xó tủ.

Và nàng mỉm cười : «Hay Nga có chuyện gì bất bình với một anh chàng nào đứng trong ảnh ?»

Hồng hơi ghen hơi tức khi thấy Lương đứng bên Nga. Mọi lần, nàng không để ý tới điều đó nhưng hôm nay trong lúc bỗng bột yêu Lương, nàng bỗng ngom ngóp lo sợ có người chiếm đoạt mất chàng. Nhưng nàng nhận thấy ngay rằng mình trẻ con, và vội vàng đóng khóa tủ lại, bỏ chìa khóa vào túi bước xuống thang gác.

Hảo ngược nhìn lên hỏi :

- Em đi đâu đấy ?
- Em đi đón chị Nga.
- Cô ấy sắp về đến nhà, em còn đi đón làm gì.

Hồng vui mừng cười đáp :

- Thế à chị ? Em cũng chẳng biết mấy giờ nữa.

Hảo nhìn đồng hồ treo :

- Mười một rưỡi rồi, em ạ.

Hồng vợ vẫn nhìn ra đường :

- Vâng, thế có lẽ chị Nga cũng sắp về, cả anh Căn nữa. Nhưng em cũng đi lững thững hễ gặp giữa đường thì cùng về.

Thấy em có vẻ mặt hân hoan, Hảo mỉm cười khẽ gật :

- Thôi cũng được. Vậy em đi nhé.

Rồi Hảo chạy vội xuống nhà bếp bảo người nhà đi mua thêm thức ăn.

Quả thực, mới tới trại lính Khố xanh, Hồng đã gặp Nga. Nghe tiếng gọi, Nga quay lại rồi vội vàng xuống xe, đi bộ với Hồng. Thấy Nga không vui đùa như mọi lần, Hồng hỏi :

- Độ này chị không được mạnh ?

- Vâng tôi hơi mệt...

Rồi như tìm câu nói, Nga ngập ngừng hỏi :

- Chị... về chơi ?

- Vâng, tôi về chơi... Chốc nữa tôi nói chuyện... lời thôi lắm, rắc rối lắm...

Nga dăm dăm nhìn bạn :

- Lại... người dì ghẻ.

- Vâng.

Hồng lảng ngay qua chuyện khác, hỏi thăm Nga về việc dạy học, về việc nhà trường. Nàng cốt ngại chuyện

Lương, nhưng hình như Nga cố tránh. Chẳng được, Hồng phải hỏi thẳng :

- Anh Lương vẫn dạy cùng trường với chị đấy chứ ?

Nga quay đi trả lời khe khẽ :

- Vâng.

Hồng chau mày ngẫm nghĩ : «Quái, chị ấy có tình ý gì mà coi như bẽn lẽn mỗi khi nói đến anh Lương ? » và nàng nhìn thẳng vào mắt Nga hỏi :

- Lâu nay anh Lương có đến chơi... với anh Căn không ?

- Không.

Hồng lo lắng :

- Tôi hỏi câu này chị đừng cho là tò mò nhé ? Hình như chị với anh Lương giận nhau ?

Nga thở dài :

- Có thể.

Rồi nàng buồn rầu bảo Hồng :

- Thôi đừng nói chuyện đến anh Lương nữa. Anh ấy bây giờ tệ lắm... Chẳng đáng được chị thương yêu đâu.

Hồng tái mặt đi, dừng bước yên lặng nhìn bạn, Nga kinh hoảng nắm lấy tay nàng, ghé tai thì thầm :

- Về nhà nói chuyện...

Từ đó, Hồng như thấy mọi vật nhảy lộn trước mắt, và nghe những tiếng huyền não vang động trong tim, trong óc. Nàng phải bám vào cánh tay Nga mà đi.

Về đến nhà. Hồng bước qua cửa hàng, chẳng để ý đến một ai. Mỗi lúc cần hỏi, nàng mới kịp chào. Rồi vúi chặt lấy tay vịn, nàng lần từng bậc lên thang gác.

IV

Hồng ngồi yên lặng, chú hết tinh thần bào câu chuyện của Nga. Khi Nga ngừng kể, nàng thét lên cười như một người điên.

Nhưng nàng cũng chỉ biết nay Lương cùng ở với một gái nhảy mà, đối với anh em bạn, chàng coi như một người vợ, tuy không có cưới cheo gì hết. Nàng có hiểu đâu rằng vì đau đớn, vì phản uất mà Lương sinh ra chơi bời rồi say mê người vũ nữ.

Hôm ở Ninh giang về, Lương phải cố trấn tĩnh mới giữ được không rơi lụy giữa đám hành khách quê mùa trên ô tô chợ.

Tối Hà nội, Lương đi ngủ liền. Thiện vừa giận vừa tức anh vì anh đến nhà Hồng mà chàng rất ghét, nên anh về, Thiện chẳng buồn hỏi một câu.

Khi nghe thấy tiếng thở dài não ruột của anh, Thiện mới biết rằng anh chưa ngủ, và đoán anh đương có sự đau đớn. Thiện liền hỏi :

- Anh sao thế ?

Lương đáp lại bằng một tiếng thở dài thứ hai.

Rồi không thể chôn sâu sự phiền muộn trong lòng, Lương ngáp ngừng thuật lại cho em nghe hết mọi điều

đã xảy ra ở nhà ông phán Trinh. Thiện sung sướng muốn cười phá lên, nhưng cố làm mặt buồn rầu an ủi :

- Anh cứ tưởng thế thôi đấy, chứ ai người ta lại cười vào mặt anh như thế ?

Lương, giọng ướm đầy nước mắt :

- Còn tưởng gì nữa !

- Biết đâu người ta không cười vì một nước bài đánh thấp.

Lương mỉm cười chua chát vì lời nói ngây thơ.

- Còn câu của bà phán, dễ thường em cũng cho vì một nước bài đánh thấp ?

Và chàng cười to để giấu cảm động.

Ngồi suy nghĩ một lát, Thiện ôn tồn hỏi Lương :

- Anh có ngờ rằng họ bàn mưu lập mẹo với nhau để phá việc hôn nhân của hai người không ?

Lương chợt tỉnh :

- Ủ, có lẽ... bà phán... chứ ông phán thì chắc không khi nào.

Thiện nói với anh những lời dịu dàng và âu yếm để cố làm cho anh quên người yêu. Nhưng Lương quên sao được Hồng ? Chàng cố cho rằng chàng lầm về thái độ, về tính tình của bà phán đối với chàng. Nhưng sau khi đọc bức thư của Hồng, chàng không còn ngờ vực gì nữa, và chàng lại biết hơn một điều : bà phán là dì ghẻ chứ không phải là mẹ Hồng.

Biết thế phỏng có ích gì ! Dù người ta là mẹ hay là dì ghẻ, chàng cũng không lấy được Hồng, vì cứ theo lời Hồng viết trong thư, thì ông phán, cha nàng để hết quyền bính trong tay người vợ. Mà người đàn bà ấy không ưng gả Hồng cho chàng, bắt chồng không được gả Hồng cho chàng và trước mặt chàng đã thốt ra những lời độc địa, đau đớn, có thể giết chết người ta được, chứ đừng nói tống cổ người ta đi vội.

Không, chàng không thể tự hạ cầu cạnh Hồng nữa, chàng không thể nhớ tiếc người ấy nữa.

Nhưng chàng cũng phúc đáp thư Hồng để tỏ hết lòng hy vọng, chờ mong. Thư sau của Hồng cho chàng biết rằng từ nay Hồng không được phép đi Hà nội nữa. Hồng dùng hết những chữ trào lộng nặng nề, để tả chân dung hình thức và tinh thần của người dì ghẻ, của người đàn bà thô bỉ, kiêu cách tàn ác, ích kỷ.

Lương lại phúc thư an ủi Hồng khuyên Hồng nên cố nhẫn nại. Giá Lương đem câu ấy tự khuyên mình thì đúng hơn, vì lòng tự cao tự đại của chàng đã bị tay người đàn bà kia đâm một nhát thương sâu, một nhát thương không bao giờ hàn được. Mỗi khi chàng nhớ tới Hồng, nhát thương ấy lại đau trội lên. Mà chàng nhớ tới Hồng luôn.

Đề quên, chàng theo anh em đi chơi, đi nhảy, đi hát. Rồi chẳng bao lâu chàng say mê Yến, người có cái dung nhan na ná giống Hồng, khiến buổi gặp mặt đầu tiên chàng gọi đùa : «Hồng của anh», Yến lại giống Hồng về gia cảnh : cứ theo lời nàng than thở thì gia đình nàng cũng tan nát vì người dì ghẻ. Không chịu nổi sự áp chế hành hạ, Yến đã phải bỏ nhà, liền dần thân vào nghề gái nhảy. Lương tin ngay và cho ngay nàng nhập hội với mình, hội «bị tai nạn dì ghẻ tàn ác và mất dạy», cái tên hài hước mà chàng đã đặt ra từ lâu.

Vì Hồng, vì nghĩ đến cưới Hồng, Lương đã chăm chỉ dạy học và đã xin được dạy thêm giờ, mỗi tháng kiếm nổi ngoài trăm bạc. Chàng lại ăn tiêu cần kiệm nên để dành được món tiền năm sáu trăm bạc. Nay cho việc cưới Hồng không thể có được nữa, chàng liền dùng món tiền kia trả nợ chủ cho Yến và thuê nhà sắm đồ đạc cùng ở với nàng. Thấy thế, Thiện buồn rầu đến trọ một nhà quen và xin đi dạy học, vì chàng đã đậu bằng

thành chung.

Trong khi ấy, Lương vẫn nhận được thư của Hồng, và vẫn phúc đáp những lời tha thiết, yêu đương. Thực ra không bao giờ chàng quên được Hồng. Với Yến, chàng chỉ sống những ngày tạm bợ, chàng chỉ hưởng chút tình yêu tạm bợ. Nhưng cái tình xác thịt ấy đã thành thói quen khó lòng mà rời bỏ được. Vì thế, mỗi khi nhận được thư Hồng, chàng lại hồi hận muốn lìa Yến ra, nhưng hôm sau, chỉ hôm sau, đâu lại hoàn đấy.

V

Thấy Hồng cười vui vẻ, Nga cũng vui vẻ cười theo. Nàng mừng rằng bạn đã quên Lương và nàng nghĩ thầm : «Muốn được người ta thương nhớ lâu ngày hay mãi mãi, tất phải đẹp trai hay ít ra cũng có tài lỗi lạc. Lương thì đã xấu người, lại tầm thường ? Chẳng qua Hồng chỉ cảm động khi nghe câu chuyện cảm động của Lương, và có chút cảm tình mà hai người đều tưởng lầm là tình ái».

Để bạn quên hẳn Lương, Nga bắt đầu nói xấu chàng, thuật những hành vi gàn dở, những cử chỉ và ngôn ngữ dớ dẩn của chàng, Hồng nghe chuyện, cười chảy nước mắt.

Bữa cơm sáng Hồng ăn rất ít, nói vì đi đường mệt nhọc. Uống nước xong nàng từ biệt anh chị, bạn, đi chơi một lát. Nga ngờ Hồng đến tìm Lương và sợ sẽ xảy ra chuyện lôi thôi, liền bảo :

- Chị chờ tôi đi với.

Hồng trù trù đáp :

- Vâng, càng hay. Vậy chị đợi tôi một tí nhé. Tôi chỉ chạy lại đằng này độ dăm phút thôi.

Dứt lời, nàng vội vàng đi ngay. Nhưng mười phút sau vẫn không thấy nàng về. Nga đã hơi lo lắng, tưởng mình ngờ vực không sai. Nàng chột nghĩ ra và mỉm cười «Hong đến nhà Lương sao được ! Chẳng những không ai rõ bây giờ anh ấy ẩn ở xó nào, mà đến nơi ở cũ của anh ấy, chị Hong cũng không biết nữa. Thế thì gặp sao được anh ấy ? »

Quả thực Hong không tìm gặp Lương. Nàng cũng không nghĩ đến Lương nữa. Nàng chỉ nghĩ đến nàng, đến tình cảnh nàng, đến số phận nàng. Lòng chán nản đối với hết mọi sự ở đời đã lên đến tột điểm, nó đã hiện ra trong cái cười đau đớn của nàng mà Nga cho là cái cười vui vẻ vô tư lự Trong một giây, nàng cảm thấy nàng trông thấy rõ ràng việc mà nàng định làm, mà nàng quả quyết sẽ làm, mà nàng cho thế nào cũng phải làm : tự tử.

Ra ngoài đường, Hong càng quả quyết với ý định ghê gớm của mình. Bây giờ nàng không bối rối nữa. Tâm hồn nàng trở nên bình tĩnh. Muốn không do dự nhút nhát, sợ hãi, nàng ôn lại cái đời dĩ vãng và hiện tại của nàng, cái đời mà nàng cho không đáng sống, cái đời đầy đọa khổ sở không ai có thể tưởng tượng được.

Nàng nhớ lại hết mọi sự lỗi thời xảy ra trong gia đình nàng, từ ngày nàng bắt đầu biết ghi nhớ. Không một hành vi nào của dì ghẻ nàng thấy có ngụ một chút cảm

tình với nàng. Không một lời thành thực, chứ đừng nói âu yếm tử tế. Toàn những sự thù hằn nhỏ nhen, những lời bóng gió, nhiec móc. Giá được cha thương yêu, thương yêu thâm vụng thôi ? Nhưng tìm mãi trong trí nhớ nàng chỉ thấy cha lãnh đạm nếu không a dua với dì ghẻ mà mắng chửi, đánh đập nàng. Chung quanh hai người ấy, hai vai chính của tấn thảm kịch gia đình lại còn mấy đứa em ngang ngạnh, tai ngược, những quân do thám.

Thực là một cái địa ngục ?

«Thà vào ngồi tù, thà dán thân vào nơi hồng lâu, thanh lâu còn hơn quay về cái gia đình ấy ? «

Hồng mãi suy nghĩ không lưu ý tới mọi người, mọi vật chung quanh, khi qua đường Tràng Tiền để sang phía hồ. Một cái ô tô tấn còi điện inh ỏi mà nàng cũng không nghe thấy gì cứ việc nhìn thẳng tiến bước. Xe hăm bánh, tiếng kêu rít lên rồi chúc đầu vào thành hè trước dãy bụi của những hàng hoa. Người Pháp lái xe quát mắng âm ý. Hồng quay lại mỉm cười vợ vờ rồi thản nhiên đi vòng ra bờ hồ. Một cô bán hoa, vẻ sợ hãi còn lộ trên nét mặt, dăm dăm nhìn Hồng, nói :

- Tí nữa thì mất mạng nhé !

Một người đàn bà khác nói tiếp :

- Gặp phải tay lái non không hãm kịp thì còn gì !

Hồng vẫn mỉm cười, khởi hài đáp lại :

- Thì chết, chứ còn gì nữa !

Người kia cũng cười :

- Thực cô còn tốt số đấy !

Hồng vừa bước mau vừa lẩm bẩm : «Tốt số ! Nếu nó nghiền chết mới là tốt số !...»

Nàng bật cười nghĩ đến câu chuyện một người muốn tự tử mà nghèo quá không xoay được tiền mua dây thừng hay thuốc độc. Và nàng bình tĩnh quay về với cái chết đã dự định, đã quả quyết dự định. Một thiếu niên đến gần nàng cất mũ chào rồi hỏi :

- Thưa cô, có việc gì không ?

Hồng quay lại nhìn, lộ vẻ khó chịu :

- Cảm ơn ông, tôi không sao cả.

- Thưa cô, cái thằng ấy mất dạy quá. Đã suýt đè chết người ta không biết xin lỗi thì chớ, lại còn thốt ra những lời thô bỉ ! Nhất lại đối với một thiếu nữ.

Hồng yên lặng, đi thung thính, người trẻ tuổi vẫn theo bên, nói tiếp :

- Thưa cô, tôi toan lại cho nó một bài học, thì nó vội cút mất !

Hồng không thể giữ nổi cái mỉm cười, vì thấy người kia mảnh khảnh, bé nhỏ, chỉ gần bằng nửa người Pháp lái xe. Và nàng nghĩ thầm :

«Chẳng rõ bài học ấy là mấy câu vần vơ hay là một quả đấm ?» Chùng cho cái mỉm cười của Hồng có ngụ chút tình cảm, người trẻ tuổi đi gần lại hỏi :

- Thưa cô đi đâu bây giờ ?

Hồng chau mày yên lặng rảo bước. Người kia hiểu, đứng lại rồi gọi xe mặc cả đi thẳng. Hồng thở dài quay nhìn sang phía hồ, và chợt nhớ tới buổi gặp gỡ lần đầu của mình với Lương, ở bên hồ này, giữa ngày hội Sinh viên. «Thực con người tệ bạc ! Đồ nhờn nặn ! thế mà còn dám cứ viết thơ mãi cho mình ?»

Nàng không ngờ, không thể ngờ một người yêu nàng như Lương mà lại quên nàng chóng thế được. Và nàng đoán chắc người vũ nữ hiện ở với Lương xinh đẹp lắm.

Hồng trả lời lại cái ý nghĩ đó ngay : «Lương thì xinh đẹp gì mà sao mình cũng yêu !» Nàng cố nhớ lại nét mặt Lương, tưởng tượng ra hết những cái xấu của Lương để không yêu Lương nữa, để ghét Lương. Vả sự thực, nàng yêu Lương không phải vì cảm cái vẻ khôi ngô tuấn tú

của chàng. Nàng yêu Lương là do một sự huyền bí hiện ra ở một phút, một giây trong tâm hồn nàng, có lẽ do số mệnh. Thì nay cũng vì số mệnh mà hai người không yêu nhau nữa, hay đúng hơn, Lương không yêu nàng nữa : «Ồ đời, trăm sự chẳng qua là do số mệnh cả !»

Ý nghĩ ấy đưa bình tĩnh vào trí não nàng, không phải sự bình tĩnh thản nhiên khi nàng quả quyết đi tìm cái chết, nhưng sự bình tĩnh kết quả của luân lý, của lẽ phải. Bây giờ nàng thấy cái chết của nàng vô lý. «Con người ấy không đánh được ta vì hấn mà chết».

Sự sống dần dần tràn ngập tâm hồn và nàng thấy một lúc một xa cái chết. Mỗi bước của nàng như đưa nàng gần tới sự giải thoát. Nàng nhìn rừng cây lá lăn tăn, mùa thu đã nhuộm sắc vàng, thấy một vẻ đẹp êm dịu. Xe điện qua, cái cần sắt hút lấy sợi dây đồng, tiếng kêu chun chut như tiếng hôn của hai cặp môi âu yếm. Những thiếu nữ xinh tươi hơn hờ nói cười và nhìn nàng bằng con mắt đầy tình cảm.

Đời vui lắm ! Mà đáng sống lắm !

Và Hồng chợt có ý tưởng sợ chết. Một ý tưởng thoát qua, lơ mờ.

«Thôi, bây giờ ta quay về nhà». Hồng định nghĩ : «về nhà anh Căn», nhưng hai tiếng «về nhà» trong tâm tư

nàng gọi ra một ý nghĩa khác hẳn : Nàng nhớ đến nhà nàng ở Ninh Giang.

Về nhà ? Về bằng cách nào ? Liệu có về được nữa không ? Bao nhiêu câu hỏi khó trả lời ! Hai chân Hồng run không bước vững. Cách đây một quãng có cái ghề xi măng. Hồng đi lại ngồi nghỉ, quay nhìn ra hồ. Nàng bỗng để ý đến hàng cây xoan tây rủ lá xuống mặt nước. Ngày nàng còn đi học, một chị bạn lớn tuổi có bảo nàng rằng những nơi có người chết đuối hay tự tử cành cây bao giờ cũng nằm rạp xuống như bị hồn người thiệt mạng hút lấy.

Hồng lại nghĩ đến cái chết.

Nàng đứng dậy, tới vịn thân cây xoan tây, thân nhiên ngấm làn nước xanh giống như nước lá dành dành mà người dì ghẻ thường ngắt để đắp lên mắt đau. Bất giác, nàng rung mình lắm lắm : «Thà chết chứ không thể nào lại quay về sống bên cạnh người dì ghẻ ấy được.» Tâm linh nàng thì thầm bảo nàng : «Chỉ việc nhảy tòm một cái xuống hồ. Thế là xong». Nhưng lẽ phải, hay đúng hơn, cái lẽ phải nhút nhát cũng thì thầm khuyên nàng : «Đừng ! Vì nhảy xuống cũng không chết được. Người ta sẽ vớt lên ngay ! » Hồng ngoái cổ ngơ ngác nhìn từng bọn người rầm rập qua lại.

Nàng thờ dài trở về chỗ cũ : «Ta sẽ chết. Vì chết là hết». Những tư tưởng về linh hồn, về xác thịt lộn xộn ở trong đầu nàng. Nàng tin chắc rằng có linh hồn và linh hồn người ta sau khi chết sẽ hiện về dương gian. Vậy nàng phải chết và sẽ hiện hồn về mà bóp cổ, mà hành hạ người dì ghẻ. ý nghĩa ấy làm cho Hồng vừa sung sướng vừa buồn cười.

Bây giờ chỉ còn tìm xem nên chết bằng cách gì và chết ở đâu. Quanh hồ Hoàn Kiếm, nàng thấy khó lòng mà chết được, vì ở đó người qua lại suốt ngày đêm. Xưa nay biết bao kẻ gieo mình xuống hồ này, nhưng đã mấy ai thoát nợ đời ? Vậy tất phải đến nơi khác, hồ Tây hay hồ Trúc Bạch chẳng hạn.

Trong lúc sốt sắng, Hồng đứng ngay dậy gọi xe lên đường Cổ Ngư. Nhưng tâm hồn lười biếng, nàng, vẫn như dán xuống ghế. Rồi nàng lại loay hoay nghĩ tới tình cảnh của nàng. Nàng nhận thấy sống cũng khó khăn như chết. Đã viết thư để lại nói đi không về nhà nữa, chẳng lẽ bây giờ lại quay đầu về, lại vác mặt về ! Ê chề lắm ! «Người ta» sẽ coi nàng ra cái gì ? «Người ta» sẽ khinh bỉ nàng đến đâu ? «Người ta» sẽ hành hạ nàng hơn trước. Thế thì chết là phải lắm rồi, còn do dự gì nữa !

Hồng vịn ghế đứng dậy. Người nàng lão đảo. Đầu nàng nhúc nhối ở hai thái dương. Nàng gọi liêu : «Xe !» Một anh phu đặt cang lên rìa hè. Hồng hỏi ngớ ngẩn :

- Anh có đi không ?

- Thưa cô có.

Hồng tưởng trả rẻ để anh phu xe từ chối :

- Sáu xu lên đường Cổ Ngư.

- Xin cô tám xu.

- Sáu xu anh kéo thì kéo, không thì thôi.

Anh kia nhè nhằng :

- Xin cô bảy xu thôi. Cô ăn tiêu về nhiều, làm gì một đồng xu.

Hồng gắt :

- Không, tôi chỉ trả sáu xu. Anh không kéo thì đi đi.

Nhưng nàng kinh ngạc, sợ hãi biết bao, khi nghe anh xe trả lời :

- Vâng, mời cô lên.

VI

Hồng cô không nghĩ nữa để khỏi loay hoay với những câu hỏi thăm : «Chết bằng cách gì ? Bao giờ chết ? Chết ngay hay thông thả để suy tính kỹ đã ? Liệu có chết được không ? » Nàng nhìn những cửa hiệu, nhìn những người đi trên vỉa hè, nhìn những biển hàng kẻ chữ Pháp, chữ Nam hay chữ nho, để hết tâm trí vào cuộc đời hoạt động náo nhiệt ngoài phố. «Còn cái chết, chốc nữa hãy bàn đến». Nhưng ý nghĩ bạo dạn này chẳng trấn tĩnh được lòng nàng, vì nó lại kéo nàng về giống tư tưởng hắc ám.

Nàng áy náy quá, sốt ruột quá, toan xuống xe, trả tiền rồi đi bộp, đi thực nhanh, cho toát mồ hôi ra, cho thực mỗi chân. Nhưng nàng vẫn không quyết định. Nàng không còn trí quả quyết nữa. Đến vườn hoa hàng Đậu, nàng bỗng rùng mình, do dự, lo sợ. Nàng không hiểu tại sao, và cũng không rõ lo sợ cái gì. Bất giác nàng kêu :

- Đồ !

Anh xe dừng vội, quay lại hỏi :

- Cô xuống đây ?

Hồng trù trù đáp :

- Thôi... cũng được 1

Anh kia định đặt cang xe xuống rìa đường thì nàng lại giục :

- Đi đi chứ !

Anh xe vừa bước bước một vừa lảo đảo :

- Đỗ lại rồi lại đi đi.

Hồng gắt cho có câu gắt, vì nàng đương tìm làm việc gì để tránh được cái ý định ghê gớm, để thoát được áp bách mỗi lúc một mạnh.

- Tôi mặc cả anh xuống đường Cổ Ngư chứ đến vườn hoa hàng Đậu à ?

Anh xe yên lặng thở dài cảm đầu rảo bước. Hồng nhắm mắt đếm từ một đến hai mươi; nàng mở mắt ra nhìn. Rồi lại đếm tiếp...

- Cô xuống chỗ nào ?

Hồng giật mình kinh hoảng, trông sang hai bên hồ :

- Đến nơi rồi à ?

Anh xe đứng lại đáp :

- Phải.

Rồi làu nhàu :

- Sáu đồng xu, còn định đến đâu nữa ?
- Anh muôn đồ vô đây thì đồ cũng được.

Hồng mỉm cười vợ vẫn bước xuống đường, trả tiền.

- Quái ! qua đền Chấn Võ lúc nào tôi không biết đây.
- Đền Quan Thánh kia. Cô xuống đền Quan Thánh thì sao không bảo đền Quan

Thánh, lại bảo đường Cổ Ngư. Cô làm tôi kéo xa mất mười bước.

Hồng thủng thẳng đi trở lại, vào đền, cất để anh xe khỏi lưu ý đến mình. Nàng tưởng anh ta ngờ nàng đi trầm mình. Kỳ thực anh ta chỉ đoán rằng nàng đến đó chờ đợi tình nhân.

Người đàn bà bán hương hoa chào mời. Hồng mua một thẻ hương, một chục vàng và một gói hoa. Trả tiền xong, nàng ngơ ngác không hiểu mình mua những thứ ấy để làm gì.

Nàng ngớ ngẩn hỏi bà hàng :

- Ngày thường có lẽ được không, nhỉ ?

Người kia nhanh nhẩu đáp :

- Được chứ ! Cô vào mượn ông từ cái khay. ông ấy sẽ đưa cô vào lễ. Cô xin thẻ ?

- Phải, tôi xin thẻ.

Kỳ thực, mỗi lúc bấy giờ người kia nhắc, Hồng mới tưởng tới xin thẻ. Và nàng nghĩ thầm «Ừ, ta thử xin một quẻ xem Thánh dạy ra sao».

Thấy lễ vật sơ sài, ông từ chỉ cho Hồng mượn cái khay, rồi để nàng một mình lên đền. Hồng đưa mắt nhìn quanh một vòng : mấy gian đền cao rộng, không thấy bóng người nào. Nàng lại gần bệ tượng, tò mò ngắm nghía hai bàn chân đồng đen. Bỗng nàng rung mình khiếp sợ : Nàng vừa ngược nhìn lên và gặp đôi mắt trắng dữ tợn của pho tượng.

Nàng vội lùi ra, đến trước hương án ngồi lễ, vừa lễ vừa khẩn. Câu khẩn của nàng dài lắm, vì lúc nàng cầm ống thẻ vái xin một quẻ, câu khẩn vẫn chưa dứt. Nàng kể lể hết việc nhà, việc riêng với ông Thánh, coi ông Thánh như một người bạn thân yêu có thể an ủi được mình. Rồi nàng lắc ống thẻ. Tiếng kêu đều đều khiến nàng chợt nhớ tới cái ống thẻ của các hàng bán kẹo rong.

Hồng phải xin hai lần mới xong, vì lần đầu, lắc mạnh và hấp tấp quá làm ba, bốn thẻ tre cùng rơi ra ngoài một lúc.

Nàng đem thẻ xuống nhà dưới đưa cho ông từ và áp úng :

- Thừa cụ... đây ạ.

Ông từ đọc : «bốn chín», rồi trao cho Hồng một mảnh giấy vàng :

- Năm xu !

Hồng kính cẩn nộp tiền, vái chào quay ra, vừa đi vừa gấp quẻ thẻ bỏ vào ví da, không buồn nghĩ xem trong đó Thánh bảo những gì.

Khi Hồng qua chỗ người đàn bà bán hương hoa người này hỏi :

- Quẻ thẻ có hay không, cô ?

Hồng đáp liêu :

- Cũng khá.

Người kia giọng nói đầy tín ngưỡng :

- Lạy Thánh, chứ Thánh dạy sao thì y như rằng là thế.

Hồng mỉm cười nghĩ thầm : «Chắc hẳn Thánh không dạy mình nên tự tử». Và nàng vui vẻ bước mau trên đường vắng. «Phải vui vẻ mà chết ! Buồn thì không chết nổi đâu, vì buồn hay sinh ra nhút nhát». Hồng thấy mình can đảm lên bội phần, và có lúc toan chạy ra ven bờ nhảy tòm xuống hồ Trúc Bạch. Nhưng sắp sửa gieo mình, nàng bỗng kinh hãi lùi lại. Hình như có ai, có một sức mạnh thiêng liêng, huyền bí nắm chặt hai vai nàng kéo về phía sau. Nàng ngồi xuống cỏ, lười biếng nghĩ tới phép oai nghiêm của thần thành : «Biết đâu không phải đức Thánh cảm lòng thành kính của mình hiện về ngăn cản không cho mình chết ! « Hồng mở ví lấy quẻ thẻ ra ngắm nghía những dòng chữ nôm : «Không hiểu thánh dạy những gì ? Mình rõ cũng khờ, sao không nhờ ông từ ông ấy đọc và giảng cho». Nàng có ý muốn quay về đền để làm việc ấy, và có lẽ để lùi lại ít lâu sự quyết định dữ dội.

Nàng uể oải đứng dậy... Nhưng nàng lại uể oải ngồi xuống. Hình như bao nhiêu nghị lực nàng đã dùng hết lúc định nhảy xuống hồ. Và nàng lắc đầu, thở dài nghĩ thầm : «Chết khó quá đi mất thôi !»

Tiếng chim sẻ đánh nhau riu rít trong lá đa cao su, Hồng ngửa mặt nhìn lên. Hai con chim con rơi xuống cỏ, hung tợn mổ nhau tiếng kêu chích chích, Hồng toan lại vò đôi chim đang xoắn xuýt lấy nhau. Nhưng chúng

đã bay vút lên cây.

Hồng quên bằng cái chết, và cảm thấy tâm hồn bình tĩnh hẳn lại. Sự bình tĩnh ấy chỉ có trong một phút, và nhường chỗ ngay cho sự chán nản hoàn toàn. Chán nản vì không biết quyết định ra sao, không dám quyết định ra sao. Bực tức, khổ sở, đau đớn, nàng bung mặt ngồi khóc, khóc rất lâu.

- Chị Hồng đây, phải không ?

Hồng vội vàng lau nước mắt và nhón nhác, sung sướng quay lại nhìn. Nàng cho người mới tới đó là trời sai đến cứu mệnh nàng, như người ta kéo người chết đuối ra khỏi nước. Nàng mừng không phải vì người ấy đến ngăn cản không cho nàng chết, nhưng vì nàng đã bất ngờ ra khỏi được chỗ bần khoản đương khó nghĩ khó quyết định.

- Chị ngồi đây làm gì thế ?

Hồng giật mình, hoảng hốt nhìn người trẻ tuổi, tay dắt xe đạp. Nàng thì thầm ? «Yêm ! Yêm... ! « Yêm là con dì ghẻ, người em cùng bố khác mẹ của nàng. Trong gia đình nàng, chỉ có Yêm là tử tế với nàng, có khi lại tỏ lòng thương hại nàng nữa. Nhưng nàng vẫn cho hắn là giả đạo đức và vẫn khinh bỉ không thềm gần, không thềm chuyện trò với.

- Thưa chị, chị lên Hà Nội hôm nào ?

Hồng vẫn ngồi im, không đáp.

- Thưa chị, ở nhà bình yên đấy chứ ?

Câu này làm cho Hồng phát cáu vì đã nhắc nàng nhớ tới gia đình. Nàng lớn tiếng mắng Yêm :

- Mày xéo ngay ! Tao không nói chuyện, nói trò gì với mày !

Yêm toan nhảy lên xe đạp đi thẳng. Nhưng thoáng trông thấy mặt Hồng ướm và đỏ hoe, Yêm hiểu ngay rằng Hồng khổ sở mà hẳn là khổ sở vì mẹ mình, liền ghé lại gần Hồng, thì thầm :

- Em xin lỗi chị !

Hồng cảm động, lại thổn thức khóc. Yêm cũng không cầm được nước mắt. Chàng bảo Hồng :

- Chị khổ lắm, phải không ? Ở nhà đã lại có chuyện gì thế chị ?

Hồng nức lên một tiếng. Một lát sau, nàng mới nói được :

- Chị chết đây, em ạ.

- Chết ! Sao chị lại nghĩ lẫn thần thế ?

- Lẩn thân gì ! Sống khổ, sống nhục thì sống làm gì ?

- Đầu đuôi câu chuyện ra sao ?

Hồng dăm dăm nhìn Yêm, vẻ mặt căm tức :

- Ra sao ! Mà lại còn không biết ra sao à ?

Yêm thở dài :

- Chừng mẹ em lại lới thôi với chị, chứ gì.

Hồng toan đáp «chính thế ! », nhưng thấy Yêm tát búng quá, không nỡ thốt ra câu ấy, mà cũng không dám kể lại những việc đã xảy ra trong gia đình.

- Thừa chị, em còn lạ gì mẹ em. Chả cứ đối với chị đâu, đến đối với em, mẹ em cũng... cũng hành hạ, chửi mắng... coi như quân thù, quân hèn. Có khi... Đây chị coi, mỗi lần em bênh chị và khuyên can mẹ em, thì trong nhà có ra sao đâu. Em nghĩ em chán quá, chả muốn về nhà nữa.

Nghe Yêm nói, Hồng cảm thấy sự dịu dàng thấm dần tâm hồn.

- Chị đã gặp chị phán chưa ?

- Chị Hảo đấy ư ? Đã... Tôi ở nhà chị Hảo vừa ra đây.

- Chị đi chơi quanh một vòng với em nhé ?

Yên lặng. Hồng đứng dậy, quát thắg nhữg vạt áo :

- Đi đầu bây giờ ?

- Hay em gọi xe, đưa chị về chị phán ?

- Cũng đượ.

- Ô thế thì em sung sướng quá ? Vậy em đi gọi xe nhé ?

Yên vui mừng thành thực nhẩy lên xe đạp, khiến Hồng quên hết phiền muộn, mỉm cười nhìn theo. Yên quay đầu lại dặn :

- Chị đứng chờ em một chút nhé, em trở về ngay.

Thực vậy chỉ một phút sau. Yên trở lại, đi kèm bên một cái xe kéo. Hồng hấp tấp lên xe như để đi trốn, trốn cái chết.

Hai người về đến nhà thì vừa gặp Căn ra đi làm. Chàng ngả đầu đáp lễ hai em vợ.

Hồng cho cử chỉ ấy quá lãnh đạm vì nàng tưởng ai ai cũng biết nàng vừa thoát chết. Và ai ai cũng phải vui mừng cho nàng.

Thấy nàng, Hảo gọi rồi nói liền liền :

- Kìa em Hồng ! Em đi chơi đầu về thế ? Em bảo em

đi năm phút làm cô Nga với chị chờ mãi không thấy em về, suất cả ruột.

Hồng nghĩ thầm : «Chị em ruột thịt có khác !»

- Em đến đằng kia... gặp Yêm, em rủ lại chơi.

- Ô ! Cả cậu Yêm cũng đến chơi đây à ?

- Vâng, cậu ấy gặp người bạn ở đầu phố, còn đương đứng lại nói chuyện. Rồi nàng hạ giọng bảo chị :

- Chị ạ, em không ngờ, thằng Yêm thế mà còn khá.

- Đây chị vẫn bảo thế, em có tin chị đâu.

- Em ghét người mẹ, em ghét lây cả lũ con.

- Chà, cũng được một mình thằng ấy. Còn mấy đứa bé ở nhà thì chúng nó dễ chẳng kém mẹ chúng nó mấy tí. Thực chúng nó đối với em không khác bọn cô bên chồng.

Hảo cười :

- Như cô Nga đối với chị, chẳng hạn... kìa cậu Yêm đã đến đó.

Yêm vừa đạp xe đạp vào chồng cánh cửa hàng vừa nhanh nhẩu chào :

- Lạy chị ạ !

- Cậu vào chơi, hôm nay cậu nghỉ học ?

- Không, em đến trường bây giờ đây.

- Bây giờ chưa đến trường thì muộn mất. Anh Căn đi làm đã lâu rồi.

- Thưa chị chậm một tí cũng được. Em sẽ xin lỗi, nói gặp nạn xe đạp chẳng hạn. Vả lại từ đây đến trường, em phóng chỉ mất độ năm phút.

- Vậy cậu đi học thôi. Chẳng muộn.

- Vâng, em xin đi đây. Lạy hai chị ạ. Chốc tan học em lại đến nhé ?

- Ừ chốc cậu đến chơi.

Yêm chào lần nữa rồi nhảy phắt lên xe cắm đầu đạp. Hồng nhìn theo, lẩm bầm :

- Có học cũng có hơn. Ngày còn bé nó có ra gì đâu !

Hảo nói :

- Phải, ở gần người đàn bà tàn ác ấy thì còn ai tất sao được !

Nghe Hảo nhắc đến dì ghẻ, Hồng lại nhớ tới sự đau khổ của mình. Nàng ứa nước mắt bảo chị :

- Em chết hụt đây, chị ạ.

Hảo sợ run lên :

- Chết chưa ! Sao thế, em ?

- Chị lên buồng, em nói chuyện.

Hảo vội gọi vú già ra trông hàng, rồi cùng em lên gác.

Vừa ngồi xuống ghế, Hồng nước nở khóc liền. Và nàng kể hết mọi sự đã xảy ra. Hảo cũng khóc theo. Rồi an ủi, khuyên can :

- Sao em đại đột thế ? Chị vẫn bảo em rằng thằng Lương không ra gì, em không nghe chị. Thế cũng xong, em ạ. Còn việc nhà thì chị cam đoan với em rằng không sao. Chị sẽ đưa em về xin lỗi thầy. Chị bảo Yên cùng về. Nó sẽ răn bảo mẹ nó, nó sẽ làm cho mẹ nó xấu hổ mà sửa đổi lại tính nết... Thôi bây giờ thì em đi nằm nghỉ một lát cho tỉnh người lại, nhé ?

Hảo dục em cởi áo, dắt em lên giường Nga nằm, âu yếm xoa đầu em, và kéo chăn đơn đắp cho em. Hồng thấy lòng đỡ thổn thức, rồi dịu dịu dần. Nàng nhắm mắt nằm im. Hảo tưởng nàng ngủ, rón rén bước xuống nhà.

VII

Vú Hà vừa đi khỏi nghĩa địa tây thì gặp Sen, đầy tớ gái bà Thông, và Sửu, anh bếp trong phủ. Hai người này đón đường hỏi thăm chuyện cô Hồng để chốc nữa về thuật lại cho chủ nghe. Nếu lượm được nhiều tin hay thì dầu họ có ăn bớt tiền chợ một cách quá đáng, chủ biết cũng sẽ làm ngơ. Vì thế, xưa nay họ vẫn có tài đi do thám việc từng nhà, việc quan trọng cũng như việc tầm thường, quý hồ có cái mà kể với chủ dù phải bịa đặt thêm thắt vào cho vui, cho nở câu chuyện.

Vừa nhắc trông thấy vú Hà, Sen chạy ngay lại chào, rồi đỡ lấy cái rô, nói :

- U đưa tôi cặp cho nào.

Sửu khôn ngoan bắt đầu cuộc do thám bằng một câu chuyện làm quà, vì anh bếp già hiểu tâm lý bọn đồng nghiệp lắm : Muốn họ kháo việc nhà họ, trước hết mình phải kháo việc nhà mình.

Anh ta bảo vú già :

- Hôm qua cai Lợi bị quan sát cho một cái nên thân.

Cặp mắt vú Hà vội nheo lại :

-Ồ ! Thế à ? Tại sao thế bác ?

- Tại hấn ta gheo vú cậu, quan bắt gặp...

Vú Hà cười gập người lại, đánh rơi mất miếng trầu đương ngậm ở một bên hàm.

- Cho chết ! Ai bảo lẳng lơ lắm !

Sen tinh quái hỏi :

- U bảo ai lẳng lơ ? Bác cai Lợi hay chị vú Đông ?

- Bảo cai Lợi đấy chứ ?

Sửu láu lỉnh gợi chuyện :

- Tưởng chỉ con gái thì mới lẳng lơ thôi chứ ! Như chị Hồng nhà vú chẳng hạn...

Sửu ghé lại gần vú Hà, hạ giọng hỏi :

- Nghe nói hôm qua bà cho chị ấy một trận nên thân, phải không ?

- Không, bà tôi có đánh chị ấy bao giờ đâu.

- Thế còn ông nhà ?

- Ông tôi ấy à ? ... Chuyện này thì có lẽ ông tôi tổng đi. Ông tôi kêu chị bêu nhơ bêu nhuốc ông tôi.

Rồi vú Hà thuật lại cho hai người nghe đầu đuôi câu chuyện :

- Hôm trước mãi nhá nhem tối, Hảo, Hồng và Yêm mới về nhà. Lúc bấy giờ ông phán đang ở chơi trong phủ. Bà phán nằm nghỉ trên gác, nói thác nhức đầu không xuống. Nhưng Yêm đã chạy vội lên chào mẹ.

Kể đến đây, vú Hà cảm động bảo Sửu :

- Bác bếp ạ, cậu Yêm cậu ấy thế mà tốt bụng. Tuy khác mẹ đây, nhưng cậu ấy thương chị Hồng lắm. Chẳng biết cậu ấy nói những gì với bà tôi, mà bà tôi làm âm cả nhà lên, rồi bà tôi khóc, rồi bà tôi đập mất một cái chén với một cái ống nhổ sứ, rồi bà tôi cho đi tìm ông tôi về ngay lập tức.

Sửu tò mò hỏi :

- Vậy u không biết cậu Yêm nói những gì với bà ?

- Không. Tôi chỉ nghe thấy bà tôi thét : “Trời ơi ! thằng Yêm nó nhieć tôi ! Ông phán ơi, ông về mà xem con ông nó chửi tôi đây này.”

Sem mỉm cười, thích chí :

- Vậy ra cậu Yêm bênh cô Hồng ?

- Đã bảo không biết cậu ấy nói những gì với bà tôi mà lị.

Sự thực, Yêm chỉ khuyên mẹ nên ăn ở tử tế với Hồng, nên thành thực thương yêu Hồng như con đẻ, thì Hồng sẽ thương yêu kính mến lại mình như mẹ ngay.

Ông phán ở phủ về giữa lúc bà phán gào thét, đập phá, khóc lóc. Ông lên thẳng trên gác và chẳng nói chẳng rằng, ông tát cho Yêm hai cái rồi đuổi xuống nhà.

Một lát sau ông và bà phán cùng xuống phòng khách, Hảo dất Hồng ra chào và vừa mếu máo vừa xin lỗi cho em đã trót dại. Nhưng ông phán không thèm nghe, ông túm lấy tóc Hồng và co chân đạp một cái thực mạnh, khiến nàng ngã ngối xuống đất.

- Mà y còn vác mặt về làm gì, hờ con đi ?

Hảo đáp ứng :

- Bẩm thầy, thầy thương em con, em con nghe tin con mệt, vội lên thăm, không kịp xin phép...

Một tiếng cười gằn của bà phán khiến nàng ngừng lại. Ông phán như giải nghĩa cái cười của vợ :

- Thì bức thư có đề lại còn kia. Trong thư nó nói không thèm trở về cái nhà này nữa mà ! Mà y còn bênh vực em mà y nữa thôi ?

- Bẩm thầy, thầy tha tội cho em con, em con trót dại.

Lần thứ hai bà phán cười gằn :

- Trót đại !

Ông phán tiếp luôn :

- Trót đại ! Đi theo trai rồi cũng kêu trót đại, phải không ?

Nghe thấy nhắc đến việc theo trai, Hồng lại chột nhó đến Lương, người đã tình phụ nàng khiến nàng phải quay về gia đình, không thoát nổi nơi “địa ngục” ấy. Nàng liều lĩnh nói với cha :

- Bẩm thầy, mỗi cái nếu thầy không thương con nữa thì thầy cứ giết ngay con đi cho con thoát nợ đời.

Bà phán lại cười :

- Sao cô xui đại thầy thế ? Giết cô để mà ngồi tù nhé? Con đi làm đĩ không đủ xâu hay sao, lại còn muốn bỏ ăn cơm ông bố nữa ?

Câu mỉa mai quá đáng khiến ông phán phải chau mày và Hảo ứa nước mắt.

Hồng sùng sộ :

- Cô không có phép vu cáo...

Bà phán vẫn cười mát, ngắt lời :

- Hùng hồn nhỉ ? Chả đi học mà làm thầy kiện cũng hoài !

Hồng toan cãi lại nhưng Hảo đưa mắt ra hiệu bảo im, rồi lại gần dì ghẻ thì thầm :

- Em nó dại dột, cô làm ơn xin với thầy hộ cho nó, nó sẽ không dám quên ơn cô.

Bà phán nói to như để phân vua :

- Thì đây, có chị đây nhé, không lại bảo tôi đặt điều ra cho nó. Nó cãi lại tôi sa sả, nó có coi tôi ra gì đâu... Đến thầy nó, nó còn chả coi ra gì nữa là tôi.

Ông phán thở dài, chùng để biểu đồng tình một cách lẳng lẽ. Bà phán lại nói, giọng cố làm ra cả động :

- Chị tính tôi khổ sở, đau đớn, nhục nhã vì nó. Mấy hôm nay tôi có dám vác mặt đi nơi nào đâu. Tôi sợ người ta cười, người ta mỉa mai. Chị ạ, thực trong nhà chưa tỏ ngoài ngõ đã hay, một tí gì mà người ta không biết ? Người ta biết cả tên cái thằng quỵên rũ nó là Lương đây chị coi.

Hồng phân xâu hổ, phân cảm tức, khóc nức lên đi vào nhà trong :

- Trời ơi ! Sao tôi không chết quách cho rồi, còn trở về cái nhà này làm gì ?

Ông phán mắng chửi ầm ỹ, và nếu không có bà phán giữ ông để tỏ lòng tốt với Hảo thì ông đã lại túm lấy Hồng mà đánh.

- Đấy chị coi, nó có chịu nhục đâu !

Yêm dăm dăm nhìn mẹ, rồi cũng bỏ vào nhà trong để an ủi Hồng. Ông phán thấy vậy gọi giục lại :

- Yêm ! Bỗng dưng mày nghỉ học về nhà để làm gì ?

Yêm quay lại, cúi đầu đứng im lặng. Sao tao hỏi, mày không nói thẳng kia ?

- Bẩm... Hôm nay thứ năm.

- Thế mai ?

Yêu trả lời liều :

- Sáng mai con có cả ba giờ “permanence”. Bẩm ở lớp nhất bao giờ cũng có nhiều giờ nghỉ.

Rồi, chừng để gọi tình trắc ẩn của cha mẹ, Yêm nói tiếp :

- Bẩm... với lại con về để xin thầy mẹ cho chị Hồng... Hôm nọ không có con... thì chị con chết rồi còn gì.

Yêm thuật lại buổi gặp Hồng ở bên hồ Trúc Bạch, thêm thắt vào câu chuyện trở nên ghê sợ, bi đát. Ông

phán cổ dẫu tiếng thờ dài, và lạnh lòng nói :

- Sao mày không để cho nó chết ? Chết đi còn hơn là sống mà làm điểm nhục gia phong.

Bà phán hằm hằm nhìn con :

- Cả mày nữa. Mày cũng chết đi cho rảnh mắt tao : Tao không muốn có thằng con bất hiếu bất mục như mày !

Yêm rùng mình sợ hãi vì như đoán thấy trong cặp mắt thù oán của mẹ, cái ác ý ghê gớm của một người đàn bà tàn nhẫn.

VIII

Hảo nắn ná ở chơi nhà hơn nửa tháng. Ở nhà để bệnh vực em, để an ủi và khuyên bảo em nữa. Nàng vẫn còn lo sợ. Câu chuyện định tự tử của Hồng lúc nào cũng lảng vảng trong óc nàng. Có đêm nàng mơ thấy em gieo mình xuống nước, khiến trong giấc ngủ nàng khóc òa lên.

Nghe nàng thuật lại giấc chiêm bao, Hồng cảm động và cười chảy nước mắt. Rồi từ lúc đó cho tới sáng hai chị em thì thầm nói chuyện, sau khi đã lắng tai nghe tiếng ngáy đều đều của Tý và Thảo nằm ngủ ở hai cái giường kê gần đây : Hảo thừa biết con dì ghẻ luôn luôn để ý do thám chị em mình.

Một đêm nàng đã lợi dụng sự do thám ấy : Nàng nói những câu mà nàng cốt Tý và Thảo nghe rõ để chúng mách lại với dì ghẻ. Nàng bầm cho Hồng hiểu ý định của nàng, rồi nàng đem những lời hơn lẽ thiệt ra nói với em, khuyên em nên để cha được yên tuổi già trong cảnh gia đình êm ấm. Còn “cô” tuy không để ra mình nhưng để ra đàn em cùng một huyết thống với mình, thì mình có thể thành thực yêu gần như một người mẹ được, như một người mẹ thứ hai của mình.

Hồng toan cãi lại, nhưng Hảo bung vội lấy miệng nàng và nói tiếp luôn. Thấy thế Hồng nằm im để mặc chị thuyết lý để mặc chị dạy những bài luân lý thông thường, những bổn phận con đối với cha mẹ và chị đối với em. Mãi khuya mới biết chán chán rằng Tý và Thảo đã ngủ say, Hảo mới bảo cho Hồng biết :

- Chị cốt nói cho chúng nghe thấy.

Hồng bật lên tiếng cười to. Hảo vội lay mạnh cánh tay em...

- Chết ! Lỡ chúng nó thức dậy...

Nhưng hai người lắng tai nghe không thấy tiếng động dậy : trong yên lặng hầu hoàn toàn của ban đêm, tiếng ngáy vẫn đều đều và se se. Hồng thở dài bảo chị :

- Khô thực, chị ạ, mình ở nhà mình mà hình như lạc vào đám quân thù... giữ gìn từng tí, lúc nào cũng sợ sộ hãi hãi, sợ hãi từ đũa ở trở lên, chung quanh rất giống mật thám... Một nơi địa ngục chứ gia đình gì lại thế ! ... Chị đã rõ vì sao em muốn tự tử chưa.

Hai tiếng tự tử lại làm cho Hảo rùng mình.

Nàng ngập ngừng bảo em :

- Ở đời cần phải nhẫn nại... Người ta sẽ nghĩ lại... tự thấy lỗi người ta...

Hồng ngắt lời :

- Nghĩ lại ! Không bao giờ người ta nghĩ lại đâu, chị ạ.

Rồi nàng hậm hực :

- Sao bây giờ chị sinh ra nhút nhát, nhu nhược đến thế. Trước kia, chị buống bình chứng chắc biết bao.

Hảo ôn tồn đáp :

- Trước khác, bây giờ khác.

Nàng định nói : trước kia nàng chỉ tưởng đến nàng, đến tự do của nàng, nhưng nay nàng nghĩ đến tính mệnh của Hồng. Sợ em hiểu những ý thâm kín của mình, nàng giải nghĩa :

- Trước kia chị còn dại, làm việc gì cũng bùng bột hấp tấp. Vả lại bây giờ thầy già yếu, chị em mình cũng nên khéo ăn ở cho thầy vui lòng, cho thầy đỡ khổ với người ta; vì mình kính địch với người ta thì người ta lại giầy vò thầy...

Hồng nức nở khóc :

- Chị ở xa chị không biết đây, em chả kính địch với người ta bao giờ, người ta cũng vẫn bêu xấu, bêu nhuốc em như thường.

Thấy Hồng nói mỗi lúc một to hơn và sợ nàng khóc âm nhà, Hảo dịu dàng vỗ về khuyên dỗ, rồi một lát sau nàng cất tiếng ngáy làm như đã ngủ say.

Sáng hôm sau thấy dì ghẻ đổi hẳn thái độ với mình. Hảo hiểu ngay rằng bọ do thám đã mắc mưu. Vừa thoáng thấy nàng đi qua sân sau, bà phán vội gọi :

- Chị phán vào uống nước.

Hảo kéo ghế ngồi hầu chuyện cha và dì ghẻ, rắp tâm tìm cách để ân cần xin lỗi cho Hồng.

Bà phán mỉm cười nhìn nàng, khẽ gật, rồi quay sang nói với chồng :

- Bao nhiêu cái tử tế, cái khôn ngoan, cái phúc, cái hậu đồn cả vào chị phán, chị Hồng chả còn được lấy một tí.

Hảo lễ phép đáp :

- Thưa cô, em nó đại dột lắm, tiếng có lớn mà chẳng có khôn, thôi thì điều hơn lẽ thiệt xin cô dạy bảo cho. Bây giờ cô cũng như mẹ...

Ông phán kinh ngạc. Lần đầu ông nghe thấy Hảo nói với bà phán những lời kính cẩn, từ tốn. Ông dăm dăm nhìn, như để thăm cảm ơn con : “Thầy sung sướng lắm, con có thấy không ? ” Và ông âu yếm bảo nàng :

- Uống nước đi, con.

Hảo nâng chén, nói :

- Xin mời thầy, mời cô xơi nước.

Bà phán niêm nở :

- Chị uống đi.

Rồi quay lại hỏi vú Hà :

- Đã pha sữa cô phán xơi chưa ?

Hảo lấy lòng bà phán để vì nể mình mà thôi không hành hạ em nữa. Và nàng mừng rỡ nhận thấy bà ta dần dần bớt cay nghiệt độc ác đối với Hồng.

Nhưng nàng vừa đi Hà Nội buổi sáng thì ngay buổi chiều đầu lại hoàn đầy. Những tiếng chửi cạnh, chửi khoé lại vang lên trong hàng giờ. Những câu nhiếc móc mỉa mai lại suốt ngày tuôn ra. Bà phán vẫn không thay đổi : Người ta thay đổi sao được một thói quen !

Trái lại, Hồng đã thay đổi hẳn tính nết : Nàng chỉ đem sự yên lặng nhẫn nại ra đối đáp lại sự tàn ác âm ỹ của dì ghẻ. Nàng thay đổi không phải vì những bài học luân lý, những lời khuyên răn của Hảo đã cảm hoá được nàng. Nàng thấy Hảo cái gương phản kháng mà nàng vẫn noi theo, nay vì nàng, vì muốn cứu vớt nàng, đã hạ

mình phục tòng dì ghẻ. Đó là một sự hy sinh rất lớn của chị, một sự hy sinh phạm tới lời thề mà một hôm quá phần uất, chị đã thốt ra : Hảo thề rằng đến ngày chết, không bao giờ còn quay lại nói một câu tử tế với dì ghẻ nữa. Thế mà nay nàng tử tế với dì ghẻ, phục tòng dì ghẻ, Hồng suy nghĩ tới điều ấy, trong mấy hôm liền và cảm thấy tình yêu rào rạt trong lòng, không phải tình yêu ích kỷ của trai gái, nhưng một tình yêu thiên về trắc ẩn đối với khắp mọi người. Vì thế, nàng quả quyết theo gương chị và quy thuận người dì ghẻ, cũng như ngày xưa nàng đã theo gương chị mà phản đối người đàn bà ấy.

Còn một điều nữa khiến nàng thay đổi tính nết, điều mà mỗi lần tưởng tới nàng không khỏi lấy làm tự thẹn : Là nàng đã tìm một lần thoát ly gia đình bằng cách bỏ nhà trốn đi, một lần thoát ly cái đời khổ sở bằng cách tự sát. Nay suy đi nghĩ lại, nàng mới thấy sự thoát ly không dễ dàng, giản dị như nàng tưởng hay như những nhà tiểu thuyết lãng mạn tưởng tượng ra.

Chi bằng không tìm thoát ly nữa mà cứ coi như mình đã thoát ly rồi. Nàng thường ví gia đình nàng với nơi ngục thất. Song những tù nhân có mấy người tự sát để thoát ly được đâu, kể cả tù nhân bị kết án chung thân ? Nàng nhớ một lần Nga đọc cho nàng nghe câu tư tưởng của một nhà hiền triết nào đó : “Có một linh hồn tự do

thì dù sống trong ngục thất, sống trong địa ngục, mình vẫn coi như không bị giam hãm, xiềng xích”. Câu tư tưởng ấy trước kia nàng không lưu ý đến, nhưng nay nàng thấy có một nghĩa rõ rệt và sâu xa.

Huống hồ trong cái ngục thất gia đình của nàng còn có cái mà nàng yêu được : làm việc; còn có người mà nàng yêu được : cha nàng. Cha nàng, nàng cho là cũng một tù nhân như nàng, và cùng nàng cùng sống trong một ngục thất. Lần đầu nàng cảm thấy hết cả sự khổ sở, sự đau đớn của người cha tốt, nhưng nhu nhược, bị vợ áp chế, hành hạ.

Cho nên nàng quả quyết sống một đời mới, một đời khác hẳn trước, một đời khoáng đạt, không thù, không ghét, không ghen, không tức ai. Và nàng bắt đầu thực hành ngay những ý định của nàng.

Sáng hôm ấy nàng thức dậy sớm lấy áo cũ ra mạng những chỗ rách và khâu lại những đường sứt chỉ. Đoạn nàng đánh thức hai em dậy học ôn bài. Tý và Thảo cau có gắt gỏng, nàng chỉ tươi cười đáp lại bằng những lời dịu dàng.

Nghe tiếng dì ghẻ quát tháo gọi vú Hà, không những nàng không lấy làm khó chịu, mà nàng vội vàng chạy lên gác và lễ phép nói :

- Thừa cô, vú Hà đi mua bánh tây ạ.

Bà phán trùng trùng nhìn nàng, cho cử chỉ của nàng là láo xược, là khiêu khích. Bà càng căm tức khi nghe Hồng ôn tồn nói tiếp :

- Thừa cô, cô bảo vú Hà điều gì ạ ?

Bà phán hằm hằm quay ngoắt đi :

- Tôi cảm ơn.

Hồng rón rén bước xuống thang gác.

Từ đó, bà phán càng ghét Hồng. Bà không hiểu sự yên lặng, lòng nhẫn nại của Hồng mà bà cho là giả dối.

Và luôn luôn bà bảo chồng : “Ông coi, nó cứ lì lì cái mặt nó ra”, hay “ông thấy không, nó trêu tức tôi đấy !”.
Lâu ngày, ông phán cũng tin rằng Hồng định trêu tức dì ghẻ.

IX

Hồng ốm đã hơn hai tuần lễ.

Chiều nay cũng như mọi buổi chiều, nàng đắm đắm mong Tý đi học về. Từ hôm bà phán thấy bệnh nàng trầm trọng và sợ lây sang hai con, bắt dọn buồng kho ở trên gác cho nàng nằm thì nàng sống cách biệt hẳn mọi người. Một ngày, trừ vú Hà hai lần bung cơm lên, nàng chỉ còn gặp mặt Tý chiều chiều đem báo hôm trước lên cho nàng, thỉnh thoảng đến bên giường hỏi thăm.

Trong hai đứa em xưa kia vẫn thù ghét nàng và vẫn bị nàng thù ghét, nay nàng đã được lòng Tý. Có nhiều lúc nàng tưởng Tý yêu nàng nữa : không phải nàng đã lấy lòng Tý để mong được dì ghẻ nghĩ lại mà thương hại nàng hay ít ra để cho nàng được yên thân. Không phải. Sự yên thân nàng chỉ hy vọng ở nàng. Nàng đã nhận thấy, đã hiểu rõ rằng chỉ khi nào chính mình quả quyết để cho mình yên thân thì mình mới yên thân. Sự bình tĩnh của tâm hồn không ai có thể cho mình, cũng không ai có thể cướp của mình được. Nàng còn nhớ một hôm bỗng dưng nàng cảm thấy sung sướng – cái sung sướng hồn nhiên mà người ta thường vụt có. Giữa lúc ấy bà phán thét mắng đầy tớ om sòm, cốt để chửi cạnh nàng và làm cho nàng khổ sở. Nhưng nàng vẫn đứng đưng, như không để ý tới. Như không nghe thấy gì hết. Ngày

nay không những nàng không nghĩ để tìm nghĩa xa xôi những câu bóng gió của dì ghẻ mà những lời sâu cay độc địa dì ghẻ nói thẳng vào mặt nàng cũng không làm cho nàng động lòng nữa.

Vậy nàng tử tế với Tý và Thảo là chỉ vì nàng muốn ử tế, chỉ vì nàng đã nhận thấy khi nào mình tốt, tốt với khắp mọi người, cả với kẻ thù thì mình sung sướng, thì mình bằng lòng mình, thì tự nhiên sự bình tĩnh sẽ thấm sâu vào trí não vào tâm hồn mình. Xấu bụng, ác nghiệt, làm cho kẻ khác khổ sở, mình có được lợi lộc gì đâu ! Điều ấy, nàng đã nhiều lần nghĩ đến và nay trên giường bệnh, tâm trí nàng nhọc mệt nhưng sáng suốt hơn lúc khoẻ mạnh, càng thấy rõ rệt lắm. Những sự xảy ra, những lời nói, việc làm hằng ngày của bà phán và những người sống chung quanh nàng mà trước kia nàng không lưu ý tới, lúc này như bỗng hiện thành hình, tựa cuốn “phim” đem chiếu trên màn ảnh. Vì thế, nàng nhớ lại tường tận những hành vi ngôn ngữ của dì ghẻ, nhớ lại không phải để oán ghét nhưng để nghĩ đến tấm lòng tốt mồi có và sự sung sướng mới có của mình.

Một hôm – Nàng nhớ cả là một hôm thứ ba – nàng giảng cho Tý bài học luân lý “Bổn phận của chúng ta đối với tôi tớ”. Nàng cũng chỉ dịch nghĩa bài chữ Pháp, và thỉnh thoảng chêm một câu thí dụ cho Tý dễ hiểu. Nhưng bà phán đứng ở hiên nghe thấy cho là nàng nói

cạnh mình. Tức thì bà bước vào trong phòng, cười mát bảo Hồng :

- Tử tế, dễ dãi quá với tôi tớ để chúng nó bọm đi trai gái thì cửa nhà còn ra sao nữa !

Hồng ngưng lại nhìn hai em, rồi dịu dàng nói :

- Em đã hiểu chưa ?

Tý nhanh nhẩu đáp :

- Đã. Chị giảng thế thì ai không hiểu ?

Hôm ấy, không những bà phán ghét Hồng, bà còn giận lây cả Tý nữa. Bà gọi con vào buồng để dạy nghiêm: “ở trường thầy giáo không giảng nghĩa cho mày hay sao mà mày phải nhờ đến cái con trời đánh ấy ? ”

Hồng mỉm cười khi được Tý thì thầm thuật lại cho nghe lời nói của dì ghẻ ! Và bây giờ ôn lại câu chuyện, nàng vẫn không giữ được cái mỉm cười thương hại : “Những kẻ ác, những kẻ xấu bụng không bao giờ sung sướng được. Họ luôn luôn chỉ những chạnh lòng vì tức tôi ! ”

Qua kính cửa sổ, ánh hoàng hôn một ngày đông khô ráo chiếu bóng gọn nước sông Tranh lên trần nhà. Những mâm cầu vòng chạy đuổi nhau. Thỉnh thoảng bóng đen một cái xe tay lướt qua.

Hồng vừa tò mò ngắm nghía cái cảnh tượng sắp tàn ấy, vừa suy nghĩ miên man đến chuyện đời. Bỗng nàng rùng mình. Một luồng gió mạnh vừa thổi bật mảnh giấy nhật trình dán che lỗ hồng của mảnh kính vỡ. Vội vàng Hồng kéo chăn trùm kín đầu, và nhắm mắt cố ngủ vì nàng đã thức hai ngày và một đêm liền. Nhưng nhắm mắt Hồng càng trông thấy rõ những người, những vật thường gặp và những việc đã xảy ra hàng ngày : Một bàn tổ tâm hiện bật lên như một bức tranh khắc nổi với những màu sắc sỡ, trong đó cử động ba người đàn bà : bà phán, bà phủ và bà đốc.

Bà đốc ! Hồng cố tìm hiểu vì sao bà ta lại ghét mình. Chẳng lẽ vì bạn mà ghét lây con chồng của bạn ! Không một lần nào Hồng được bà ta nói với nàng những câu dịu dàng hay thẳng thắn : bà ta không cần nhằn gắt gỏng thì cũng ý tứ mỉa mai. Và khi nào Hồng bị dì ghê mắng hay nói xấu thế nào bà ta cũng để thêm vào.

Còn bà phủ, Hồng không biết bà ta có những ý nghĩ gì về mình, cũng không rõ vắng mình thì bà ta có xui xiểm dì ghê điều gì không. Nhưng chỉ trông thấy cái bộ mặt kín đáo và nghe những câu “quan lớn có xoi không, bà lớn phán bốc hộ xin một cây” cũng đủ khó chịu rồi. Lại cái cười nữa, cái cười hờ hai hàng lợi của bga ta, sao mà ghê sợ thế ! Ghê sợ cả cái giọng hời hợt : “Cô Hồng đây à ? Lâu nay cô có đi Hà Nội thăm cô phán

Căn không ? ” Mỗi khi nghe thấy câu hỏi ấy, Hồng chỉ lí nhí đáp lại một tiếng “không” rồi lảng ngay vào nhà trong, để khỏi phải trông thấy cái nhìn chế nhạo của bà đốc và cái lườm dữ tợn của dì ghẻ...

“Đàn bà ! ”

Tiếng oán trách ấy tự thâm tâm Hồng thốt ra. Bao nhiêu người đàn bà ghét Hồng như quân thù quân hãn! Thấy nàng qua hai bên phố họ chỉ trỏ. Gặp nàng họ quay mặt đi, có khi họ nhổ bọt nữa. Mà nàng có làm gì họ đâu ! Nhiều lần nàng đã muốn bảo vào tận mặt họ rằng : Họ ác, họ xấu, rằng lòng nhân đạo của họ còn đáng鄙, đáng khinh bằng mấy tính lẳng lơ của nàng nếu quả thực nàng lẳng lơ như họ tưởng hay cố ý tưởng thế.

Nàng chẳng rõ bọn đàn ông có khinh鄙 nàng không. Mấy ông trưởng phố gặp nàng vẫn lễ phép chấp tay chào. Còn ông giáo Huyền thì thoáng trông thấy nàng là cất mũ ngả đầu và nhoèn miệng cười tình. Có lẽ sắc đẹp của nàng đã làm cho họ cảm động mà không dịp nghĩ đến “nết xấu” của nàng chẳng ? Vì không bao giờ nàng tin được rằng họ có lòng trắc ẩn. “Mình thử xấu người xem họ sẽ cư xử với mình có ác gấp mấy bọn đàn bà không ? ”

Hồng nghĩ đến một việc xảy ra năm trước : một thiếu nữ, một đêm trăng, nói chuyện với tình nhân ở trong

sân trường nữ học, bị bọn đội xếp và viên quản phố bắt giải phủ. Mỗi sáng hôm sau cha mẹ người khốn nạn mới vào được phủ xin con về.

Hồng khúc khích cười trong chăn : “ở đây sao mà người ta trinh tiết đến thế ! ”

Bên phòng ông phán, bà phán có tiếng động mà Hồng nhận ngay được là tiếng giày lê gót của dì ghẻ. Từ hôm nàng ốm, đã hai lần bà phán vào buồng thăm nàng, mỗi lần hỏi được một câu : “Thế nào hôm nay có đỡ không ! ” Nàng chỉ lo bà lại thăm một lần thứ ba nữa. Nàng lắng tai chú ý, và vui mừng sung sướng khi nghe tiếng giày thong thả xuống thang gác.

Một lát sau, nàng hé chăn ra nhìn : trời sắp tối. Những làng và ruộng ở bên kia sông đã lờ mờ bằng phẳng trong ánh chiều tà. Trên sông mấy cột buồm cao. Hồng toan ngồi dậy để ngắm mặt nước sông, thì chợt nghe có tiếng giày rón rén ở phòng ngoài. Ốm, nàng thính tai hơn lúc khoẻ và nhiều đêm khuya nàng nhận được cả tiếng róc rách se se của nước sông Tranh mà nàng ví với tiếng thì thầm trò chuyện.

Hồng sợ hãi nghĩ đến Thảo : dì ghẻ thường sai Thảo dò thám nàng, nàng vẫn biết. Đã bao lần nàng nghe thấy động ở cửa buồng và tưởng như trông thấy con mắt đen láy của Thảo dòm qua lỗ khoá.

Bỗng cánh cửa từ từ mở. Hồng vội hỏi :

- Ai đấy ?

Tiếng Tý đáp :

- Em.

Hồng mừng rỡ :

- Em đấy à ? Sao hôm nay em đi học về trễ thế ? Em có cầm báo lên cho chị đấy chứ ?

- Có, nhưng tối quá rồi, chị xem sao được ? Hôm nay em đi đá bóng nên về muộn.

- Thế à ? Cám ơn em nhé ! Chốc có đèn, chị sẽ xem.

Tý ngồi xuống thành giường, hỏi :

- Chị có đỡ không ?

- Cũng dễ chịu vì hôm nay không lên cơn.

- Dễ thường bị sốt rét cách nhật.

- Chính thế, chứ còn dễ thường gì nữa. Mà chắc chắn là paludisme.

Tý suy nghĩ :

- Paludisme là sốt rét rừng, phải không chị ?

- Phải đấy, em ạ.

Nhưng ở đây có rừng đâu mà chị mắc bệnh ấy ?

Hồng cười :

- Gọi sốt rừng cho tiện chứ ở đâu cũng có thể mắc được. Giống muỗianophèle mang bệnh đi khắp các nơi.

Tý yên lặng kính phục nền học vấn và sự biết rộng của chị.

- Bài tính của em đã chấm chưa ?

- Đã. Cả lớp có mỗi mình em làm đúng.

Hồng cười :

- Thế à ? Khá nhỉ !

Tý cũng cười :

- Chị làm hộ em, chị còn khen. Bài tính khó quá.

- Có chuyện gì lạ không, em ?

- Không.

Tý trả lời lơ đãng vì còn mãi nhìn quanh phòng, để tìm xem gió thổi từ đâu vào.

- Ở đây lạnh quá, chị ạ.

- À, chị quên băng đi mất, chị đương mong em về để nhờ em dán lại hộ chị tờ giấy kia bị gió thổi rách.

- Đâu chị ?

- Ở cửa kính ấy.

Tý đứng dậy :

- Được, để em dán. Hồ đây rồi.

Tý móc túi lấy ra một miếng keo, giơ lên khoe chị Hồng cười vui vẻ :

- Rõ tích cốc phòng cơ, tích y phòng hàn !

Tý đổ ra đĩa ít nước, còn thừa ở trong cái chén đặt trên mặt hòm, rồi vừa chấm keo phết vào khung kính vừa nói

- Hôm nay em nhận được thư của anh Yêm. Anh Yêm cũng biết chị ốm, dặn em phải chăm nom chị.

Hồng cảm động ứa nước mắt, nằm im lặng nhìn Tý :

- Chốc nữa có đèn em sẽ đưa cho chị xem thư... Có lẽ lễ Noel anh yêm cũng về...

Nghe thấy tiếng giấy bà phán lên gác, Tý ngưng bật giờ tay làm hiệu trở bảo Hồng. Nhưng Hồng không trông thấy gì, không nghe thấy gì, tâm trí liên miên nghĩ

đến bức thư của Yên.

Dán xong, Tý lại ngồi xuống thành giường thì thầm :

- Mẹ lên đây... Thôi em xuống nhà.

Tý đã vặn quả nắm cửa, còn quay lại bảo Hồng :

- Hôm ấy em gặp chị Thêm. Chị ấy nói đã hai lần đến thăm chị, nhưng vú Hà đều bảo chị ốm và không cho lên.

- Thế à ?

- chị ấy nói chị ấy đến đưa trả chị cái gì ấy chả biết. Em bảo cứ đưa cho em, nhưng chị ấy không đưa.

Hồng nghĩ ngay đến Lương. Từ ngày xảy ra câu chuyện bỏ nhà ra đi, nàng đã nhận được hơn hai chục bức thư của Lương, bức nào cũng nồng nàn tình yêu. Trái lại những bức thư phúc đáp của nàng, lời văn bình tĩnh, thản nhiên tuy vẫn thân mật, cái thân mật của người bạn đối với một người bạn : Nàng chỉ còn coi Lương như một người bạn khổ sở. Nàng không còn oán trách Lương, vì biết rằng hai người không lấy được nhau lỗi không phải ở Lương.

- Chắc lại thư của anh Lương chứ gì, em ạ.

- Em cũng tưởng thế.

Hồng không giấu giếm Tý, có khi lại đọc thư của Lương cho Tý nghe. Hiểu tình cảnh Hồng, Tý càng thương chị.

- Em cầm cái giấy này đưa cho chị Thêm, chị ấy sẽ trao thư cho ngay.

Vừa nói, Hồng vừa cầm bút chì nguệch ngoạc mấy chữ lên một mảnh giấy rồi đưa cho Tý.

- Thôi em xuống nhà, bảo vú Hà bung cơm lên chị xơi nhé.

- Ừ, em xuống nhà. Nhưng đừng bảo gì cả thì hơn.

Nằm lại một mình, Hồng nhìn qua cửa kính ra cảnh trời gần tối hẳn : Lác đác, nhấp nháy vài ba ngôi sao, ánh sáng lơ mờ ra run run.

X

Một lát sau nghe tiếng vắn quả nẩy cửa, Hồng giật mình quay ra. Khung cửa sáng bật lên và trong khung, vú Hà đứng sững, tay cầm cái đèn búp măng. Hồng mỉm cười nhớ đến bức tranh ác tiên trong chuyện “giấc ngủ trăm năm” của Perrault.

- Vú đây à ?

Vú Hà đặt đèn lên bàn, nói :

- Bà truyền chị thu dọn buồng cho gọn ghẽ để quan đốc tờ lên thăm bệnh.

Hồng chau mày :

- Ông đốc ! ... Ai bảo mời ông đốc thế vú ?

- Tôi cũng chả biết ai bảo. Chừng lại bà bảo chứ còn ai.

Hồng cười nhạt :

- Ủ, chừng bà bảo đây ! Vậy vú làm ơn vắt hộ cái màn này lên, rồi ấn hộ tôi đóng quần áo bản kia xuống gầm giường.

Vú già yên lặng làm các công việc ấy, rồi yên lặng khép cửa đi ra.

Hồng tò mò ngắm cái thông phong đèn ám khói vì đặt lệch và vợ vẫn nghĩ ngợi : “Lạ ! hơn hai tuần lễ chẳng thuốc men gì, bây giờ bỗng dưng lại đón đóc tờ ! ” Nàng mỉm cười nghĩ tiếp : “Mời lão đóc tờ ấy... Hừ ! ... Thôi mình cứ để xem sao đã... hay họ sợ mình chết ? ...”

Sự thực không những không ai sợ Hồng chết, mà cũng chẳng ai nghĩ đến nàng hay để ý đến bệnh trạng của nàng. Trong hơn nửa tháng Hồng ốm, thỉnh thoảng đến bữa ăn ông phán mới nhớ tới và hỏi :

- Còn con Hồng đâu ?

Lần nào bà phán cũng trả lời :

- Cô ả ốm.

Và ông phán cũng kinh ngạc :

- Chưa khỏi kia à ?

Bà phán lãnh đạm :

- Bệnh hoạn gì ! Chắc lại ốm tương tư anh chàng đây thôi !

Rồi bà cười vui vẻ nói lảng sang việc khác ngay.

Nhưng hôm nay, chiều thứ bảy, nhà có khách đánh tổ

tôm. Trong bọn khách cố nhiên có vợ chồng ông phủ và vợ chồng ông y sĩ Canh. Mọi người đương ngồi uống nước trà khai vị, bỗng bà phán gọi người nhà giục bưng cơm lên gác cho chị Hồng. Chừng bà muốn khoe với người khác rằng mình vẫn trông nom săn sóc đến con chồng. Bà phủ liền hỏi :

- Cô Hồng làm sao thế bà lớn ?

Bà phán dịu dàng đáp :

- Bẩm bà lớn, cháu nó cảm xoàng thôi đấy ạ.

Bà đốc bữu môi :

- Lại bỏ cơm, phải không ? Các cô tiểu thư động một chút tí là bỏ cơm.

Ông phủ bàn :

- Bà lớn bảo nấu cho cô ấy một bát cháo hành thực nóng, ăn hết bát cháo là giải cảm ngay.

Bà phủ cười, nhìn chồng :

- Rõ ông lang bằm. Đã có quan đốc đó, chứ ông thì biết cái gì mà cũng mách thuốc.

Ông Canh tính hay khôi hài, đáp lại :

- Thuốc quan phủ hay đấy chứ ! Cảm thì chả thuốc gì

công hiệu bằng một bát cháo hành nóng... Hay một bát phở tái nạm càng tốt hơn. Nhưng hãy xem cô Hồng có cảm thực không đã.

Vì thế, ông Canh nói với bà phán đưa lên gác coi bệnh Hồng. Bà phán sợ sau này phải trả tiền thuốc, liền nói gạt :

- Xin để ngày mai, nếu bệnh cháu không bớt, tôi sẽ cho mời đến quan lớn.

Bà đốc cười nói tiếp :

- Bây giờ thì đánh tổ tôm đã. Đánh hết một hội rồi hãy ăn cũng vừa.

Nhưng ông đốc nhất định đòi lên thăm bệnh Hồng, ông nói :

- Nên cẩn thận ! Ninh Giang này là nơi sào huyệt của vi trùng Paludisme đấy.

Chẳng dừng được, bà phán phải theo lời cho vú Hà lên gác trước để quét dọn buồng kho, vì bà biết nơi đó bề bộn không được sạch sẽ.

Khi đã bước vài bậc thang, bà phán còn giữ ông Canh lại :

- Hay là quan lớn hãy ngồi chơi thong thả, để tôi bảo

cháu xuống.

- Được, bà lớn cứ để tôi lên thăm bệnh cô Hồng.

- Vâng, thế thì xin rước quan lớn lên.

Bà phán mời ông Canh ngồi lại phòng ngoài, rồi vào buồng Hồng, Hồng chỗi dậy lí nhí chào :

- Cô ạ...

- Em cứ nằm... quan đốc lên thăm bệnh em đây...
Thế nào, hôm nay có đỡ không ? Đỡ nhiều phải không ?

- Vâng.

- Vậy em có thể ra ngoài để quan đốc xem không ?

Ông Canh đã tiến đến cửa phòng :

- Thôi được bà lớn cứ để cô Hồng nằm trong buồng.

Rồi lại bên giường bệnh. Hồng cố ngồi dậy.

Ông Canh vội nói :

- Cô cứ nằm, cô sốt ?

- Vâng.

- Tôi xem lưỡi nào !

Hồng thè lưỡi. Ông cầm đèn và, vì cận thị, ghé sát mắt vào miệng Hồng. Bất giác Hồng ngả đầu về phía sau như để tránh một cái hôn. Bà phán yên lặng mỉm cười đứng ngắm. Nhưng lúc bà để ý tới cái thông phong ám khói và cái bắc đèn cháy lệch thì bà chau mày tỏ vẻ khó chịu.

- Sao không bảo nó gạt cái bắc đi hử ?

Hồng còn mãi thè lưỡi nên không kịp trả lời.

- Thôi được !

Ông Canh đặt đèn lên mặt bàn, rút khăn hỉ mũi ra lau tay.

- Hiện bây giờ cô có sốt không ?

- Bẩm không.

Bà phán vui mừng :

- Cháu đỡ nhiều rồi đấy ạ.

Ông Canh vừa bắt mạch, vừa hỏi :

- Lên cơn vào hồi mấy giờ.

- Bẩm cách một hôm lại có cơn, vào buổi chiều. có lẽ con bị Paludisme.

- Còn có lẽ gì nữa !

- Bẩm vì thế nên mấy hôm nay con vẫn uống kí-nin.

Ông Canh mỉm cười :

- Cô sốt đã mấy hôm nay.

- Hơn nửa tháng !

Bà phán ngược vì sợ ông độc cho là mình không sẵn sóc đến Hồng. Bà liền vờ kinh hoảng kêu theo ông Canh :

- Hơn nửa tháng ! Chết chữa thế mà nó giấu chẳng cho ai biết.

- Hừ hừ !

Ông Canh gật gù có vẻ e ngại :

- Cô có thấy đau ở ngang thắt lưng bên phải không ?

- Bẩm có, đau lắm. Đau chói lên. Con sợ đau foie.

- Đừng sợ thì hơn... thôi được, không can gì... cô nằm nghỉ... Mai tôi đem thuốc hay cho thầy khám hộ mang lại.

Ra phòng ngoài, bà phán cố làm vẻ mặt lo lắng thì thầm hỏi :

- Thừa quan lớn có hề gì không ạ ?
- Không việc gì, nhưng bệnh... hơi nặng.

Hai người thông thả xuống nhà.

Khay bài đã đặt lên sập. Bà phủ, bà đốc ông phủ đã ngồi vào chỗ và đều có ý mong đợi hai chân còn thiếu. Vừa nghe tiếng lộp cộp ở chân thang gác, bà đốc đã vội kêu :

- Vào bắt cái đi mình.

Rồi cười bảo mọi người :

- Nhà tôi bắt cái bao giờ cũng ù to.

Nhưng ông Canh vẫn không vội vàng, đứng chậm chạp sát sà phòng rửa tay. Bà phủ nhìn bà phán hỏi :

- Thế nào, bệnh tình ra sao ?

Bà đốc cười the thé khôì hài :

- Hay bệnh ái tình đấy ?

Bà phán buồn rầu đáp :

- Quan đốc bảo bịnh cháu hơi nặng.

Ông Canh ngồi xuống ghế, và như nói một mình.

- Bệnh paludisme năm nay nặng lắm.

Rồi quay ra hỏi bà phán :

- Quan lớn đâu ?

- Nhà tôi chừng lại đi bách bộ ngoài sông. Sao ạ ?

- Tôi biên thứ thuốc tiêm này, sáng mai bà lớn cho lên Hải Dương mua sớm.

- Vâng.

Ông Canh rút bút máy viết mấy hàng chữ vào cái danh thiếp vào đưa cho bà phán.

Nhưng chỉ năm phút sau, mọi người, cả ông Canh, như đã quên hẳn bệnh nặng của Hồng, ai nấy chăm chú xoay bài hay thi nói khôi hài và cười đùa âm ỹ.

Trong khi ấy, ở buồng Hồng, Tý ngồi nói chuyện với chị. Hồng cảm động nằm nghe Tý đọc xong bức thư của Yên. Rồi thở dài bảo em :

- Chị lo chị chết, em ạ.

- Chị chỉ nói đại dột !

- Ông đốc bảo chị bệnh nặng lắm... chị đau đến gan rồi. Thảo nào da chị vàng như thị rừng.

Tý nhìn Hồng an ủi :

- Chị đừng sợ hãi gì hết. Rồi ông đốc sẽ chữa cho chị khỏi.

- Em đã lấy bức thư của...

Thấy Hồng như ghen ngào, Tý đỡ lời :

- À, bức thứ... ấy, bức thư ở đằng chị Thêm. Em vừa lại nhà chị Thêm, nhưng chị ấy đi vắng, đi thu tiền họ.

- Thôi, cũng chả cần... Chắc cũng chả có điều gì can hệ đâu... Em chưa xuống ăn cơm ?

- Chưa. Em bảo bụng cơm lên chị ăn nhé ?

Hồng không đáp, lắng tai nghe tiếng cười, nói oang oang từ nhà dưới đưa lên.

- Thầy có nhà không, em ?

- Không. Thầy đi chơi. Chắc cũng sắp về ăn cơm, vì nhà có khách.

- Có bà phủ và bà đốc phải không ?

- Vâng, có cả ông phủ nữa.

Hồng vẫn vợ nhìn theo con mỗi chạy đuổi con vò đương bay tung tăng ở trần nhà. Thấy con mỗi sắp sửa

đớp mồi, Hồng nín hơi nằm chờ, vì lo sợ muốn kêu :
“kìa nó bắt ! ”

Và nàng thở ra khoan khoái khi thấy con vờ thoát nạn bay nơi khác.

Tý đứng dậy :

- Thôi, chị nằm nghỉ. Em xuống bảo sắp cơm chị xơi.
- Cảm ơn em. Nhưng có lẽ chị nhịn cơm thì hơn.

Giữa lúc ấy vú Hà vào, cầm đưa cho Hồng một hộp sữa :

- Bà bảo tôi mua cho chị đây. Tý nữa tôi đem cốc với nước sôi lên.

Tý đỡ hộp sữa đặt lên bàn mà hỏi :

- Ông đốc bảo mua, phải không ?
- Phải, quan đốc bảo chị Hồng phải kiêng cơm. Hộp sữa tôi đã đục hai lỗ rồi đây. Tý nữa cậu pha cho chị ấy uống nhé ?

- Được, cứ để mặc tôi. Vậy vú xuống mang nước sôi lên đi.

Lòng tốt của Tý như làm cho Hồng nhẹ bớt đau đớn thân thể và tâm hồn. Nàng cảm động ứa nước mắt và

muốn nức lên. Vội vàng kéo chăn trùm kín đầu để Tý khỏi trông thấy nàng khóc.

Tưởng chị ngủ, Tý rón rén xuống nhà.

XI

Chiếc ô tô của Canh lượn một vòng trên sân cỏ, để đỗ sát bên hàng rào lan can xi măng, trong cái bóng nhạt của bệnh viện. Tiếng máy rú lên rồi im lìm trong yên lặng của một ngày chủ nhật mùa rét ở một nơi vắng.

Viên khán hộ ra hiên cất tiếng chào :

- Lạ quan ạ.

Canh nhẩy ra ngoài ô tô ngừng lên hỏi :

- Thế nào ?

- Bẩm quan, vẫn thế.

Canh đánh diêm châm thuốc lá hút, rồi thổi mạnh một luồng khói cùng một tiếng thở dài :

- Liệu có qua được ngày hôm nay không ?

Viên quan hộ bữu môi lắc đầu :

- Bẩm quan khó lòng, thực quan đoán không sai, khéo lắm thì được đến tối.

Ông y sĩ tự đắc :

- Đã nói ngày hôm nay, thì ngày hôm nay chứ ngày

mai sao được !

Ông thong thả bước lên hiên đứng yên lặng kéo luôn mấy hơi khói rồi ném mẩu thuốc lá qua lan can xuống sân cỏ. Đoạn, ông thung thỉnh đi về phía cuối hiên.

Viên khán hộ vội tiến lên trước, đến mở cửa một gian phòng nhỏ, và nói chõ vào phía trong :

- Quan đốc đến đây !

Đương ngồi khóc sục sịt ở một góc phòng, Hảo rút khăn lau nước mắt rồi đến bên giường bệnh cúi sát vào tai em thì thầm mấy câu. Hồng bỗng tươi tỉnh hẳn, đôi mắt sáng lên trong hai quần sâu. Nàng quay nhìn về phía cửa, và cặp môi chậm chạp nhách một nụ cười để đón chào y sĩ. Bao hy vọng lộ trên cái mặt gầy gò vàng xạm của người sắp chết.

Vì Hồng vẫn hy vọng ông đốc sẽ cứu được nàng. Nàng tin ở tài của ông, tin ở lời nói quả quyết của ông. Không bao giờ nàng yêu đời, không bao giờ nàng thích sống bằng trong thời kỳ nàng mắc bệnh nặng, sau những ngày dài đằng đẵng nằm một mình suy xét tới nguồn hạnh phúc của người ta. Những lúc tâm hồn quá sốt sắng, bông bột, nàng cảm thấy nàng thành thực tha thứ và yêu mến bà phán. Đến nỗi một hôm bà đến thăm - đến thăm chiếu lệ - nàng mỉm cười nhìn bà và âu yếm

nói với bà, như con nói với mẹ : “Độ này cô gầy lắm, cần phải tĩnh dưỡng mới được”. Làm bà cảm động vì nàng mấy phút.

- Hôm nay trông cô đã khá lắm !

Lời thầy thuốc như một luồng điện chạy khắp người Hồng. Nụ cười của Hồng càng tươi, và đôi mắt càng sáng. Nàng hơi nghiêng đầu nhìn Hảo như để trả lời cái ý nghĩ thầm kín của chị : “Đây chị coi, em không chết đâu, việc gì chị cứ khóc mãi ? ” Sự thực sáng hôm nay, vắng nghe trong năm phút đã lo lắng tưởng đến cái chết. Bây giờ thì nàng lại hy vọng, nàng lại tin chắc rằng nàng sống. Một ý nghĩ thoáng hiện ra trong khối óc sáng suốt của nàng : “ Thầy thuốc nói dối để yên lòng người ốm”. Nhưng nàng cố quên ngay sau khi đã tự trách thầm rằng mình hay ngờ vực hão huyền.

Ông Canh xem qua cái bản nhiệt độ, dặn viên khám hộ sắp sửa tiêm cho người ốm, rồi vội vàng quay ra : ông đương đánh tổ tôm ở trong phủ chột nhớ tới Hồng, nên ông nhờ một người cai lệ cầm hộ để chạy về nhà thương một lát.

Hảo theo ra ngoài, hỏi :

- Thưa ông, liệu có...

Nàng như tắc họng không nói dứt câu được.

- Bà cứ yên lòng.

Vừa nói ông Canh vừa bước xuống sân cỏ. Hảo cũng bước xuống :

- Thưa ông, có sao ông cứ, bảo thực cho tôi biết thì hơn... Thưa ông...

Ông Canh bực về nỗi Hảo cứ theo lải nhải mãi, liền đứng dừng lại cười :

- Vậy thì tôi nói thực : Cô Hồng không sống được đâu. Khéo thì chỉ tối nay là...

Thấy câu nói của mình quá sòng sạo làm mặt Hảo tái đi, ông Canh hối hận tiếp luôn :

- Tôi đã hết sức chữa, nhưng biết làm thế nào... Bệnh nặng rồi mới cho tôi biết. Đuối sức quá, không còn đủ máu để mà sống... Tôi đã ngại ngay từ hôm đưa cô Hồng vào nhà thương. Thôi, bà cũng chẳng nên phiền muộn, chẳng qua số cô ấy...

Rồi ông quay máy, lên xe đi thẳng. Hảo gục đầu xuống lan can nức nở khóc. Nghe tiếng giày lộp cộp, nàng mơ tưởng ông Canh quay lại, liền ngừng lên. Đó chỉ là viên khăn hộ một tay cầm cái bếp rọu đốt, tay kia cầm cái xoang nhỏ.

- Ông tiêm cho em ?

- Vâng.

Viên khán hộ nhìn Hảo, ái ngại :

- Quan đốc nói thực cả với bà rồi ?

Hảo khóc không đáp.

- Thừa bà, tại đề quá ra rồi mới chữa đây mà.

Hảo rút khăn lau nước mắt.

- Không biết có cách gì cứu được nữa không nhỉ ?

Viên khán hộ bữu môi nhún vai :

- Chả còn cách gì.

- Hay tôi xin em về chữa thuốc ta ?

- Tùy bà. Nhưng thiết tưởng thuốc thánh cũng không cứu được nữa. Bà đem cô Hồng về cũng vô ích mà lại phụ lòng quan đốc đã hết sức trông nom cho hơn tuần lễ nay.

Viên khán hộ vào phòng bệnh. Hảo cũng theo vào, đến ngồi ở cái ghế đặt sát bên giường em.

Hồng mỉm cười nói thì thào. Hảo phải ghé gần lại nghe.

- Chị đã mua hộ em một phiếu số Đông Dương chưa?

Hảo ghen ngào muốn khóc oà lên. Nhưng nàng cố trấn tĩnh trả lời em :

- Đã, chị mua rồi. Đây.

Nàng đưa cho Hồng cái phiếu của nàng. Hồng vui vẻ nói :

- Chị giữ hộ em. Nếu trúng thì chia đôi nhé ? Nếu trúng số mười vạn thì chúng ta cho chị Nga một vạn, Yêm một vạn, Lan năm nghìn, Tý năm nghìn, vị chị ba rưởi, về phần hai chị em ta mỗi người hai vạn rưởi, còn bao nhiêu để làm phúc... Em dùng tiền của em làm một cái nhà thực đẹp, trồng thực nhiều hồng, đủ các thứ hồng, với lại làm một giàn thiên lý. Công em cho tầm xuân leo. Chị có thích tầm xuân không ?

Hảo cười :

- Có, chị thích tầm xuân lắm.

- Ở cá cửa sổ em treo những lẵng phong lan cho hoa vàng hoa tím rũ xuống...

Hồng phải ngừng lại để tiem. Trông thấy chân em khẳng kheo và héo hắt như một cành củi khô. Hảo vội quay đi. Tiem xong, viên khán hộ bảo Hồng :

- Cô nằm nghỉ, đừng nói chuyện nữa. Quan đốc cấm, không cho cô được nói chuyện.

Hảo đứng dậy :

- Vậy em nằm nghỉ nhé.

Rồi theo viên khám hộ ra ngoài hiên, hỏi :

- Hay tôi cứ xin cho em tôi ra ?

- Bà nghĩ cho kỹ xem có nên đưa cô Hồng ra không ? Tôi chỉ sợ ra gần cụ... cô Hồng càng chóng... Hôm nay được vào đây cô ấy mừng rỡ bệnh bớt hẳn đi.

Chàng hóm hỉnh nói tiếp :

- Cụ thét mắng cả ngày bên tai thì cô ấy chịu sao được !

Lúc đó ở cổng nhà thương, một cái xe kéo vừa đỗ. Hảo chăm chú nhìn, rồi vội chạy đến : nàng đã nhận được Nga.

- Cô về thăm em ?

- Vâng. Thế nào ?

Hảo mếu máo :

- Em nguy mất rồi cô ạ.

Hai người yên lặng đi đến phòng bệnh. Thấy Nga không nói gì với mình, cứ lẳng lặng tiến qua hiên, viên

khán hộ liền giữ lại.

- Không vào được đâu. Chỉ mình bà phán vào được thôi.

Hảo phải nói mãi, viên khán hộ mới nể lời bảo nàng :

- Vậy chỉ ở trong độ hai mươi phút thôi. Quan có lệnh không cho người lạ vào phòng cô Hồng.

Gặp mặt Nga, Hồng vui mừng hỏi, nhưng giọng nhỏ quá, không ai nghe rõ :

- Chị về thăm em đây à ?

Nga bảo Hồng :

- Anh Lương đã bỏ... đã đuổi người gái nhảy đi rồi.

Hồng ra hiệu cho Hảo ghé gần lại để nói chuyện, rồi một nhọc bảo chị :

- Em gửi lời vĩnh biệt anh Lương nhé ?

Hảo ứa lệ đáp :

- Em chỉ nói đại !

- Chị Nga xoi cơm chưa, chị ?

Hảo quay hỏi Nga :

- Chị đã đến đằng nhà chưa ?

- Đã, nhưng ông bà cùng đi vắng, vào phủ đánh tổ tôm.

Hảo chau mày, nhìn Nga như để bảo : “Đây, chị coi, có ai nghĩ tới em tôi đâu, tuy em tôi sắp chết ? ”

Nhưng viên khán hộ đã mở cửa phòng đi vào :

- Xin mời bà ra cho, không lẽ quan biết, tôi sẽ phải quở.

Mắt Hồng đưa nhìn như thăm van lơn. Nga cuối xuống nói nhỏ với Hồng :

- Vậy chị nằm nghỉ nhé, cố uống thuốc cho chóng khỏi.

Buổi chiều Hồng lên cơn sốt, mê man, nhiều lần đã tắt thở rồi lại sống lại, Hảo vội vàng về mời ông phán bà phán đến. Cả Tý và Thảo cũng theo ra. Thiếu mặt có Yêm, vì tuần lễ trước bà phán vừa viết thư cho Yêm nói Hồng đã bớt nhiều sắp khỏi, Yêm không về.

Thấy Hồng nằm im lìm không cựa cậy, bà phán chắc nàng chết rồi, liền khóc oà lên :

- Ôi, Hồng ơi, cô có tưởng đâu đến nông nỗi này, Hồng ơi... con đi mà chả kịp trời trăng lại với thầy với

cô một câu nào, ới Hồng ới ! Đau lòng cô lắm Hồng ới.

Ông phán ngồi rũ trên chiếc ghế mây, đầu cúi gục xuống ngực.

Nga quỳ bên giường, bàn tay nắm chặt tay Hồng. Còn Hảo và Tý thì đứng quay mặt vào tường mà khóc.

Bỗng Hồng mở mắt tò mò nhìn mọi người, như người vừa mới ngủ dậy.

Ai nấy xôn xao chạy lại gần :

- Em đã tỉnh !

- Chị đã tỉnh !

- Chị Hồng ới !

Bà phán yên lặng đứng sững. Thấy Hồng khẽ gật, bà ghé sát tai vào miệng nàng để nghe. Bỗng bà thẳng người lên, thét :

- À ra con này láo thực. Bà tội lỗi gì với mày mà mày bảo tha lỗi cho bà, hử con kia ? Bà quý hoá mày, bà nâng niu mày như hòn ngọc trên tay...

Hảo, Nga và Tý cùng khóc âm lên.

Ông phán đứng dậy bảo vợ :

- Ô hay ! Sao bà lại thế ! Tôi xin bà đi ! ...

Nhưng bà phán vẫn thét :

- Ông tính nó bảo nó tha thứ cho tôi mọi điều, và chết đi nó sẽ phù hộ cho tôi... Thế thì trời đất nào...

- Kìa ! Bà trông !

Ông phán trở Hồng bảo vợ.

Hồng bần bật thiếp đi, cặp môi vẫn tươi cười và mấp máy mấy câu gì không rõ.

Phải chăng đó là hai tiếng Thoát Ly ?